

TOȚI ABONAȚII LA
« **ZIARUL CĂLĂTORIILOR** »

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă « **Godin** » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică « **Marcu** », B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) Un pistol automat de buzunar, **Pieper-Bayard**, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann**, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema « **Flora** ».

16) O » săpun « **Flora** ».

17) O » pudră « **Flora** ».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic « **Veselia** ».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul « **Universul literar** ».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților « **Ziarului Călătoriilor** ».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.50 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

O VILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaiei, pe str. Furnica

UN DORMITOR de BRONZ

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICĂ MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

ȘI

Un salonas modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrală”, Marcu Dettelkremer, strada Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat

pentru flori

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare și

Un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon perfecționat și

Una vioară sistem Stradivarius, cumpărate de la marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeş, cumpărat de la magazinul La Harpa, c. Victoriei 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant, cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată

bătând orele

0 elegantă pendulă de birou și

Donă fructiere, cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

40 „6” la „Ziarul Calătorilor”

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

Cum vânează pantera prinții indieni.—(Vezi pag. 4392).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

Vânătoarea de pantere în India

Când se vorbește de vânători mari în Indiă, ori-cine se gândește la vânătoarea de tigri, precum vânătoarea de lei (în carne și oase, căci cealaltă poate s'o practice și subsemnatul) este prin excelență tipul marilor vânători africane. Dar peninsula indiană posedă prin pădurile ei fiare și mai de temut ca tigrul: pantera, de exemplu, care deși tot așa de feroce ca acesta din urmă, este și mai vicelană.

Tigrul atacă adese ori în față, mai ales când prada este un adversar pe care îl știe el că e inferior forțelor lui, pe când pantera nu atacă nicădată dușmanul în față. Chiar când e vorba să atace un cerb sau alt animal mai mic, pantera se folosește de viclenie, pândind mult și târându-se puțin câte puțin pînă să se hotărască a se arunca asupra victimei.

Pantera omoară mai puțin oamenii ca tigrul, dar schilodește mai mulți de cât el. Când foamea o împinge să atace pe un țaran indian, o părăsește curagiul ca să-l mănânce. S'ar părea că enormitatea acestuia o face în ultimul moment să se dea înapoi. Dacă rănitul mai are putere să strige, fiara îl părăsește și fuge. La fel se întâmplă și cu animalele domestice. Când, dimineața, țaranul constată că una din caprele sale sau vreunul din boii săi are pe piele dăre de sânge, el știe că lucrul acesta se datorește unei pantere.

Pantera se vânează întinzându-i-se curse, servindu-se de o găină ca momeală. O macara a cărei greutate prevăzută cu țepi de fier sau bambu este atârnată de o cracă deasupra unei găini, ale cărei picioare legate cu o sfoară sunt fixate cu celalt capăt de alt arbore.

La cea mai mică mișcare, greutatea se lasă, strivind și întepând pantera prinsă în cursă.

Se mai vânează pantera ca tigrul, străbătându-se locurile pe unde își face ea apariția, cu oameni călări pe elefanți. Fugărită din toate părțile spre un platou ales anume, fiara întâlnește acolo numeroși buni trăgaci.

Acest din urmă mod de a vâna pantera este un sport pe care îl practică acum prinții indieni

Arg.

O ZI LA SINAIA

Când ai vrea să vorbești despre o localitate — fie ea cât de mediocră, în care n'ai stat decât o zi, e — nici mai mult nici mai puțin — ridicol. Când vrei însă și când vorbești în deosebi, despre Sinaia, în care mărturisești singur — în titlul pus paginei proiectate — că ai stat „o zi”, trebuie ori să fi un farsor condamnat ori să ai circumstanțele cu totul ușurătoare pe care le posed. Deci să te lămuresc, cititorule, și să conțenească digresia: o zi petrecută de curând la Sinaia mi-a reîmprospătat și coordonat științele și impresiile căpătate despre și în acest unic mărgăritar al Carpaților, de pe fermecătoarea vale a Prahovei, în cursul câtorva săptămâni din două veri consecutive. (Iată-mă deci pe deplin reabilitat...) Și în această singură zi am cutreerat din nou, cu închipuirea, toate drumurile care șerpuesc prin toate pădurile din Sinaia și împrejurimi și toate piscurile și văile munților de aici. Această retrăire fericitoare a unora din cele mai fericite zile ale tinereții mele îmi sugerează ideea acestei pagini în care voi descrie șederea mea, excursiile făcute și toate multele aventuri prin care am trecut în acest mic rai pământesc (vara) în *scurtele* zile trăite sub cerul și în mijlocul nenumăratelor frumuseți și izvoare de mulțumiri alese ale lui.

Acum, când aducerea aminte împrospătată s'a limpezit și coordonat în mintea mea, pot, de bună seamă avea nădejdea că planul făcut va fi înlăptuit așa cum dorește.

Era într-o dimineață nespuse de frumoasă și molatică, întocmai ca o *hanum* din seraiul cel mai strălucit al Galatei, — pe la finele lunii Iunie, când, trezit de timpuriu, mă scoborâi în grădina largă și ispititoare prin florile și poamele ei, care se întinde pe costișa muntelui în sus de casa noastră. Mi-aduc aminte că trecusem în această lună al șaselea examen la gimnaziu, cu mult succes (ceea ce altfel, nu era o excepție, ci contrariu) și acea dimineață afundată în negura care va dispărea și ea cu totul, vream s'o petrec în grădina, — să mă tăvălesc pe întinsul covor de iarbă mătăsoasă, și să mănânc vișine, coacăze, cireși și ce-oî mai găsi. Eram într-o stare de mulțumire generală, pe care n'am mai simțit-o și de sigur nu o voi mai trăi.

După câteva clipe, întins pe iarbă, sub bătrânii nucii, cum eram, văzui pe papă, care venea din fundul grădinei; apropiindu-se de mine cu aerul unui vestitor plăcut totdeauna, îmi strigă:

— Măine trecem Carpații prin Predeal; tu vii cu noi?

Am scos un țipăt de bucurie și m'am repezit spre el să-l îmbrățișez, căci vestea aceasta evocă imaginației mele mereu aprinse, o lume creiată cu câteva seri înainte, o lume feerică, un adevărat Eden.

Visam pentru a nu știu câta oară frumusețile văii Prahova din România și cercasem de câteva ori să oglindesc în imaginația mea mozaicul feeric, din basme, care se numește Sinaia.

Potolindu-mi-se bucuria, papă îmi spuse c'a hotărât să plecăm: — el, eu și Lia, pentru vre-o săptămână — două, la Sinaia, unde eram invitați de tanti Elen care-și petrecea toate verile acolo, într-o vilă proprie, împreună cu cele două verișoare ale mele — fetițele ei.

După o jumătate de oră plecarea noastră era hotărâtă definitiv pentru a doua zi la unsprezece dimineața.

Cu ce grabă nerăbdătoare îmi pregătiți eu geamantanul! Dar Lia!... Nici n'a mai mâncat de teamă să nu uite ceva... necesar poate.

O telegramă fu expediată de papă către tanti Elen, prin care-i anunța acesteia data plecării noastre. Două geamantane mari, un coșuleț cu fructe și alte nimicuri, steteau gata pentru ducerea la gară, după mai puțin de două ore. Hotărârea lui papă fusese neașteptată, căci invitația sorei lui îi parvenise chiar în dimineața aceea.

Dup' amiaza acelei zile plăcute o risipiți în țeserea unor planuri și a unor imagini cu totul nebuloase, căci — spre nemulțumirea mea, nu citisem aproape nimic despre Sinaia, ci cu închipuirea doar îndrăznisem de câte-va ori s'o întrezăresc.

În sfârșit, după o noapte de insomnie și de visuri bizare, sosită ziua în care aveam să văd Sinaia. La 10 jum. am plecat la gară, eu înaintea celorlalți, și după o jumătate de oră am părăsit într-un chiot de veselie rară, recele și monotonul Brașov, în care nimic plăcut nu mai există pentru mine, — până și casa, familia în care trăiam îmi deveniseră anoste, nesuferite. Uitați toate micile fericiri avute până atunci în orașul meu, în călătoriile mele de până atunci — întreprinse doar în Ardeal și Țara Ungurească, până la Budapesta; și toate celelalte de până atunci pieriseră din conștiința mea care abia putea să încapă uriașa *sete de necunoscut*, ce creștea tot mai mult, tot mai mistuitoare, manifestându-se prin toate simțurile mele.

Aveam parcă trebuința absolută de a respira, în câteva clipe, eterul tot,

de a cuprinde în minte — nu pământul, atât de neînsemnat în cosmosul infinit, ci întregul cosmos. Nu mai ascultam banalele recomandări ale lui papă, pe care el credea util să mi le facă, — nu mai vedeam nici plastica expresie de fericire zugrăvită pe chipul roz-alb al Liei, — nimic, nimic nu mai exista pentru mine în afară de acea unică, de acea mare dorință — atât de mare încât e vecinic neîmplinită, — de acea uriașă sete de necunoscut...

Intr'adevăr, — era mic acest recunoscut, atunci, și azi e cu mult mai mare, e enorm, nemărginit și limpede, dar atunci dorul de a-l cunoaște era mai mare, mai arzător, mai nestăpânit decât toate dorurile. Frumoasă vreme! Câți-va ani i-aș fost de ajuns pieirei, — golului adânc și întunecos care a înghițit-o pentru totdeauna.

Ne-apropiam de graniță. Soarele împrăștiase atâta căldură în atmosfera ambiantă încât focul din mine nemaî putându-se risipi, nemaî răzbind în afară, era gata să mă incendieze, să mă volatilizeze, și nu m'aș fi mirat dacă în momentul următor a-ș fi pornit-o, sub pseudo-forma unui abur sau a unei flăcări nevăzute, în spațiul nemărginit; — însă apa care izvora într-una din porii învelișului natural al formei mele menținea o temperatură potrivită, stingând cu repeziciune flăcările mai amenințătoare ale cumplitului incendiu din mine. Astfel că — la gândul că în curând schimba-voi trenul, dorii să văd cu cine călătorisem până atunci. În același moment însă, trenul fu înghițit de gura neagră și nesățioasă a unui tunel lung care — cu multă rea voce și mânie parcă — l-a tășnit la lumină abia după vre-o jumătate de oră. Acum puteam să privesc în juru-mi: cel dintâi tovarăș de drum care îmi atrase atenția fu un bolnav de albinism, după toate aparențele ovreiu.

(Va urma).

O oră pe podul din Constantinopol

Inapoiindu-mă din Egipt, unde făcusem în grabă o călătorie de afaceri, mă oprii pentru patru zile în cel mai pitoresc oraș de pe suprafața Pământului. În aceste patru zile m'am mărginit — sau, mai logic, desmărginit — să vizitez numai întreg Constantinopolul — bine înțeles, dacă îmi va fi fost cu putință, — ceea ce e puțin probabil. Din colinda nebună ce-am făcut prin toate părțile lui, aș putea scrie — nu o broșură

sau un volum — ci trei și încă voluminoase. Gândidu-mă însă bine — acumă când totul (cred eu!) sau o bună parte din ce am văzut, trăește numai în amintire, mi-am zis că după atâți scriitori cu renume mondial, care au descris admirabil Constantinopolul, în toate înfățișările și amănuntele lui din toate vremile, ar fi o încercare nesăbuită din parte-mi să mă încumet a face o descriere generală acestei metropole amice. D-na de Staël, Lamartine, Théophile Gautier, De Amicis și alți mulți, de aceeași talie, au scris pagini minunate și au izbutit — cel puțin cu mult mai mult de cât aș izbuti eu — să dea celor care le-au citit aceste opere — o imagine, într-o câțva estompată, a Constantinopolului.

Mă voi mărgini în consecință să mi descriu numai impresiile pe care le-am avut în ora de hălăduială pe marele pod — lung de peste patru sute de metri — care împreună două continente.

Era pe la orele șapte seara. Veneam dimpotriva Galatei, de pe celalt mal al «Cornului de aur», unde vizitasem moscheia Sultanei Valide.

Lume neînchipuit de multă hremăta pe tot lungul și latul podului, o parte pe dreapta, spre Galata, alta — tot pe dreapta, căci mergea în direcție opusă, — spre Stambul. Un fluviu de capete impestrițate, un amalgam indescritibil de costume și... o babilonie întreagă. Ochii mi se rătăceau, mi se împăinjeau — și nenumărul lucrurilor care îmi furau subit atențiunea, îmi pricinuiră o stare de zăpăceală caraghioasă. După câte-va clipe însă, buimac totuși de neașteptatul și bizarul colorit viu al podului, găsindu-mi un locșor mai izolat, din care puteam privi în liniște cât-va timp, începu să examinez cu mai multă limpezime și vigoare nesfârșitul și compactul cortegiu format din atâtea elemente disparate și nespuse de interesante.

Turcii călări pe măgari împodobiți cu fast, cămile încărcate cu mărfuri, musulmane singure sau însoțite de sclave și eunuci, cu văluri transparente pe față, prin care li se zăreau ochii negri și strălucitori și pielea albă și moale, negrese înfășurate în șaluri pestrițe de Egipt, grecoiace, hamali turci și armeni, circazieni, kurzi, albanezi, jidanii, chinezi, tătarii și alți nenumărați reprezentanți ai tuturor popoarelor de pe suprafața Pământului defilau pe dinaintea ochilor mei, care sorbeau cu o lăcomie mereu crescând priveliștea nouă și coplesitoare a celei mai impestrițate mulțimi din câte văzuseră.

Era un zgomot vesel, un concert unic de sunete, de voci exotice, de interjecții nepricepute, de note greoaie

și sprintene, între care predomina uneori câte-o frază exprimată de vre-un bariton român sau tenor italian.

Reprezentanți de-ai multor religii opuse, amestecați prin mulțime văzuți de asemenea: ulemale, preoți armeni, imani în tunică albă, călugărițe, frați dominicanii, pelerini veniți dela Meca, cu amulete la gât, derviși, etc., etc.

Încetul cu încetul putui să prind firul multor întâmplări pline de un haz particular, și dac'ar fi fost o oră imediat după dejun, aș fi rămas de sigur pînă seara, dacă nu în același loc, în tot cazul pe pod, căci aveam un izvor nesecat de distracții variu și de priveliști încântătoare. Dar era aproape seară; soarele dispăruse jumătate și gurile deveneau din ce în ce mai dese în mulțimea de pe pod. Măgarii, caii, cămilele, lecticele, butoaiele, trăsurile, hamalii, câinii chelboși și tot amalgamul de culori și de sunete începeau să se diminueze.

Când nu se mai vedea nici un petice de soare, din nu știu câte sute de guri din vârful atâtor sute de geamii, începu să se risipească în văzduhul plin de magie crâmpie din rugăciunea mahomedanilor de seară, îndreptată pe rând spre fie-care din cele patru puncte cardinale. Un spectacol nou, o senzație ciudată, încă o emoție estetică — pe cât de intensă, pe atât de deosebită — îmi pricinuiră pierderea principalelor noțiuni — din fericire pentru foarte puțin timp. A fost, crepusculul acela, văzut de pe pod, ceva inexprimabil, era ceva care trecea peste simțurile mele obicnuite...

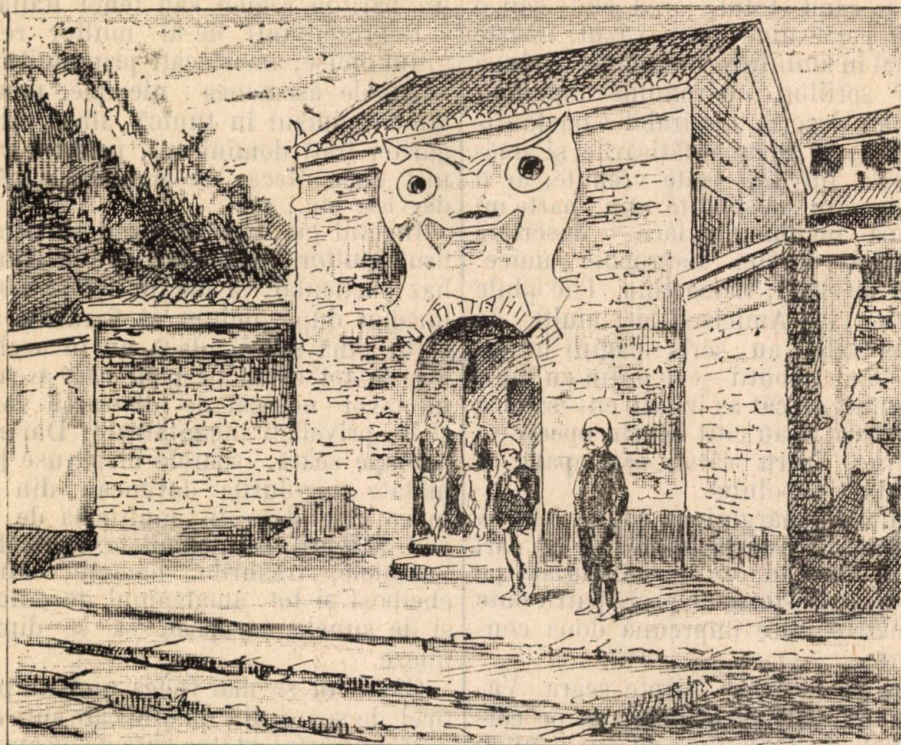
Și-acum, cu toată dorința — și, pînă la un punct chiar puțină, de a face o descriere bogată a podului, sau mai bine zis a impresiilor mele din ceasul petrecut pe pod, mă îndoesc dacă mi-a succes velenitatea de a duce la bun capăt (nu'i un exces de modestie, vă rog să credeți) pagina aceasta fără pretenții. Slăbiciunea mea ar avea — când ar fi reală — un motiv: cu mintea plină de tot ce-am văzut pe Bosfor, în Pera, Galata, Balata, Sfânta Sofia, minunea lui Justinian, cel mai mare templu de pe pământ după Sf. Petru dela Roma, etc., etc., ori cât aș fi răscolit și adunat numai vestigiile impresiilor mele de pe pod, mi-ar fi fost totuși nespuse de greu să le adulesc, să le prind și să le coordonez pe toate, într'un tot întreg, impecabil...

Cu alt prilej, de sigur, voi izbuti mai pe deplin.

N. Flinț.

LA FRONTIERA CHINEI

Capul e probabil al vre-unui zeu chinez

Clădirea din această ilustrație e locuința unui corp de grăniceri francezi la frontiera Chinei. După cum se vede, inginerul care i-a făcut planul și meșterii cari au construit-o, au fost... chinezi get-beget.

E cu neputință de descris contrastul baroc dintre tinerii militari francezi (dintre cari două is parizieni) și locuința lor, îndeosebi fațada cu capul acela bizar și ciclopic.

Peșterile cu lilieci din Texas

În regiunile muntoase ale ținuturilor calcaroase din Texas, se află numeroase peștere adânci, cari sunt adăpostul privilegiat al multor coloni de lilieci. Aceste peștere sunt cunoscute de multă vreme de către vânătorii de urși și dropii, — ca și de turiștii aventuroși; numai că liliecii, cari se înmulțesc în ele, în liniște, nu constituiesc un vânat căutat. Când cineva întâlnește într-aceste ținuturi vreuna din aceste peștere, poate fi sigur că ea este locuită de mi, ce zic? — de milioane de lilieci.

O astfel de peșteră — pe care am riscat să o vizităm, este situată în ținutul Medina. Drept vorbind aceste locuri nu sunt nici plăcute, nici sigure. Neconținut ești stăpânit de teama unei rele întâlniri; în afară de lilieci se mai poate întâmpla să întâlnești, bunăoară vre-o ursoaică cu puil ei, sau vreun șarpe cu clopoței, fără a mai pune la socoteală primejdia unei căderi în vreo prăpastie necunoscută, care s'ar deschide deodată sub pașii exploratorului neprevăzător, și pe care lumina lanternei nu a fost îndestulătoare pentru a o arăta la timp.

În asemenea locuri cineva nu se poate servi decât de lumină închisă, adică de o lanternă, sau de un felinar, căci hoardele de lilieci se reped îndată în zbor împrejurul luminei, care s'ar stinge imediat, dacă flacăra ar fi descoperită, și v'ar lăsa într'un întuneric din care foarte cu greu ai putea eși singur. Aceste grețose animale vă lovesc cu aripele peste obraji, se prind în păr dacă cumva îl purtați ceva mai lung, — se încălesc prin barbă și produc asupra sistemului nervos o impresie a cărei aducere aminte numai, vă umple de fior. Trebuie să mai adăugăm că pericolul de ați vedea stinsă lumina din cauza acestor atacuri repetate nu este înlăturat cu desăvârșire fără oare-care luptă. Se înțelege dar că ori-cât de curios și hotărât ar fi exploratorul peșterilor cu lilieci, se găsește în cursul explorațiunii, stăpânit de dorința de a eși afară cât mai neîntârziat, — și că dacă cineva a făcut cândva o astfel de preumblare, nu degrabă o va mai repeta.

După ce am mers vre-o câteva sute de metri, pe cât ne-a fost cu putință să apreciem distanța parcursă în astfel de condițiuni, sosirăm lângă un mare râu, care se rostogolea mu-

gind, dând naștere unei cascade repezi și zgomotoase, traversând galeria în care ne aflam. De cealaltă parte se vedea intrarea unei peștere cu mult mai adâncă, fără îndoială, și mai întunecată. Dar ne săturaserăm de văzut și deci, cu o bucurie vădită, luarăm drumul înapoi.

În această peșteră zăcea o îngrămădire enormă de excremente de lilieci, care se întindea dela intrare până în fund. Fără îndoială că erau mai multe tone; și în fața acestei îngrămădiri crescânde, era ușor de prevăzut că liliecii în curând vor fi siliți să-și caute alt cartier, după ce vor fi umplut complet peștera până la gură.

Cineva nu-și poate face idee de mulțimea acestor cheiroptere, care există pe pământ, mai înainte de a fi văzut vreuna din aceste ciudate peștere. În ele liliecii sunt la ei acasă, și nu numai că acoper complet pereții interiori, în mai multe straturi suprapuse, dar încă stau atârnați de boltă în ciucuri enormi. Dacă din întâmplare atingeți vreun ciucur de aceștia, spânzurați ici și colo, se produce îndată un zbor nebun, întovărașit de un concert de țipete pătrunzătoare repetate de toate ecurile acestor catacombe.

Substanța excretată de către aceste animale, e foarte bogată în nitrat de potasiu și oricare altă substanță din lume nu se poate compara cu ea când e vorba de fabricarea acestei sări. Am găsit, de altminterlea, în peștera dela Medina, cantități de salitru natural, evident produs de către o descompunere chimică spontană a materiilor fecale excretate de lilieci.

Este vădit deci, că s'ar putea scoate din acest gunoi, în afară de salitru și prin urmare praful de pușcă, o substanță îngrășetătoare foarte activă. Dacă ar fi să credem spuselor unora, pe cari însă nu le-am controlat, aprecierea putând fi exagerată, — exploatațiunea unei asemenea peștere de lilieci de Texas, ar fi mai rentabilă decât exploatațiunea unei mine de aur...

S'ar putea încerca ori când.

Trad. de **Nelli Nelini**.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante prin vitoare la călătorii sau vânători, iitară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunii «Ziarului Călătorilor», strada Brezoianu, 11, București.

PE VIATĂ ȘI PE MOARTE!

ISPRAVILE UNOR EROI

— Roman de aventuri războinice de L. BOUSSENARD —

— U r m a r e —

După aceea pronunță în limba germană câte-va cuvinte, pe cari caporalul nu le putu înțelege.

Bandiții se îndepărtară și zuavul rămase în picioare, viu.

Cu vocea sa severă, șeful adăogă în limba franceză:

— Caporale Franc, te asigur că sunt cunosător în materie de curaj; ei bine, d-ta ești unul dintre cei mai curagioși oameni pe cari i-am cunoscut.

Franc privi cum oameii aceia se așezau din nou la masa neagră.

— Vă întreb încă odată, exclamă dînsul, ce voiți dela mine?

— Supunere!

— V'am spus odată că mai bine vreau să mor, decât să vă ascult.

«V'am dovedit cred că nu sunt tocmai sperios și simulacrul vostru de asasinare cu pumnalul nu ma emoționat prea mult. Nu-mi veți putea forța voința!

— Ba da!

— Ba nu!

— Vom zdrobi energia aceasta de fier, pe care mărturisesc că n'o prea bănuiam la d-ta.

— Incercați!

— Veți vedea îndată!

— Vă voi răspunde mereu cu strigătul: Trăiască Victor Emanuel!

— Poți striga d-ta cât vei pofti ura și vivat; cu asta nu ne vei împiedica acțiunea noastră

«Va trebui să ascuți de ceva mai puternic decât ori-ce, mai puternic chiar decât moartea.

Franc surâse ironic și șeful, care văzu acest surâs, adăugă cu răceală:

— Amorul te va face să-ți inclini capul.

— Nu e nici nimic care mă va putea opri în drumul datoriei!—exclamă Franc. Inima mea este liberă și dacă n'aveți alt mijloc ca să mă convingeți, regele Italiei nu va muri așa de curând!

Președintele înălță din umeri, și întorcându-se spre tovarășii săi, cari stăteau nemișcați și muți, comandă:

— Să aduceți persoana pe care o știți!...

Doi dintre conspiratori se ridicară, și dispărură repede.

De-o dată caporalul își simți inima strânsă de o durere crudă.

Se simțea din nou tremurând ca și în momentul când stiletul îi pătrunsese pieptul apropiindu-se de inimă.

Presimțea o catastrofă teribilă.

Peste un moment, în cadrul întunecat al ușii apărură din nou conspiratorii; în mijlocul lor însă, aduceau pe o femeie tânără, elegantă, care abia mergea.

Un strigăt teribil porni din pieptul lui Franc:

— Betina!... Oh!... bandiții!...

— Franc! d-ta aici?... Și fata voi să se repeadă spre dînsul.

Dar cei doi conspiratori o opriră, și cu toată împotrivirea ei o aduseră în fața președintelui.

— Lașilor! strigă Franc, ce nouă crimă aveți de gând să comiteți?

Președintele scoase același stilet care străpunsese pieptul caporalului, și apropiă vârful de gâtul Betinei.

Apoi, cu aceeași voce sacadată, glăsui:

— Îți jur că dacă nu-mi făgăduiești că vei executa voința mea formală, voi ucide aici, sub ochii d-tale pe femeia aceasta, pe care o iubești!

În același timp apăsă ușor epiderma, și o picătură de singe apărură pe gâtul delicat al fetei.

— Mor!... exclamă nenorocita... Ah!... Franc!... Franc!...

Nenorocitul caporal, pierdut, înbunit, murmură:

— Fie-vă milă măcar de ea!...

— Supune-te ori dacă nu, o ucid sub ochii d-tale.

Dar Franc nu-l mai auzea. Un val de sânge i se urcase în față; o ceață i se pusese pe ochi și respirația i se înecă.

Zdrobit de atâtea emoții, știind bine că banditul era în stare să-și execute amenințarea, își pierdu cunoștința și se rostogoli la pământ.

După un timp, a cărui durată n'avea de unde s-o cunoască, zuavul deschise ochii și căută să prindă firul gândurilor.

Își zări prietena aplecată deasupra lui, dezmiardându-l cu privirea ei dulce.

— Betina!... Așa dar nu e un vis, e cea mai dulce și cea mai crudă dintre realități!...

— Așa a fost destinul meu, și-l bine-cuvintez.

Caporalul își privea extaziat prietena, care îi uda mereu fruntea cu o batistă muiată în apă rece.

Voi să întindă brațele și de-abia atunci își aduse bine aminte că era înlănțuit.

— Ah!... murmură dînsul, întristându-se de-o dată, dacă aș fi singur, aș putea înfrunta ori-ce primejdie, ori-ce chin!...

„Dar d-ta!... Oh! demonii!...”

Conspiratorii însă, nu mai erau acolo. Cei doi copii fuseseră lăsați singuri, cu durerile și bucuriile lor.

„Ah! demonii aceia de geniū, cari se foloseau de cele mai frumoase sentimente pentru a duce la capăt planurile lor infernale!...”

Îi lăsaseră singuri acum, sperând că hotărârea sălbatecă a lui Franc va slăbi, de teamă ca nu cum-va să piardă femeia așa de mult iubită.

Cât timp aveau să fie lăsați singuri? Poate câte-va ore, o zi poate.

Și pe urmă?

— Imi cer să iaș parte la asasinarea regelui Italiei! exclamă Franc, regăsindu-și dintr-o dată toată energia.

„Pentru a mă convinge, imi oferă sume enorme, mă amenință cu moartea...”

„Fie! să mă ucidă!... Dar d-ta?”

— Nu-ți fac insulta de a crede că vei sta un singur moment la îndoială!... răspunse Betina cu gravitate.

— Cât a fost vorba de viața mea, n'am stat nici un moment la îndoială.

— Ei bine, eu voi avea aceeași soartă!

„Așa a fost destinul nostru.

„Trebuie să murim amândoi pentru patrie și libertate! Voi muri și eu cum a murit mama, cum a murit atâtea martire ale patriei mele.

„Să murim strigând: „trăiască regele!”

— Dar eu nu mă pot împăca cu gândul morții d-tale; aș vrea cu orice preț să-ți salvez viața.

„O, Betina, pe d-ta te iubesc mai mult de cât ori-ce în lume; te iubesc mai mult de cât regimentul, de cât drapelul și Patria! Imi ești tot așa de scumpă ca și onoarea, și nu mă pot deprinde cu ideea ca atâtea grație și frumusețe să fie distruse!... trebuie să te salvez!”

— Știi bine că sunt perdată împreună cu d-ta.

„Îți sunt tot așa de scumpă cum îți este onoarea și pentru mine dragostea d-tale este tot așa de prețioasă ca și onoarea noastră.

„Ei bine vom păstra neatinse și dragostea și onoarea!”

— Și totuși când mă gândesc cât de frumoasă ar fi fost viața!

— Un vis scurt, un vis de soldat și de patriot!... Dragostea noastră va fi înăbușită în lacrimi și sânge și nu va dura de cât o singură zi, întocmai ca acele flori efemere cari se nasc în zori pentru a-și pierde strălucirea și parfumul odată cu apusul soarelui.

— Mă întreb une-orî de ce ne urmărește fatalitatea cu atîta inversunare.

Oare nu ne-am făcut în totdeauna datoria în mod cinstit? Oare n'am luptat, nu ne-am devotat pentru fapte bune?

— Amice, ne urmărește ura în acelaș timp genială și formidabilă a unor oameni atot puternici, în calea cărora ne-am pus, încurcându-le planurile.

— Înțeleg ura aceasta cînd e vorba despre mine; dar nu înțeleg de ce ești urmărită și d-ta.

«Cum se face că din palatul Amalfi unde erai ca o regină, ai ajuns în această închisoare în acelaș timp zălog al bandiților și tovarășa mea de captivitate?

— Oamenii aceștia mă bănuiesc mai de mult. Îmi ascundeam așa de rău bucuria care îmi coprinse sufletul la intrarea trupelor franceze în Lombardia!

„Dar din ziua în care intendentul și șeful bandiților căzură sub loviturile d-tale, bănuelile lor se transformă în siguranță.

«Vedeau ei bine că n'ai fi putut d-ta evada singur din palatul Amalfi fără un ajutor străin. Și nu le era de loc greu să tragă concluzia că numai eu singură eram în măsură să te ajut.

«M'au arestat îndată; era chiar în ziua intrării francezilor în Milan. Din momentul acela înainte nu mai știu nimica. Nu cunosc nici chiar numele orașului în care ne aflăm!

«Poate să fie Cremona ori poate Brescia. Și dacă nu se va întâmpla o minune, suntem pierduți fără speranță, căci rare ori se întâmplă să scape cineva din mîna oamenilor acestora.

«După cum vezi nu le-a fost greu să ghicească sentimentul de dragoste care ne unea și au crezut că amenințarea cu moartea mea te face sclavul lor! Ca și cum am putea noi primi asupra vieții și dragostei noastre ata unei crime.

«În aceste momente triste, în această noapte care este, după cum cred, noaptea noastră de pe urmă, îți voi spune o poveste crudă, care mă apasă de multă vreme și pe care inima mea simte acum nevoia să o desțînuiască inimei d-tale.

— Scumpă Betina, vorbește, ah, vorbește!

Cu blîndețe îl ajută pe Franc să se așeze pe marginea patului, dădu la o parte lanțurile și se așază lângă dînsul, mîna în mîna.

— Îmi spuneai că trăiam în palatul Amalfi ca o regină.

«O regină fără listă civilă; căci eram și sunt încă mai săracă decît cea mai săracă dintre țărancele Lombardiei. Sărăcia mea datează de pe

timpul revoltei din Brescia, cînd toată averea ne-a fost confiscată de către austriacii brutali și triumfători.

«Fără pîne și fără adăpost, am fost primite, mama mea și cu mine, de către unchiul nostru, contele di San-Germano.

— Așa dar contele di San-Germano este tatăl mizerabilului arestat de noi?

— Nu, este unchiul său; cel arestat de d-voastră îmi este văr.

«După o agonie de șase luni, mama mea a murit de rușine și de durere.

«Eu am rămas mica verișoară săracă, crescută de milă, iubită din datorie. Excepție făcea numai verișoara mea Berta, un inger de grație și frumusețe care a devenit repede sora mea adoptivă.

«Am crescut amîndouă împreună cu vărul nostru orfan și sărac de asemenea.

«Acum două ani Berta s'a căsătorit cu Fabiano Gandolini, un tânăr patrițian din Milan, frumos, bogat și patriot înflăcărat.

«Anul următor, un copil se născu din această căsătorie și fericirea familiei era completă cînd acum șase luni unchiul meu muri subit. În timpul acesta toată lumea presimțea războiul franco-austriac și patrioții italieni așteptau nerăbdători momentul eliberării.

«În mijlocul veseliei generale această moarte crudă și neașteptată a fost pentru noi ca o lovitură de trăznec.

«La durerea noastră părea că ia parte și Ștefano, — acesta este numele vărului nostru.

— Așa dar nu ești sigură de sinceritatea lui Ștefano?

— Nu numai că nu sunt sigură, dar îl acuz și astăzi că dînsul este asasinul unchiului nostru.

«Dar mă grăbesc să termin această povestire, pentru că nu putem și cît timp liber vom avea înaintea noastră.

«Slăbită de grijile maternității și de durerea pe care i-o provocase moartea unchiului nostru, Berta se îmbolnăvi.

«Medicii hotărîră ca tînăra pereche să plece pentru cîtva timp la țară. Fără întârziere plecară împreună cu copilașul — care pe atunci avea cinci luni — la San-Pietro, o proprietate a familiei San-Germano.

«Înțelegerea noastră a fost ca eu să continuu a locui în palatul Amalfi, a căruia administrație avea nevoie de îngrijirile unei persoane devotate, și în care își păstră reședința și contele Ștefano.

«Îndată ce fu singur și liber pe mișcările sale, Ștefano își modifică cu totul conduita. Pleca și venia

mereu, avea întâlniri misterioase cu oameni necunoscuți, folosindu-se pentru aceasta de numeroasele galerii ale palatului Amalfi construit în stilul călugăresc al veacului de mijloc.

«Această purtare mă intrigă și am început să devin atentă. În curînd am putut constata că vărul meu, acest italian de vîrstă veche, a căruia familie fusese în toate timpurile o glorie pentru Italia, conspira cu austriacii.

«Atunci am voit să-i aflut toate secretele, și l-am pîndit, descoperind în modul acesta toate ascunzătorile palatului.

«Cum dînsul nu bănuia nimic, am aflat în curînd secretele teribile ale bandiților pe cari îi cunoști.

«Ce puteam face? Lombardia era mai mult de cît ori cînd în mîna asupritorilor. Pretutindenți intrigă, denunțuri și amenințări. Și eram singură fără nici un sprijin, într'un palat care devenise citadela crimei.

«Mi-am continuat totuși supravegherea, împărțindu-mi timpul între Milan și Palestro, care nu era la o mare distanță.

«Șase luni trecură. Iată că războiul izbucni. Regimentele patriei d-tale au intrat în Italia, au urmat victoriile strălucite dela Montebello și Palestro... Austriacii emoționați, au închis orașul Milan, așa în cît n'am mai putut afla ce se petrecea la Palestro. Speram însă că Berta și cu Fabiano se vor fi retras într'un loc sigur.

«Toate acestea se petrecură în mai puțin de opt zile.

«Cînd în sfîrșit am putut scăpa și am venit la San-Pietro, era prea târziu. Te-am găsit atunci pe d-ta într'o situație supărătoare...

— M'ai scăpat dela o moarte sigură...

— Am aflat că Berta și soțul ei fuseseră asasinați și că copilul fusese luat de trupele franceze.

«Și pe cînd, pe pămînt erau numai vîrsări de sînge, crime și asasinat, în subterane se întrunea conspiratorii austriaci!

«Cu inima zdrobită m'am reintors la Milan, unde mă chemau interesele micului copilaș, pe care, cel puțin, îl știam acum în siguranță, la regimentul d-tră.

«Acolo am avut confirmarea oribi-lelor mele bănueli. Nu mai încăpea nici o îndoială; Ștefano, dornic să pue mîna pe întreaga avere a familiei sale, nu se dăduse îndărăt din fața unei noi crime.

«Dînsul îl asasinase și pe bătrîn; tot dînsul era asasinul Bertei și al lui Fabiano. Membrii teribilului Tugenbund îi dădeau sprijinul lor formidabil, în schimbul serviciilor pe cari le aveau dela el.

«Acuma se sileau să distrugă și ultimul moștenitor: copilul. În seara luptei dela Magenta copilul a fost răpit... Am aflat că San-Germano fusese făcut prizonier de francezi, am bănuț că se petrec unele lucruri necurate în palat, și cercetând, am dat peste d-ta... După aceea nu știu ce s'a mai petrecut, căci am fost secestrată îndată, și ștearsă din rândurile celor vii.

— Atunci totul se explică!

«Am cercetat pretutindeni în palatul Amalfi și nu te-am putut găsi.

«Te căutam pentru a-ți spune că copilul fusese salvat și încredințat din nou regimentului 3 de zuavi, care-l păzește acuma zi și noapte.

— Salvat!... micul ingeraș a fost salvat!

«Ah! D-zeule! îți mulțumesc din tot sufletul!...

«San-Germano e prizonier și n'avem de ce ne mai teme acuma...

Pe când pronunța aceste cuvinte, un hohot de râs sardonice izbucni din umbra închisorii.

Betina și Franc tresăriră. O formă neagră apărî în cadrul ușii, și se apropie încetîșor de ei.

CAP. VI.

Forma cea neagră, hohotind mereu, înaintă până în mijlocul încăperii.

Betina și Franc rămaseră mână în mână.

Zuavul simțind cum copila tremura de teamă, îi spuse cu voce tare:

— Nu te teme, scumpă Betină...

Toți oamenii aceștia sînt niște lași...

— Da, da, lași și bandiți!... răspunse omul mascat, cu un hohot de râs ironic.

— Nu cum-va ați început să aveți și amor propriu acum? răspunse zuavul pe acelaș ton.

— Căine de francez, îți voi smulge limba din gură!...

— Și eu îți voi scuipa în față tot disprețul meu!...

— Oh! vocea aceasta, murmură Betina, din ce în ce mai înspăimîntată.

— Da, da, vocea aceasta!... S'ar părea că e o voce cunoscută, nu este așa?

«Aș putea să rămân mereu mascat, dar la ce bun? Mă pot descoperi fără teamă în fața aceluia care vor deveni complicitii noștri sau vor peri!

Și cu un gest repede aruncă de-o parte haina sa de conspirator.

Două strigăte se auziră în acelaș timp:

— Stefano! exclamă Betina.

— Prizonierul! exclamă zuavul.

— Eu însumi, pentru a vă servi, frumoasa mea verișoară!

„Prizonierul d-tale, d-leș Franc,

care va avea în curând plăcerea să-ți zdrobească capul.

Caporalul, foarte uimit, murmură:

— Banditul a scăpat!

— N'am fugit; am eșit în vederea tuturor, pe poarta cea mare. Șefii d-tale mi-au dat drumul în schimbul unor informații militare, pe care nici nu s'au mai ostenit să le contesteze. Mi-au dat drumul fără nici o condiție.

„Mulțumită acestui fapt pot avea

acum plăcerea de a vă cotepla în plină idilă.

„Un caporal și o patriciană!

— Un servitor al germanilor nici n'ar putea face spirite mai bune!

— Ah! ia seama: murmură mizerabilul, strângând pumnii, furios.

— Imi provocă milă!... Ești plin de îndrăzneală în fața unui om pus în lanțuri!...

(Va urma)

FEROCITATEA TIGRULUI

Este în deobște cunoscută. Nu i vânătoare de tigri, mai ales în Indi și Anam, la care acest animal să nu-și manifeste grozava ferocitate. În cele mai fericite cazuri — puține la număr, pe lângă cele nenorocite, — tigrul văzându-se urmărit de aproape sau fiind rănit, își arată nețarmurita furie mușcând arborii și pământul și zvârcolindu-se — chiar în goană — într'un chip cu totul impresionant.

Ilustrația noastră de aci reprezintă

tragică scenă în care un tigru anumit, urmărit de vânători — asemeni unui vulcan de furie — întâlnind un nefericit hindus, culcat în iarbă, în goana disperată, oprindu-se, i-a luat partea superioară a piciorului drept în puternica gură, fărâșându-i-o și omorându-i — mai mult prin groază — victima, pe care a târât-o apoi vre-o 50 metri, la care distanță a fost ucis la rândul de un glonte de carabină bine îndreptat de către unul din vânători.

VÂNĂTOAREA DE BALENE

Industria balenieră cată să ia din an în an o mare întindere, lucru ce face să se observe dispariția acestor enorme cetacee din oceanul Pacific.

În secolul trecut se afla balene și în marea Nordului, oceanul Atlantic și Pacific. Fiind gonite sau refugiate în mările arctice, ele fură lăsate cât-va timp liniștite. Dar dușmanii luă din nou drumul retragerii lor și primele sezoane de pescuire în

Marea de Behring fură foarte fructuoasă. O balenieră în timp de șase luni a capturat până la o sută din enormele cetacee și mulți au făcut averi enorme. — Incurajați de aceste succese și de alt-fel văzând că se impuținează numărul marelor „whales”, pescarii — bravând teribilele tempeste ale paraginilor alasciene — trecură într-o bună zi strâmtoarea de Behring și pătrunseră în oceanul Arctic unde — spre norocul lor — căzură într-o adevărată „mină de balene”. Ei întâlniră sute și mii în drumul lor, aruncând coloane de apă ca niște mici geiseri, și masacrul începu. El durează încă. Balenierii oceanului arctic înființară mai multe orașe pe coastele Pacificului între Vancouver și San-Francisco unde petrec iarna și își recrutează un echipaj nou pentru viitoarea călătorie. Ei își plătesc bine oamenii, dovadă că dacă sezonul e bun, un matelot poate să se întoarcă în familie cu mai multe mii de franci.

Noi n'am descris încă vânătoarea de balene, așa de puțin familiară lectorilor noștri. În același timp noi remarcăm că de câțiva ani antrepriza a devenit oarecum științifică. Balenierii sunt toate nave cu vaporii. Dacă vre-o câte-va întrebuințează harponul de mână, celelalte întrebuințează tunuri speciale care aruncă harponul drept în pânțele monstrului. Guvernul American a impus acum câțiva ani un bir vânătorilor de balene. Poliția e întreținută de mici vapoare foarte iuți numite „cutters”. Toate balenele capturate sunt remorcate și aduse până la cel mai apropiat port unde se procedează la despuiere. Această operație se face în mod special cu niște instrumente numite „blubbers” cu ajutorul cărora balena e despuia. Grăsimia e transportată prin niște vapoare frigorifere la marile fabrici *Seattle*. Cât despre oasele acestor cetacee, care au o mare valoare comercială, ele sunt vândute cu prețuri bune la negustorii americani veniți anume și transformate în diferite obiecte.

L. Feldstein.

OBICEIURI MUSULMANE

O NUNTĂ ARABĂ ÎN EGIPT

Educațiunea tinerimei musulmane în Egipt se rezumă ast-fel: băieții învață Coranul și fetele... nimic. În consecință băieții sunt trimiși la *kuttab*, adică la școală, la vârsta de nouă ani, cu scopul unic de a învăța Coranul pe de rost, fără a omite un verset sau un singur cuvânt. Acela care atinge această țintă pismuită este considerat ca un tânăr desăvârșit, cinstea familiei sale.

Când studiile tinărului sunt terminate, ceea ce se întâmplă de obicei cam pe la vârsta de cincisprezece ani, tatăl său e înștiințat despre aceasta de către șeful *kuttabului*. Fericitul părinte se grăbește atunci să-și retragă feciorul dela școală, îl aduce în triumf, îl desmiardă nespul și îl recompensează. Și, dacă e bogat, îi cumpără o droguerie — de altminteri în Egipt și mai cu deosebire în Alexandria, toți locuitorii arabi sunt droguști; — dacă e sărac, atunci îl instalează în propria sa dughană. Odată aceasta făcută, într'un fel sau într'altul, vine grija însușirii minunatului tânăr, lucru la care se va gândi d'acum înainte tatăl prevăzător.

Mama este înștiințată de proiectele soțului, pe cari le găsește necesare. După ordinul primit de la bărbatul și stăpânul ei, ea cutreeră orașul în căutarea unei soții vrednice de fiul ei, lăudând pretutindeni, cu o exagerare de mamă, înțelepciunea, talentele și evlavie fiului ei, având grija să inziste asupra acestui punct important: că știe Coranul pe de rost, ceea ce în general e adevărat; dar dacă înțelege din el ceva, aceasta nu interesează.

Mama nu purcede singură în această întreprindere. De îndată ce i s'a comunicat de către soțul ei proiectul de căsătorie al fiului lor, excelenta doamnă caută încă două prietene intime de ale sale, cărora le explică situația și cari o întovărășesc în expediția sa.

Însfârșit, tinăra fată este găsită: e o drăguță fată de doisprezece sau treisprezece ani, al căreia tată e un bogat burghez, bun musulman. Tatăl și fata sunt puși îndată în curent despre calitățile tinărului și mai cu seamă despre averea sa, ceea ce interesează mai mult și iată că afacerea este gata.

În seara aceea chiar, pus în curent cu situația, tatăl tinărului se duce la tatăl fetei spre a o cere oficial în căsătorie. Fără multă introducere se intră în chestie, iar condițiunile sunt desbătute în prezența câtorva martori, amici ai ambelor părți, condițiuni cari se rezumă definitiv în fixarea cuantumului de dotă pe care trebuie s'o plătească soțul. Apoi se hotărăște ziua nunții, care va fi de preferință în ajunul unei Luni sau Vineri, zile de bun augur.

Toate acestea se petrec fără știrea tinărului și nu este înștiințat decât atunci când cele două familii au căzut la învoială, nerămându-i de făcut altceva de cât să se învoiască la toate, căci Coranul, pe care l'știe de de rost, îi prescrie să-și asculte orbește părinții, adică pe tatăl său.

Când totul s'a convenit, cele două mame, întovărășite de câteva prietene intime, se duc pe la toate cunoștințele lor și le invită la nuntă; la rândul lor tații trimit amicilor lor bilete de invitație scrise în versuri și cu litere aurite.

Însfârșit ziua cea mare sosește. De di-

minează cele două familii (numai bărbații, căci femeile nu sunt admise la aceste întruniri) se strâng în casa tatălui logodnicei, cu câteva rude privilegiate. Contractul, după ce se citește de către un șeik, se dă spre semnare reprezentanților celor două logodiți, fără ca aceștia să fi fost consultați. Apoi se bea sirop în sănătatea celor doi tineri și pactul e încheiat.

Aceste formalități îndeplinite, se părăsește casa. Lucrurile, mobilierul, dacă se poate zice astfel, logodnicei sunt încărcate pe o mulțime de care, câte trei sau patru lucruri într'un car, și cortegiul se îndreaptă în spre locuința noilor însușite, precedat de un taraf de lăutari arabi, compus din două tobe așezate pe o cămilă, două darabane duse de doi oameni și bătute de un al treilea și două clarinete. După ce a parcurs cel mai mare număr posibil de strade, sosește însfârșit la casa soțului; carele se descarcă și mobilierul tinerei soții se așează în noua sa locuință. La amiază se vede înălțându-se în fața casei un mare cort, împodobit cu un policantru și alte aparate de iluminatie; pe jos sunt puse, de jur-împrejurul cortului, *dekkeh* (un fel de bănci); în mijloc se așează muzicanții, înarmați unul cu o vioară, altul cu un *ud*, un altul cu flautul și un al patrulea cu o darabană; unii cântă din gură, alții din instrumente și toți acești virtuosi se armonizează cum pot.

În acest timp invitații încep să sosească în grupuri mai mult sau mai puțin numeroase; când s'au adunat toți, sunt introduși într-o odă a locuinței, unde li se servește masa și cu toții așezați jos după obiceiul arab, cu mâncările suflecate, se apucă să mănânce, ajutându-se pentru a vâri bucatele în gurile lor căscate, de furculița pe care le-a hărăzit-o natura. În mai puțin de un sfert de ceas afacerea e regulată și fiecare se retrage.

Pe la trei sau patru ceasuri după amiază, părinții, întovărășiți de câțiva amici, vin și caută logodnica pentru a o conduce în casa soțului ei. Cortegiul se formează la ușa sa. Muzica descrisă mai sus merge 'n frunte, invitații merg în șir pe două părți; însfârșit apare logodnica, sprijinindu-se pe două neveste tinere; tustrele sunt adăpostite sub un fel de plog de rețea fină și transparentă, susținut de doi bărbați; cortegiul se încheie cu femeile invitate la ceremonie.

Între cele două coloane de invitați ai sexului tare, cari vin imediat după muzică, este un spațiu gol; acest spațiu e ocupat de către *khawad*, un dansator îmbrăcat femeeste și decu cu barba și mustățile rase; el cântă dansând în ritmul instrumentelor cari l'preced și acompaniat dealtmintrelea de strigătele invitaților entuziasmați.

Cât despre femei, ele nu mai încețază de a profera, pe tot parcursul drumului *toto-toto*-urile lor nesfârșite, ex-

clamația cea mai exaltată de bucurie.

Intr'un asemenea cortej este condusă viitoarea soție la noua sa locuință. Îndată ce înserează se duc la biserică, unde se roagă pentru fericirea nouilor căsătoriți.

După isprăvirea acestor rugăciuni, cortegiul pleacă de la moschee. Aceiași muzică discordantă îl precede, apoi vine *zeker*-ul, care se compune din șeci ce se roagă cu glas tare, aplecându-și capetele înainte și înapoi; pe urmă soțul, îmbrăcat în haine noi și precedat de douăzeci de prieteni, ducând fiecare câte o torță în mână și formând coloane de ambele părți ca și invitații din cortegiul soției: în mijloc e necontentul *khawal*-ul care execută învârtiturile sale coreografice.

Sosit la casa nupțială, cortegiul se oprește și bărbatul intră, iar tatăl său îi aruncă pe deasupra capului niște mici monede, pentru cari *fakiri* și gură-cască se ceartă, îmbrâncindu-se unii pe alții. Soțul în vremea aceasta este așteptat în camera nupțială, foarte frumos împodobită, unde, de îndată ce-a intrat, femeile îi prezintă pe tinăra sa soție în toată strălucirea frumuseței sale și a luxului desfășurat într-o așa frumoasă zi, pentru a-i face cinste.

De-abia atunci o vede el: pină în clipa aceasta n'a bănuit măcar culoarea ochilor ei.

Femeile se retrag, lăsând pe cei doi s-și singuri. Această primă întrevvedere nu trebuie să fiină mai mult de un sfert de oră, după care soțul trebuie să se reîntoarcă la amicii săi.

A treia zi întreagă este consacrată cântecelor și dansului și cu ea se sfârșesc petrecerile nunței.

Dar dacă soții nu se împacă, adică dacă tinăra soție nu-i pe placul soțului, acesta are întotdeauna mijlocul să divorțeze, compliment indispensabil al legilor cari reglementează căsătoria musulmană: dacă din potrivă îi place nevasta, atunci este de temut că pasiunea sa pentru dînsa va lua proporții neliniștitoare. De-altmintearea nu avem exemplu ca o femeie arabă să fi înnebunit (în afară de cazul provenit din gelozie) din pricina unui soț astfel dobândit.

Trad. de **Neeli Nelini**.

CIDĂTENII OMENESTI

AUTO-EXECUȚIA

Este lucru de mirare, totdeauna, când descoperim—la popoare cari locuiesc în părți opuse pe globul pământesc și nu vin niciodată în atingere mai apropiată unele cu altele, obiceiuri asemănătoare și chiar identice.

Un ast-fel de obicei este auto-execuția, care e o pedeapsă de onoare pentru funcționarii înalți de stat și persoane însem-

nate, atât în Turcia cât și în Japonia. Este știut că turcii și japonezii nu se coboară de loc dintr-o origine comună, de asemeni este pozitiv, că ei în secolele precedente n'au venit cătuși de puțin în atingere unită cu alții; și totuși au același obicei, care, într'un chip memorabil, a încetat la ambele popoare tot-odată.

Doar demnitarii sus puși, marele vizir, pașalele, ministrii, erau onorați de către sultan cu auto-execuția, iar în Japonia, erau „samuraii“, membrii cercului ofițeresc, cărora Mikado le admitea prerogativa auto-execuției.

În ambele țări se îndeplinea ceremonia, cu aceleași formalități mari, foarte asemănătoare una cu alta; în ambele țări condamnatul doar începea execuția, în timp ce aceasta era isprăvită de ajutoari. La turci această auto-execuție se numea „Șiretul-Verde“, la japonezi „rakiri“.

Aproape toți marii viziri din timpul, când turcii jucau cel mai mare rol în lumea veche, au murit prin „Șiretul Verde“. Cităm un ast-fel de istoric.

Era în anul 1837. Pertev-Pașa, marele vizir al lui Mahomed II, căzuse în disgrăție și fu surghiunit la Adrianopol. Însă de acolo lucra el într'ascuns contra sultanului, umblând cu planul, să reformeze în țara sa relațiunile, după mostra europeană.

Intr-o zi bătrânul Pertev-Pașa fu invitat la masă cu mare sărbătorire, de către guvernatorul general din Adrianopol. Când banchetul fu terminat, conmesenii flecăreau despre lucruri vesele și bune, guvernatorul general scoase din haina-i o scrisoare cu sigil a sultanului. El sărută această sigilă și predete scrisoarea lui Pertev-Pașa. Plin de respect o desfăcu acesta, și din scrisoare îi căzu în mână „șiretul verde“, aceasta era o coardă de arc învelită cu mătase verde (verdele este culoarea sfântă a mahomedanilor).

El știa destul, însă citi totuși firmanul sultanului, care-i ordona să se suture.

Pașa sărută firmanul, umilit, apoi se ridică liniștit și zise: „Sunt gata să îndeplinesc voința stăpânului nostru“.

Guvernatorul general bătu din palme și câți-va sclavi ai sultanului cari aduseră scrisoarea, intrară înăuntru. Ei dădură pașei ca un ultim dar al sultanului, un prețios covor, de care să se servească în ultimile clipe ale vieții sale.

Covorul fu așternut jos, pașa își puse „șiretul verde“ în jurul gâtului și îngenunchiă pe covor, cu fața întoarsă spre Est. Tăcere mormântală domni în locul solemn, toți martorii acestei ceremonii solemne se dădură la o parte respectuoși.

Timp de câte-va minute murmură pașa rugăciunile sale de moarte, apoi ridică mâna dreaptă sus, în semn că este gata. Sclavii săriră la el și strânsă șiretul, o scurtă agonie, și pașa zăcea sugrumat

pe covor. Apoi capul lui fu tăiat și, conservat în sare, fu dus la Constantinopol, drept dovadă, că ordinul sultanului a fost executat...

Era în anul 1868, când în Japonia un înalt ofițer, anume Taki Zenzaburo, provocase o răscoală în contra streinilor, în care fură mulți streini omorâți.

Ambasadorii și consuli puterilor străine cerură satisfacție și pedepsirea lui Taki, și acesta primi de la Mikado ordinul, să se supună „Harakiri“-ului.

Această auto-execuție care este obișnuită din veacul al 14 în Japonia, se face în modul următor: condamnatul își face o tăetură în formă de cruce, cu un pumnal, în pânțece, ast-fel că toate intestinele îi curg afară. Această tăetură însă, ar fi în cele mai rare cazuri mortală și doar prin neglijarea rănei ar putea condamnatul să treacă la moarte după chinuri îndelungate. De aceea este o instrucție care spune că în clipa în care condamnatul își face tăetura, să i se reteze capul cu o spadă. Această decapitare o execută însă un membru al castei militare; este o onoare aceasta, și de obicei o primește la rugămintea condamnatului cel mai bun prieten al său, ori chiar fiul său cel mai în vârstă. Aproape nici nu este nevoie, ca condamnatul să-și facă tăetura în pânțece; foarte adesea i se retează capul în clipa când întinde mâna să ia pumnalul, cu care trebuie să-și facă tăetura.

Execuția lui Taki avu loc în templul de la Sei-fu-kuji; consuli și ambasadorii obținură invitații pentru spectacolul execuției. La orele unsprezece seara se adunară invitații în templu, al cărui interior era împodobit cu alb. Albul este culoarea de doliu a japonezilor. Și drugi de bambu, pe cari ardeau lumânările pentru iluminarea templului, erau înfășurați în mătase albă. În dosul unui perete alb se afla o masă pe care erau: un pumnal, un castron în care se pune capul tăiat, un lighian de spălat, o găleată cu apă și o cădelniță.

Afară de reprezentanții puterilor străine, mai erau ca martori asistenți și optsprezece funcționari mai de frunte ai statului. Toți erau îmbrăcați în haine de sărbătoare și ședeau într'un semicerc, pe covoare îmbrăcate în alb. Un cortegi de rude și prieteni de al condamnatului, îl aduseră pe acesta dintr'un colț al templului, unde fusese păzit până atunci. Și condamnatul purta decorațiile sale militare. El se așeză în semicercul funcționarilor pe o cuvertură mai ridicată. Prietenul său cel mai bun, tot un ofițer de rang înalt, trecu la spatele lui. Sentința, prin care Mikado îl însărcinase pe condamnat să execute asupra-și „harakiri“-atul, fu citită încă odată, apoi condamnatul se înclină în fața asistenței și predete spada sa amicului său ce-i sta la spate, ca acesta să-i reteze capul cu propria-i armă.

Fu adusă apoi scândurica lăcuită, pe care era pumnalul.

Taki luă pumnalul și și-l implântă de două ori în corp. Din pricina asistenței streinilor nu voi să se desbrace, ceea-ce pentru îndeplinirea tăieturii ar fi fost necesar. În clipa când Taki scoase cuțitul din rană, amicul său îi aplică lovitura cu spada și, capul lui se rostogoli la pământ. Imediat fură trase niște perdele albe în jurul cadavrului și cădelnița fu avântată. Apoi se făcu un proces-verbal ce fu iscălit de asistenți. Procesul-verbal fu trimis la Mikado, iar corpul executatului înmormântat în apropierea templului în multă liniște.

În anul 1869, în dieta împărătească japoneză, fu votată propunerea, de a se reforma executarea prin „harakiri”. Propunerea fu combătută cu o mare majoritate de voturi.

În tot cazul, în ultimele decenii, Mikado n'a mai condamnat pe nimeni la „harakiri”; tot ast-fel și sultanul, în ultimul veac n'a mai trimis nici unui demnitar al său „șiretul verde”, însă atât sultanul, cât și Mikado, au încă dreptul legal, de a condamna la acest fel de pedeapsă.

I. Sarvary.

Cucerirea prăpăstiilor

Prima greutate pe care trebuie să se obișnuiască alpinistul a o învinge este atracțiunea vidului.

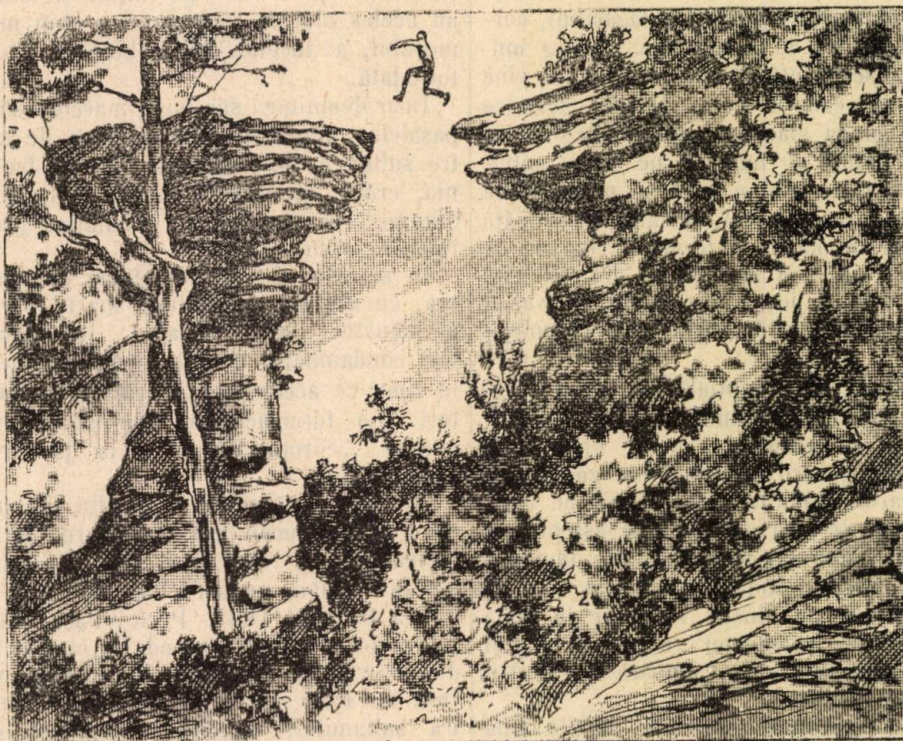

Un alpinist american care se exercitează să sară pe deasupra unei prăpăstii.

Ați avut, de sigur, această penibilă senzație când ați privit de pe un balcon înalt, sau când ați stat pe marginea unei prăpăstii.

În vârstă de mai mult de 30 ani. Și, în general, bărbații simt mai mult senzația ca sexul slab!

Blaz.

Săritură periculoasă în Colorado.

Ți se pare că îți fuge pământul de sub picioare, și un fior neplăcut îți trece prin corp.

Senzația este de ordin pur fizic și poate să cuprindă pe oamenii cei mai curagioși. Rămâne să se știe dacă cine-va ar putea să se obișnuiască cu ea.

Un tinichigiu când se sue întâia oară pe o pantă înclinată a acoperișului, se teme nespun că va pierde la un moment sensul echilibrului și va cădea. Dar după ce s'a urcat de mai multe ori, i se pare că toată viața a trăit pe acoperiș.

Pe de altă parte alpiștiții cari s'a dus prin Alpi mai mulți ani de-arândul, povestesc sfârșitul tragic a numeroase călăuze de profesiune, cari cu toate că erau deprinse, sfârșeau în cele din urmă prin a avea senzația teribilă, vârtejul, cari îi costa viața.

În vederea luminării chestiunii cu privire la această senzație, un institut fiziologic american a creat un fel de laborator într-una din regiunile cele mai accidentate ale munților stâncoși. Cum se arată într-una din ilustrațiile noastre, turiștii sunt rugați să se aplece de pe o stâncă care e deasupra unei prăpăstii ce are o adâncime de 1200 metri.

Studiindu-se bătăile inimei, s'a ajuns să se arate că fetele sunt mai puțin cuprinse de vârtej ca femeile

Privind în jos, se obișnuiesc cu senzația teribilă.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

«Dacă a fost Larmette, m'a văzut de sigur dormind, lipsit de toate deghizările mele, și m'a recunoscut. Și în cazul acesta, trebuie să recunosc că «m'am ars», după cum se spune în graiul de la Scotland Yard.

CAP. III

Pata galbenă

Câte-va momente după aceea, Dick se retrăsese în cabina sa, și ceruse un pahar de alcool.

Nimeni nu se putea mira de lucrul acesta, pentru că, foarte mulți călători saxonii aveau obiceiul de a consuma băuturi alcoolice, de dimineață.

După ce i se aduse băutura cerută, detectivul închise ușa cabinei.

Acela însă, care l'ar fi putut observa, ar fi rămas foarte uimit de modul său de «consumare».

Scosese din geamandanul său vreo câteva epruvete gradate și câteva flacoane cari conțineau diferite reactive.

Intr'una din eprubete introduse petala de tulip, și turmă de ampra alcool. După aceea agită eprubeta timp de câteva momente.

Se apropie de fereastră și examină în zare cuprinsul eprubetei. Mulțumit de acest examen, desfăcu unul dintre flacoane, și turnă o singură picătură din reactivul conținut, în eprubetă.

Efectul fu instantaneu.

Lichidul se turbură și începu a fierbe. — Am fost adormiți cu cloroform, murmură detectivul.

— Florile cloroformizate au fost înlocuite apoi cu trandafiri, și ferestrele fiind deschise, mirosul cloroformului s'a împrăștiat. Și când mă gândesc că eu n'aș fi bănuț nimic dacă n'aș fi găsit pe jos, această petală de tulip!...

„Da, n'aș fi bănuț nimic. Și acum, după ce constat faptele, tot nu le pot pricepe scopul!...

Rămase un moment tăcut. Stătea cu fruntea înclinată și făcea eforturi de cugtare.

— Drace! murmură dânsul, după o pauză destul de lungă, la d-ra Floriana adormirea cu cloroform are un scop destul de clar: furtul cutiei cu corindoane. Dar intru cât mă privește pe mine, ce nevoie era să fiu adormit? Teama ca să nu vii să-i turbur în timpul operațiilor? Nu, nu poate fi asta... Larmette este prea inteligent pentru a face asemenea combinații... Operând însă acum, și-a complicat cu mult situația. Mi-a dat de cinci ori mai mult timp pentru a descoperi noul loc de ascunzătoare al pietrelor.

„Numai dacă mi-ar fi dat timpul acesta în realitate... D. Larmette este în adevar un om cât se poate abil.

De vreme ce a operat astfel, înseamnă că are o ascunzătoare sigură, care nu se poate descoperi.

Numai dacă nu cumva nu se va fi înșelat în punctul acesta...

Din ordinul comandantului se făcură cercetări în toate părțile vasului pentru descoperirea casetei furate. Dar cu toată osteneala pe care și-o dădura marinarii, caseta nu putu fi descoperită; părea că se volatilizase.

Comisarul de bord ajunsese să-și pue întrebarea:

Nu cumva caseta a fost aruncată în mare?

Larmette și tovarășii săi, păreau că-și dau toată osteneala pentru a contribui și ei la deslegarea acestei enigme.

Dădeau mereu câte o idee nouă; puneau la dispoziție pentru a se face cercetări, bagajele și automobilul lor; ba chiar principalele părți ale automobilului fură desfăcute.

Dick Fann ajunsese în curând la convingerea că nu se va putea descoperi nimic. Prevederile sale fură pe deplin îndreptățite.

În curând inseră, și toată lumea, care lucrase cu ardoare tot timpul zilei, nu atât de dragul casetei, cât acela al premiului făgăduit, fu nevoită să renunțe.

După masă, Floriana, Dick Fann și Jean Brot se regăsiră pe punte.

D-na Patorne, era ca de obicei ocupată cu flirtul ei.

— Ei bine? întrebă Floriana, întorcându-se spre detectiv.

— Larmette este un bandit de forță, răspunse Dick Fann.

— Cum?... Te-ai descurajat?

— N'am spus asta, domnișoară. Dinpotrivă, adversarul meu mă interesează foarte mult. E o adevărată plăcere să lupți cu un asemenea individ.

— Așa dar, nu renunți la luptă?

• — De sigur că nu.

— Și crezi că vei reuși?

— Da.

Urmă un moment de tăcere.

— Ai vre-o idee despre locul de ascunzătoare? mai întrebă frumoasa canadienă.

— Nică una.

— Atunci?...

Dick n'o lăsă să sfârșească:

— Adu-ți aminte de ceiace ți-am spus ieri. Greul cel mare nu este să furi, ci să păstrezi.

— Ei bine?

— Ei bine?

— În momentul debarcării, Larmette

se va trăda. Atunci va trebui să ia și cutia cu corindoane... Jean și cu mine vom veghia.

Drumul continuă fără ca să se mai producă vre-un incident nou.

După cât se vedea lupta n'avea să înceapă decât după debarcare.

Larmette era mereu tot așa de amabil și oferia în toate zilele flori tovarășilor săi de drum.

Bijutierul golise magazinul nui negustor de flori din Havre înainte de plecare, și întreținuse florile mereu proaspete, udându-le în toate diminețile.

Și florile constituiesc un dar, pe care nimeni nu-l poate refuza.

Cei trei călători de pe vas își petreceau timpul ca niște oameni cari nu erau preocupați de nici un gând mai serios. Davis stătea mereu pe punte, tolănit într'un „rockingchair“, căruia mișcările steamerului îi comunica o dulce legănare.

Inginerul Botera își petrecea cea mai mare parte din timp în salon, preocupat de lungi calcule algebrice; de multe ori i se întâmpla să uite pe masă filele sale de hârtie, pe cari cifrele și literele se înșirau în rânduri strânse.

Larmette cetia sa flirta cu d-na Patorne, pe care amorul acesta tardiv o făcea în adevăr nebună. Guvernanta apărea acum cu niște pieptănături inedite, ornate cu niște combinații de culori cari n'aveau nici un rost una lângă alta. Dimineața muncea cu înverșunare în fața oglindei, pentru a da oarecare înfățișare de tinerețe figurei sale, cu ajutorul cremelor de tot felul.

D-na Patorne n'auzia ironiile ce se făceau pe socoteala sa; biata guvernanta nu mai avea urechi decât pentru vorbele d-lui Larmette, cari deveniseră cea mai dulce muzică a inimii sale. Bijutierul saluta transformările de culori ale bieteii femeii prin exclamații de admirație. Lăuda calitățile sale de adevărată pariziană. O ruga să nu mai continue, căci în modul acesta avea să întinerească prea mult, și dânsul avea să pară prea bătrân alături de atâta tinerețe.

Intr'o zi îi spuse că întinerise așa de mult, în cât nu i-ar fi dat nimeni mai mult de douăzeci de ani.

— Destul cu atâta înfrumusețare, se rugă dânsul, să mă vei face să mor de desperare. Nu-mi convine ca logodnica mea să fie așa de tânără.

Altă femeie ar fi ghicit de sigur ironia în acest compliment exagerat; dar seaca doamnă Patorne nu văzu decât un omagiu adus frumuseții sale.

Crezu că leșină de bucurie, când auzi aceste cuvinte ale unui om de gust, care pentru întâia oară — după cum spunea dânsa — descoperise comorile frumuseții sale.

Patru zile trecură astfel.

În seara celei de pe urmă zile, Jean Brot se retrase în cabina sa, pe la orele zece.

Pe la orele unsprezece veni să se culce și Dick Fann.

Când intra în găsi pe ștregar într'un colț, privind unul dintre picioarele sale cu mare neliniște.

Și atât de absorbit era Jean, în cântăci nu băga de seamă sosirea stăpânului său.

— Ce s'a întâmplat? întrebă Dick Fann.

Cel întrebat tresări. Ridică ochii spre detectiv și răspunse, cu un accent care nu se poate reda :

— S'a întâmplat fără îndoială ceva, dar nu sânt în stare să-ți spun anume ce s'a întâmplat.

Și cum Dick Fann stăruia :

— Adineaori am sosit și am început să mă descalț pentru a mă culca. Șteam în mijlocul cabinei, în fața micii oglinzi rotunde dela lavabo.

— Și pe urmă?... Nu văd ce-ar fi putut să te emoționeze așa de mult.

— Așteaptă puțin, stăpâne... Nici eu nu știu mai mult de cât d-ta ; în schimb însă, simt.

— Ce simți?

— O durere mare la călcăiul piciorului stâng.

— O durere?

— Ca și cum m'ar fi împuns cineva cu ace... La început a fost numai o simplă înțepătură ; dar durerile deveniau din ce în ce mai mari. Atunci am făcut o săritură îndărăt și m'am așezat pe patul d-tale.

„Mi-am privit piciorul, și...”

— Și? repetă Dick Fann nerăbdător.

Jean întinse piciorul stâng. Pe călcăi, Dick deosebi o pată roșietică. Pielea era în acel punct întinsă, licăritoare, ca și cum ar fi fost desorganizată prin contact cu un obiect foarte ferbinte.

— Dar aceas'a este o arsură ! exclamă detectivul.

— Se poate... Dar eu nu mă distrez niciodată aprinzând chibrituri de călcăiele picioarelor !...

— Și totuși e o arsură.

Cu un gest de disperare comică, Jean ridică mânele spre cer :

— Și eu care credeam că d-ta îmi vei explica ce s'a întâmplat !... murmură dânsul.

— Ce să-ți explic?...

— În toate serile, înainte de a mă culca, credeam că nu e mare primejdie să mă plimb cu picioarele goale pe covor. Odată mi s'a părut că covorul mă înțeapă, ca și cum a-și fi călcat pe niște urzici. Am căutat cu atenție, dar n'am putut descoperi nimica.

Ștregarul își continua raționamentul ; dar ar fi putut să vorbească mult timp astfel, fără ca Dick Fann să se gândească să-i răspundă.

Spiritul său lucra cu activitate, căuta să pătrundă misterul.

Punctul cel roșu de pe piciorul copilului, născuse de-odată în creierul detectivului o ipoteză bizară.

Se întreba dacă arsură aceasta nu era provocată de radiațiunile radiului.

Ipoteza aceasta complica și mai mult situația ; și ea se impunea din ce în ce într'un mod tot mai tiranic cugetării lui Dick.

Arsura exista ; Inerul era evident.

Cum se produsese această arsură ?

Ștregarul afirma că simțise prima durere în momentul când călcase cu piciorul gol pe covor. Dar fără îndoială că arsură fusese produsă mai înainte, într'un moment de care Jean nu-și dădea seamă.

— Ești sigur că n'ai mai simțit durerea și în timpul zilei ?

— Foarte sigur. N'am simțit nimica până la orele zece seara. Ba chiar și în primul sfert de oră pe care l-am petrecut în cabină n'am simțit nici cea mai mică înțepătură.

«Nu știu dacă m'am înțepat cu un ac, ori cu altăceva, dar știu bine că covorul este pricina.

Aceste cuvinte fură pronunțate cu atâta siguranță, în cât detectivul rămase din nou tăcut.

Misterul acesta era teribil, nu atât prin rezultatele pe cari le dăduse până atunci, cât prin consecințele pe cari ar fi putut să le aibă în viitor.

Dick simțea o durere mare apăsându-i creierul.

Arsură de radium, spusese dânsul.

— Pentru ce ?

Pentru că raționamentele sale, mereu îndreptate spre Larmette, nu mai puteau despărți de omul acesta ideile de *corindoeane* și de *radium*. Hoțul și obiectele furate, formați un bloc, o masă nedespărțită. Prin ce concurs de împrejurări putuse oare radiumul să lucreze asupra piciorului lui Jean Brot ?

De-o dată, Dick Fann fu agitat ca de o comotie electrică.

Covorul care acoperea scândurile cabinei era de o culoare închisă ; în punctul pe care îl arătase mai înainte Jean Brot, detectivul avu impresia că zărește o licărire de lumină.

Cu mâna arată locul tovarășului său. Și fără să-i mai aștepte răspunsul, îngenuchiă pe covor, și acoperi locul luminos cu palma.

— Ce faci acolo, domnule ? întrebă ștregarul, intrigat de această manevră.

— Tăcere !

Răspunsul acesta fu așa de autoritar, încât parizianul nu mai îndrăzni să pronunțe nici un cuvânt.

Rămase în picioare alături de stăpânul său, urmărindu-i cu atenția încordată cele mai mici mișcări.

Dick Fann rămase nemișcat, cu ochii închiși pe jumătate, par'că ar fi fost un vânător la pândă.

Dar ce vânat ar fi putut pândi în cu-prinsul îngust al cabinei ?

În zadar se încerca Jean să ghicească. Cinci, zece momente trecură astfel.

De-o dată un surâs ilumină fața detectivului,

Surâsul acesta se răspândi îndată și pe figura lui Jean

— Ai descoperit ceva, stăpâne ?

De astă dată Dick Fann răspunse :

— Da.

— Îmi dai voie să te întreb anume ce ?

— De sigur. Știu acum pentru ce am găsit o petală de tulip în această cabină.

Și fără să bage în seamă uimirea ștregarului care nu înțelesese nimic din răspunsul ce-i dăduse, Dick continuă :

— E foarte dibac d. Larmette !... A găsit cel mai potrivit loc de ascunzătoare ; nici chiar eu n'aș fi putut să am gândul acesta. E foarte dibac !...

„Micul meu Jean, continuă dânsul cu veselie, nu trebuie să te plângi prea mult de accidentul ce ți s'a întâmplat.

Și cum ștregarul rămânea mereu cu gura căscată, fără să priceapă, detectivul adăugă :

— În curând vei fi și tu de părerea mea.

— La urma urmei de vreme ce spui d-ta, se poate...

— Îți voi dovedi-o. Trebuie să-ți povestesc și ție cum stau lucrurile pentru că va fi nevoie să lucrăm împreună.

Și întinzându-i mâna pe care o ținuse pe covor, adăugă :

— Privește.

— Să privesc mâna d-tale ? întrebă ștregarul din ce în ce mai nedumerit.

— Da, privește indexul ; nu vezi nimic ?

— Ba da, răspunse Jean după ce examinase cu atenție degetul arătat ; văd o arsură la fel cu a mea.

— Este exact ; am fost ars și eu.

— Cum asta ?

— M'a ars covorul ca și pe tine.

— Covorul ?

— Sau mai bine zis ceea-ce se află sub covor.

Jean răsă cu poftă și își frecă mâinile :

— Toate acestea îmi fac impresia unei șarade.

— Ai spus adevărul fără să vrei. O cercetare polițistă este în totdeauna un rebus care trebuie dezlegat.

Și pe când dădea aceste explicații, detectivul se apropiase de geamantanul său, din care scoase un ciocan, un clește și mai multe alte instrumente.

Apoi îngenunche din nou pe covor și începu să desprindă cuele.

— Îmi dai voie să te întreb ce faci acolo, stăpâne ?

— Vreau să desfac covorul.

— Pentru ce ?

— Pentru ca să văd ce se ascunde aici. Cred că nu există alt mijloc mai repede și mai bun.

Covorul fu dat la o parte, și parchetul apără.

În locul pe care îl însemnase detectivul se putea vedea în mijlocul liniilor

regulate ale parchetului, un paralelogram.

Detectivul răsese în tăcere, și arătând micului groom perimetrul acestei figuri geometrice, îi zise :

— Vezi cum au fost tăiate scândurile ?

— Așa dar aici e o ascunzătoare ! exclamă copilul.

— Fără îndoială.

Detectivul din câte-va mișcări abile reuși să desprindă bucata mobilă a parchetului. O cavitate apărui și în ea cei doi tovarăși recunoscură îndată caseta furată.

Da, era în adevăr caseta Floriane, caseta cu corindoane, care fusese în zadar căutată de atâția oameni până în părțile cele mai ascunse ale vaporului.

— Numai că, reluă ștregarul cu vocea înceată, toate acestea nu-mi spun de ce mi-am ars piciorul.

— Bândiții nu vor să-și piardă timpul îi șopti detectivul.

— Nu pricep.

— Îți aduci aminte că prin acțiunea cuprătorului electric, Larmette a dat pietrelor prețioase înfățișarea unor pietre fără valoare ?

— Da, mi-aduc aminte.

— Ei bine, acum voesc să dea bijuteriilor înfățișarea lor primitivă.

— Cutia este închisă. Cum ghicești d-ta lucrul acesta ?

— Arsurile noastre mi l-au dezvăluit.

— Voești să rizi de sigur, d-le Fanne.

— Nici de cum ; trebuie să-ți spun însă că sub acțiunea radiumului, ori-ce corindon ordinar se prefăce într-o piatră prețioasă.

— Acuma s'a amestecat și radiumul !

— Fără îndoială, radiumul, ale căruia raze străbătând caseta, parchetul și covorul, au impresionat într'un mod neplăcut, mai întâi călcăiul tău și apoi mâna mea.

Și după un moment de tăcere detectivul adăogă :

— E, un complice primejdios radiumul acesta... Se trădează și își trădă stăpânii.

Detectivul scosesse caseta din ascunzătoare.

Cheia rămăsese în mica broască de oțel nichelat.

Ridicând capacul și privind cu aviditate înăuntru.

Corindoanele erau acolo dar, dar erau acum aproape transformate în zmaralde, safire, rubine și topaze, cari își amestecau focurile lor multicolore.

Cu cea mai mare liniște, Dick Fann le dădu la o parte, descoperind un mic tub de sticlă cu un diametru de doi milimetri, în mijlocul căruia abia se putea deosebi un mic grăunte.

— Uite Jean, acesta este transformatorul.

— Acest mic grăunte...

— E un grăunte de radium, amicul meu.

— Și grăuntele acesta a putut să ne ardă pielea ?

— E un grăunte care timp de două mii de ani păstrează fără întrerupere proprietatea de a transforma în bijuterii de cel mai mare preț, pietrele cele mai ordinare.

Parizianul nu răspunse nimic ; era prea uimit pentru ca să mai poată vorbi.

Marele mister științific al radiumului îl emoționase peste măsură.

Încea și dânsul acum acea orbire, acea preocupare, acea fascinare pasionată, care fusese visul alchimiei din veacul de mijloc.

Piatra filozofală opera acum sub ochii săi. Și piatra aceasta destinată să schimbe bogățiile lumii, îi apărea așa de mică încât abia o putea zări.

Era un simplu grăunte de nisip, — și totuși grăuntele acesta avea pretenția să schimbe drumul pretențioasei omeniri, să se proclame arbitru progresului, să facă dovada că omul care se crede stăpânul naturii și conducătorul evenimentelor, nu este în realitate decât jucăria acestor evenimente.

Totuși după un moment de tăcere Jean murmură :

— Așa dar de acum am pus mâna pe hoți !...

— Nu încă, răspunse detectivul clatinând din cap cu tristețe. În adevăr ce dovadă ai putea aduce tu în sarcina bandiților, din faptul că această casetă a fost găsită în cabina noastră.

În fața acestui răspuns, a cărui deplină justetă o înțelese îndată, ștregarul se întristă.

— Numai că acum, când le cunoaștem secretul, ne va fi ușor să-i prindem, adăugă detectivul.

— Ești sigur ? exclamă Jean înveselindu-se din nou.

— Cred că la New-York, vor trebui să scoată caseta din ascunzătoare.

— Da ! și atunci îi vom prinde !

— Așa sper.

— Așa dar nici acum nu ești sigur ?

— Nici odată nu putem fi siguri... Și apoi e un lucru care mă neliniștește.

Pietrele prețioase plătesc la intrarea lor în Statele Unite niște impozite vamale colosale. Nu pricep deci din ce pricină a complicat Larmette situația... Numai dacă nu cumva va fi având mijlocul de a le trece prin contrabandă...

«Ce se va întâmpla însă vom vedea mai târziu. Până atunci să veghiăm și nici un cuvânt despre descoperirea noastră.

Peste câteva momente caseta fusese pusă la locul ei și covorul bătut cu îngrijire pentru ca să nu se cunoască că umblase cineva pe acolo.

Cu aerul cel mai nepăsător Dick Fann se urcă pe punte unde o găsi pe Floriana absorbită în citirea unui roman.

Se apropiă de dânsa și îi zise cu hotărâre :

— D-șoară, să știi că la New-York va trebui să-ți cauți alt watman.

Floriana tresări.

— De ce ? voești oare să mă părăsești ?

În aceste câteva cuvinte atât de simple, era o emoție atât de adâncă încât detectivul rămase un moment tăcut.

Dar în clipa următoare, răspunse limpede :

— Nu vreau să te părăsesc, dar pentru a veghea mai bine asupra d-tale, trebuie să dispar.

— Dar ce s'a mai întâmplat ? întrebă Floriana, împreunându-și mâinile, rugătoare.

— Te rog să nu-mi pui întrebări d-șoară. Reține prin telegraful fără fir un apartament la hotel Central ; îți voi trimite acolo un watman ales de mine. Și nu vei pleca decât atunci când îți voi trimite vorbă.

«Te mai rog d-șoară, te conjur să nu te temi de nimic.

«Nu te voi pierde din vedere nici un singur moment. Nu vreau să-ți dau speranțe pe cari evenimentele vor veni poate în urmă să le distrugă ; dar cred că voi putea să te scutesc măcar în parte de oboselile și primejdiile călătoriei pe care ai întreprins-o. Atâta pot să-ți spun de-o cam-dată, d-șoară».

Și se îndepărtă repede de frumoasa canadiană, pentru a se duce să se întâlnească cu Jean Brot cu care avu o lungă convorbire în șoapte.

Oare ce misiune încredința detectivul ștregarului parizian ?

Nu putem ști. Dar dacă misiunea aceasta era *activă*, întâmplarea se declară contra lui Jean, căci în aceiaș seară micuțul coborând niște trepte căzu așa de rău, încât nici nu mai putu merge, deși n'avea nici o rană exterioară.

Medicul vaporului puse un diagnostic vag :

Leziune internă.

Și prescrie o liniște absolută. Jean fu transportat în cabina sa. Dick Fann îi cedă patul său, și copilul păru că adoarme îndată ce fu culcat.

Când rămase însă singur în cabină, fu cuprins de o veselie ciudată și își ascunse capul sub cuverturi, pentru ca nu cumva zgomotul răsului său să fie auzit de afară.

CAP. IV.

Neprevăzutul

— New-York !

— Bagă de seamă Jean ; să nu te miști din cabină până când nu voi veni eu să te ia.

— Am înțeles, stăpâne.

Cuvintele acestea fură șoptite în momentul în care vaporul trăsese lângă cheiul debarcaderului.

Dick Fann se urcă pe punte.

Călătorii se îngrămădeau din toate părțile, grăbiți să păsească mai repede pe uscat. Pe chei era o îngrămădeală, un zgomot de infern.

Și îndărătul acestei ingramădiri de oameni, se ridicau uriașele case cu câte douăzeci de caturi, cari la prima vedere trădau exclusivă preocupare de afaceri a americanului.

Dick Fann își făcu loc prin mulțime și se opri lângă Floriana care aștepta cu răbdare să-și vie rândul la debarcat.

După ce se asigură că d-na Patorne era mereu tot așa de preocupată de gândurile ei amoroase și prin urmare n'avea să-l poată auzi; după ce se asigură de asemenea că Larmette și tovarășii săi erau departe, șopti Florianei:

— Te rog d-șoară să ceri cu stăruință ca automobilul d-tale să fie supus cercetărilor vamale. Eu am nevoie să fiu liber... Așteaptă vești la hotel... îți voi trimite watmanul.

Floriana voi să-l mai întrebe ceva dar Dick se depărtase.

Tânăra canadiană se văzu singură amestecată în vâlmășagul mulțimei, care nu știa cum să debarce mai repede, sătulă de atâta plutire pe apă. De-o dată se auzi *marseilleza*, intonată de trei sute de muzicanți.

Era asociația cluburilor automobile din Statele-Unite care venea să primească pe concurenții marelui match de automobile deschis de ziarul *Matin*.

Căpitanul steamerului veni și dădu brațul Florianei. Cu toate că n'ar fi voit, trebui să primească invitația ce i se făcu de a merge la Automobil-Palace, unde sportmenii americani organizaseră un *lunch* monstru, așa cum numai americanii știu să imagineze.

Patru mii de oameni toastară, aplaudară, se entuziasmară.

Abia pe la orele cinci, Floriana zdrobită de oboseală și asurzită de zgomot, ajunse la hotel Central, unde reținuse din timp un apartament, după cum îi recomandase Dick.

După ce se scăpă de guvernanta sa, care era pe jumătate inebunită de gloria logodnicului ei Larmette și devenise flecără ca o fată de cincisprezece ani, se trânti într'un fotoliu și căzu pe gânduri.

La ce se gândea frumoasa canadiană? sau mai bine zis, la cine se gândea?

(Va urma).

DIVERSE

Umbrelele tonkineze. — Umbrela, în Tonkin, nu este un obiect de lux, ci un semn distinctiv, rezervat pentru personagiile înalte, singurele cari au dreptul de a ridica deasupra capetelor lor umbrelele de ceremonie.

Către anul 1520, zice d. G. Dumoutier, un tonkinez a introdus în China industria de umbrele în același timp cu arta broderiei.

Fabricanții de umbrele și de broderii se aflau în două sate vecine, cari se a-

flau în cele două cartiere din Hanoi; pe urmă, mutându-se, fabricanții de umbrele se instalară pe drumul mandarin.

Umbrelele sunt lucrări delicate și încântătoare; ele sunt formate dintr'o armatură de bambu, acoperită cu hârtie pictată și se închid și se deschid ca și umbrelele europene.

Umbrelele galbene sunt rezervate regelui sau servesc în ceremoniile cultului; mandarinii au umbrele verzi.

După demnitate, cineva are dreptul la una sau mai multe umbrele. Înălții demnitari, aceia cari se numesc cele «patru coloane ale imperiului», miniștrii, guvernatorii de provincie, generali, etc., au dreptul la patru umbrele.

Aceia din al 6-lea și al 7-lea rang au și ei drept, dar nu pot purta rondele de lemn și nici să atârne ciucuri.

Umbrelele sunt ornate cu diferite desene; se pictează zmei, flori, embleme.

Se fac de asemenea umbrele din stofă, cari nu se închid și cari servesc de acoperiș. Se pun deasupra regelui sau deasupra idoliilor, în procesiuni. Pe când biata populație, căreia luxul îi este interzis, se consolează imprumutând civilizației noastre umbrele, pe cari le întrebunțează în libertate, dar adeseori fără să aibă vreme.

Trad. de E. G. Anast.

ARTA DE A UMBLA PE APA

Tinerii sălbateci de la Antipozi umblă zilnic pe valuri, ca noi pe... trotuarele căii Victoria. Călătorii cari trec prin archipelagul Hawaez pot admira, pe timp liniștit, plimbările pe apă ale tinerilor canaci. Ei se slujesc în acest scop de scândurele

lungi cu capetele ascuțite și ridicate puțin în sus, pe cari le fixează la picioare prin două curele introduse în cele patru găuri ale fiecărei scândurele de la mijloc.

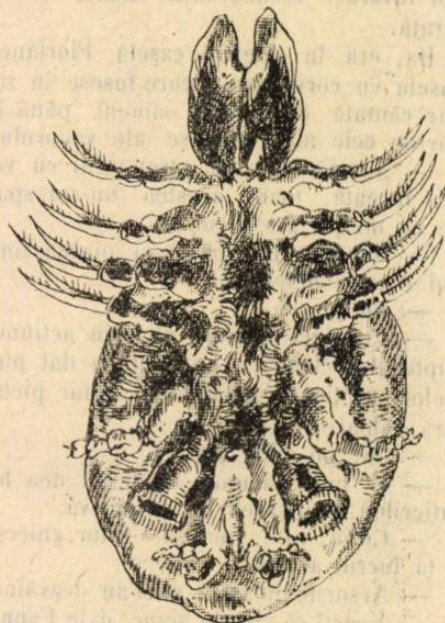
Acest sport original și necunoscut

până acum la noi, e practicat de mult timp și pe coastele Noiei-Anglii (Statele-Unite-nord-americane) de tinerii americani, cari îl numesc *surf-riding*.

CURIOZITĂȚI NATURALE

Un parazit curios

Acest parazit—mărit de câte-va ori, bine n'țeles,—e al unor pești de apă dulce.

El, după cum se vede, are o formă cu totul ciudată. Capul pare a fi crescut la extremitatea corpului—opusă celei firești.

POȘTA REDACȚIEI

Em. R. — N'am primit nici felicitări, nici articole. Regretând pentru amândouă, mulțumesc și rog să te mai produci.

E. B.—Repetăm a nu știu câta oară: ce e bine tradus, sau scris în genul ziarului nostru, publicăm cu plăcere.

Liviu, Botoșani. — Am început să cunoaștem bine pe cei cari fură. Vă mulțumim pentru lămurire.

Ner.—S'a publicat în *Ziarul Călătorilor* mai de mult. Ne ferim să nu ne repetăm.

N'aveți teamă !

Plouă, plouă, ce ne facem ?!

E potop adevărat.

Și Cucoanele din țară

Toate, toate m'au rugat,

Să le scriu nu cum-va oare

Pudra „Flora” va dispăre

Din pricina acestor ploți.

Și pieri-vor în șuvoi ?!

N'aveți teamă ! — Cât în lume

Răsări-va Aurora

Nu mai pot ca să dispară

Pudrele și Crema „Flora”.

CAROL SCROB

TOȚI ABONAȚII LA
«**ZIARUL CĂLĂTORIILOR**»

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă «**Godin**» No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechia și renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) Un pistol automat de buzunar, **Pieper-Bayard**, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann**, strada Lipșcani, No. 3.

15) O duzină crema «**Flora**».

16) O » săpun «**Flora**».

17) O » pudră «**Flora**».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «**Veselia**».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «**Universul literar**».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «**Ziarului Călătoriilor**».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.50 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii :

O VILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaiei, pe str. Furnica

UN DORMITOR de BRONZ

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICĂ MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un salonas modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, strada Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat
pentru flori

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare și

Un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon perfecționat și

Una vioară sistem Stradivarius cumpărate de la marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș cumpărat de la magazinul La Harpa, c. Victoriei 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

O pereche cercei cu 6 pietre de diamant cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată
bătând orele

O elegantă pendulă de birou și

Donă fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Calatoriilor.”

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică :

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu incepere de azi mai primesc un volum din :

Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri : pe 6 luni 14 bonuri ; pe 3 luni 5 bonuri

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacția și Administrația

No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână

— MARȚEA —

O vânătoare de cocoși sălbatici. — (Vezi pag. 4408).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CALATORIILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

IN BIRMANIA

O Vânătoare de cocoși sălbatici

În ultima mea călătorie în Indo-China, am făcut un popas de câte-va zile într'un sat situat pe riurile Irawady, găsim azil la niște fabricanți de obiecte de sticlă smălțuită, care este una din principalele industrii ale țării. Acești oameni bravi, cari căutau tot posibilul a-mi fi plăcuți; în timpul șederii mele în locuința lor, mă întrebă dacă aș consimți să iau parte la o vânătoare de cocoși sălbatici cari foiesc prin jurul satului. Acceptaiui firește propunerea și a doua zi dis de dimineață plecaiui însoțit de stăpâna casei, numită Welandoc, urmați de un bătrân servitor munit, încărcat cu un coș, despre al cărui conținut gazda mea păstra tăcere absolută.

După un drum de un sfert de oră ajunserăm în pădure. Bătrânul servitor care cunoștea mai bine ținutul, o luă înainte printr'un tuiș, pe când noi îl urmam fără a scoate o vorbă. Ajuns astfel aproape de marginea riuului, el se opri și deschise coșul; spre marea mea stupeoare văzui că în el se afla un șarpe de vre-o 8 sau 10 metri lungime, care se lăsa a fi luat și mângaiat de stăpâna sa. Recunoscu că era un «șarpe cu colier». Welandoc ridea de suprinerea mea.

— Oh, e îmblânzit și de altfel mai toți din sat au câte un șarpe. Nu sunt veninoși și sunt foarte îndemânatici în vânărea cocoșilor sălbatici și a ouălelor lor. Acum să-l urmărim fără a întârzia.

Șarpele începuse a se târi, urmat de bătrânul servitor. Ne grăbiră să-l ajungem. Sosind la un tuiș, șarpele, care părea neliniștit, începu a se furișa încetșor printre tufe.

— Privește, imi șopti Weladoc.

Înainte mea se arăta ceva extraordinar. O superbă găină sălbatică stătea cu penele ridicate, cu ochii fierși. Mă pregăti să trag.

— Opriți-vă și o să vedeți un spectacol foarte interesant, imi spuse femeia.

Tocmai atunci șarpele apărui din cărăuș și, încet, se așeză pe un copac. (Vezi ilustrația). Găina începu să bată din aripi. Atunci se produse între șarpe și pasăre o luptă cum

n'am mai văzut în toată viața mea, o luptă tăcută și emoționantă. Șarpele scoase un șuerat bizar, încet și începu a privi neîncetat la găina care, cu toată frica sa, era hotărâtă a rămâne pe loc spre a-și apăra ouăle pînă la moarte.

Din ciocul ei eșea un cotcodăit sacadat. Penele sale ridicate îi dădeau aspectul unui arici; tot corpul îi tremura de o frică mare.

Reptila se învârti odată în jurul său cu o agilitate vertiginoasă, cu buzele contractate, gura deschisă, cu corpul dilatat și cu ochii fierși la prada sa. Găina, fascinată din ce în ce mai mult de această privire magnetică, căuta a se mișca și a rupe farmecul.

Dar în cele din urmă, dominată de frică, cu forțele epuizate, invadată de fluidul de la care nicăiri nu se pu-

tea sustrage, își pierdu puterea și glasul și căzu la pământ ametit. Reptila se repezi la pânțele pasărei și apucând un ou, îi mănca gălbenușul cu lăcomie. De cinci ori la rând repetă scena aceasta.

Odată dădurăm peste o bandă de cocoși. La slobozirea carabinei mele cu repetiție, toată banda o luă la fugă cotcodăind și lăsând un cocoș mort și unul rănit. Bătrânul servitor puse capăt durerii celui rănit.

În urmă, la reîntoarcere, cercetând vânatul, văzurăm că posedam 8 păsări: cocoși și găini și vre-o 60 de ouă.

Când am plecat din sat, nu aveam nici un regret că făcusem popas acolo. Peste trei zile fui la granița Indiei.

L. Klar.

O ZI LA SINAIA

— Urmare —

Albinismul — după cum știți, poate, — e o anomalie fizică dintre cele mai ciudate: bolnavul de această maladie are pielea și părul cu totul decolorate, iar pupila ochiului său este roșie, întocmai ca a epurilor și elefanților albi. Alături de acest albinos stătea o unguroaică tânără, luxos dar fără gust îmbrăcată, cu un «fox-terrier» mititel în poală. În colțul din fund al compartimentului pirotea o săsoaică, probabil, umflată și diformă ca un balot scos din magazia unui transatlantic.

Mediul ambiant mă nemulțumi; aș fi dorit să văd alte figuri, alți ochi; doream să aud cântece pline de viață senină, să privesc ochi de îndrăgostiți, — și câte nu mai doream eu, în starea aceea rară și fericită! Aș mai fi vrut... — dar trenul se opri în gara Predeal, câți-va hamali năvăliră ca la asaltul unei fortărețe, în vagon și papă își pregăti hărțile, cari ne îngăduiau trecerea în țara românească.

Vama, revizia pașapoartelor și a bagajelor, e ceva barbar, anacronic în al XX-lea veac... Dar nu i-am făcut cinstea unei examinări mai aprofunde, și deci nu-i pot face critica după cum doresc.

Când am pornit din Predeal — pe la 3 după-miază, pare-mi-se — am avut o nouă senzație de fericire și cu capul scos prin geamul coridorului, în curent, priveam cu nesațiu neuitătele, fragedele și frumoasele priveliști ale părții din stânga drumului de fier.

Vile drăgălașe, de felurite culori și stiluri, răsăreau și apuneau în toate ciritșurile acestei coaste a Carpaților.

Azuga, cu fabricile ei de bere, postav, etc., cu o coastă cenușie de sist argilos (ardezie) și cu aparența ei multiformă, Bușteni, cu încântătoarele-i cuiburi de artă și de fericire, Poiana Tapului și tot ce-am mai văzut în scurta oră de călătorie, de la Predeal la Sinaia, arzând în minte-mi pînă atunci — deodată cu descinderea în Sinaia, s-au șters, pierind ca și când nici n'ar fi fost.

Când am văzut peronul gării gătite și împodobite cu o mulțime de flințe vii, fermecătoare, cari toate vorbeau românește — cum nu mai văzusem și nu mai auzisem — credeam că voi muri de plăcere. Tanti Elen, într'un costum minunat, de amazonă, și mai încântătoare de cum o știam, cu do'n-șoarele verișoare, ne-a ntâmpinat cu exclamații de veselie sinceră.

Am luat două trăsuri, — adică numai una, căci a doua era luată, și eu, împreună cu do'n-șoarele am pornit-o înainte, urcând spre pitorescul hotel Caraiman din fața splendidului Parc. De sus, adia frazele sonore și răcoroase par'că, ale unui «Algero» din cea mai de seamă operă a celui mai însemnat compozitor german; iar de jos, din gară, venea încet, apăsător, ca ecoul unei bătălii, zgomotul celor noi veniți, al celor ce plecau și al trenurilor în mers.

O diversiune a birjarului fu cauza unui tipăt spontan de admirație, scos de mine în fața minunatei priveliști a vârfului acoperit de arbori, numit «Piscul Cănelui», pe culmea căruia fâlfăia tricolorul românesc ce-mi atrase prima oară atenția. Starea mea — abia când am intrat pe b-dul Ghica observai — era un adevărat motiv de divertis-

ment, pentru verișoarele mele. Eu — spre stupoarea mea tardivă — nu schimbasesm decât două-trei cuvinte cu fetele cari păreau și contrariate și batjocoritoare, — căci, eram mai în vârstă ca ele și aveau — după cum am aflat — cam târziu, — păreri foarte bune despre mine. Ar fi fost chiar gata, pot spune, să-mi recunoască, cu o mică condiție, cele mai excepționale merite artistice și științifice...

Pe bulevardul Ghica, pe care l'am străbătut aproape în întregime, adică dela Parc și până nu departe de începutul lui, unde era situată vila ospitalieră, — am văzut foarte multă lume, clădiri somptuoase, grădini și plantații admirabile.

Ajunși la tanti Elen, la vila ei, am rămas cu totul încântat de grădinița bine îngrijită din fața clădirei, prin care am trecut, de fațada vilei și în deosebi de interiorul ei elegant și cu mult gust decorat și mobilat. După câteva cupe de reculegere sufletească și fizică, într'un salonaș plin de răcoare, între verișoare și Lia, — m'am dus să-mi văd camera; — ea se afla în aripa dreaptă a vilei, cu o frumoasă perspectivă spre Bucegi — cărunți încă. Avea trei ferestre și era foarte bine montată.

Peste vre-o oră, după ce am vizitat cu de-amănuntul proprietatea neprețuită a mătușei Elen, ne-am dus cu toții pe jos, spre Parc. Intr'o jumătate de oră am ajuns. Era fermecător; și cu toate că-mi era puțin cam frig, fiind spre seară, abia m'am îndurat să plec după vre-o oră și jumătate, în care timp colindasem toate aleile, șezusem la Riegler și ascultasem muzica regimentului I de Geniu cea mai bună paremi-se, din România. Ne-am înăpoiăat cu două trăsuri la vilă, unde ne aștepta o cină aleasă, într'o sufragerie distinsă. Am admirat porțelanurile, argintăria și cristalurile bufetului și tanti Elen a părut foarte măgulită de complimentele pe cari am îndrăznit să i le fac — într'un chip naiv, bine-nțeles.

Do'n'șoarele însă erau foarte plictisite de tovarășia mea. Pentru ce — nu știu! Era un fel de rezervă, chiar între mine și sora mea, o rezervă pe care n'o pot nici azi explica. M'au invitat să le acompaniez la piano, să facem un quartet, să jucăm ceva, — le am refuzat. Drept răzbunare, mi-au cântat — verișoarele, ceea mai nesuferită bucată muzicală din câte există (pentru mine, de sigur), pe care le-o enunțase Lia ca una din cele mai sigure pricini de supărare pentru mine.

Efectul acestei uverturi a fost perfect de constant. M'am indignat, deși cu discreție, și invocând un motiv puțin serios, am eșit în grădinița să

culeg câteva flori pentru tanti Elen pe care o iubeam.

Pe la orele 11 ne-am retras fie care în iatacul său.

Eu am adormit imediat căci mă obosise cumplit ziua aceea, și, dacă n'am uitat — cred că nici un vis n'a turburat somnul meu.

A doua zi Lia a aranjat lucrurile aduse, albiturile mele în scrinul din camera mea, etc.: dintr'o cămașă de noapte, de borangic, se risipi mai multe frânturi de paciuli mirositor, semn că această cămașă stătuse închisă de mama, cine știe cât timp, într'o ladă. Fu un motiv să tachinez puțin pe iubitoarea și dragălașa mea Lia. Azi recunosc — și-mi fac o vină din acest fapt și'n deosebi din alte multe mai importante poate, — că eu am fost pricina indirectă a melancoliei care o mistuește de cât-va timp — spaimântător.

Câteva zile s'au scurs în liniște, aproape anoste; puținele vizite făcute și primite, atmosfera visătoare și calmă în care-i plăcea să trăiască tanti Elen, zilnicile plimbări prin Parc, pe același bulevard Ghica — cu care m'am familiarizat foarte curând, — toate acestea și altceva mai important, au fost cauza unei excursiuni — cea dintâi din care a decurs o întreagă serie, — făcută la Sf-ta Ana.

În a cincea zi cred, de dimineață, am plecat la S-ta Ana. Prin pădure era o răcoare cam umedă, însă nu nesănătoasă, și cărări practicabile. Ajunși, într'o oră de drum, sus, obișnuiți toți cu sușurile de acest fel, am încercat o deziluzie, căci pentru ceea ce am văzut acolo, foarte puțin sus, nu merita drumul acesta, privit anterior — ca un eveniment. Dar un eveniment a fost totuși — din alt punct de vedere, această primă excursie. Am cunoscut la întoarcere o fată încântătoare, fică vecinilor lui tanti Elen.

— Ne-am plăcut, sau mai logic — m'a plăcut instantaneu, a doua zi și mi-a scris o «declarație»... Copila..! (Copilul!) — N'avea decât 17 ani și era frumoasă. Ne-am întâlnit după 3 zile într'un boschet din Parc — depărându-ne ambi — în direcții opuse, întâmplător, — de familie.

Și (mai laconic) ne-am iubit atâtea cât am stat la Sinaia. Ne scriam și ne-ntâlneam în fiecare zi — ori în parc, ori în pădure, ori în livada de sub pădure, dinapoia vilelor noastre.

Trec însă peste acest incident cu caracter cu totul intim și cere să descriu excursiile, păstrând șirul amintirilor.

Fără ordine cronologică: — „Piscul Căinelui“ l'am cutreerat de trei ori și mi-aduc aminte cu un fior de groază, că a doua oară m'am încumetat să-l urc singur și să descind pe o altă parte, foarte accidentată și

nesigură, și că am ajuns la valea Prahova seara, în jos de Sinaia, după o mulțime de sperieturi, pe un drum lung și primejdios în care n'am întâlnit picior de om.

La vilă, toți erau cuprinși de o adevărată panică din pricina întârzierii mele pe „Piscul Căinelui“...

Pe muntele „Piatra Arsă“ am fost într'o Duminecă, toți, în grup. Un munte ciudat! Din „Poiana Reginei“, unde am băut, la stână, lapte de oaie, am început să suim spre vârful înalt ce se zărea în față-ne. După o oră, atingându-l — am rămas, eu în deosebi, și Lia, căci nu eram avertizați, încrămeniți văzând că un nou vârf și mai înalt parcă, se înălța deasupra celui suit. Și — lucru extraordinar pentru mine, atunci, urcăm șapte munți, crezut fie-care, ultim vârf, până când la vederea celui al 8-lea, rupți de oboseală, papă în deosebi, n'am mai urcat de fel, și tanti Elen. ne-a spus atunci că-i ultimul. De-acolo de sus, am avut una dintre cele mai mărețe panorame, larg desfășurată, în plin soare, sub privirile mele avide; un mozaic pe care l'ași fi admirat ani întregi. Vedeam Azuga, Bușteni, Valea Largă, — și ca într'o păclă, părerea Ploestilor și a Predealului, piscuri mitite, ca mușunoaiele de furnică, de pildă „Piscul Căinelui“, care de jos, pare unul dintre munții uriași.

Vademecum-ul cumpărat, ne-a slujit la napoiere pentru o diversiune plăcută spre pârăul Peleş care spumea de furie sărind dese estacade naturale și alergând nebun spre iubita Prahovă. Do'n'șoara cea mai mică, verișoara Margo, un adevărat Proteu, m'a obosit groaznic în pădure, de vale, cu jocul „de-a va'i ascunselea“. Din această cauză, papă care deși „bunătatea lui Coliban“ — cum îi spunea mama, i-a făcut o admonestare hazlie la masă.

În sfârșit, memorabila zi a excursiei noastre la Peștera Dâmbovicioarei — sosi. Șapte căluți muntenesti cu 3 țărani vioi și curați, băteau nerăbdător cu copitele, nisipul din curtea vilei, de pe la 5 dimineața. Când am ieșit era aproape șase. Drumul s'a făcut cu puțină anevoință, căci toți eram călăreți abili. La unu d. a. am ajuns, după o sumă de peripeții interesante, dar anoste poate. Am dejunat în pridvorul unui schit vechi împreună cu un călugăr care ne-a condus apoi, cu lumânări aprinse în mâini, prin interesanta și adâncă subterană din care porcede gârla Capitalei.

Eram prea emoționat, și nu mai știu cum, de bună seamă, căci a doua zi chiar — seara n'avusesem când, fiind-că am ajuns la zece și ne-am

culcat în grabă—, printr'o amnezie poate, n'am găsit nici un crâmpel întreg al interiorului acestei peșteri, întipărit în minte'mi. O impresie puternică mi-a lăsat doar, însă e prea nelămurită ca să cerc a o descrie.

...Incep să deviu greoi, prin grabă parcă, nu'i așa cititorule? Deci—să nu abuzez.

În două săptămâni n'am mai avut ce vedea. La Urlătoare am fost, «Cuibul Princesei» l'am vizitat, castelele, mănăstirea, munții, împrejurimile, orașul, etc. etc.

Aveam senzația unei poveri insuportabile pe suflet,—trebuia să schimb locul.

De atunci am rămas cu convingerea că și în raț mă voi plictisi dela o vreme.

Verișoarele mele mi-au plăcut, dar nu le-am putut îndrăgi cât doream. Erau afectate. Tanti Elen, însă m'a

fermecat. Azi chiar—când m'am înstreinat cu totul de toți «ai mei»—cu excepția mamei, ea'si păstrează încă un colțișor simpatic în sufletul meu apostat.

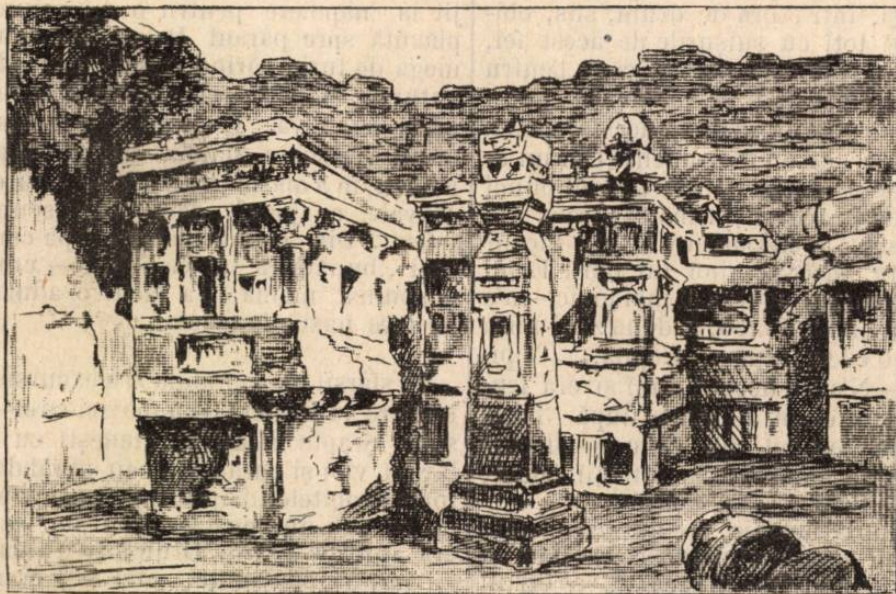
Vă trece mult și poate nici odată nu voi mai găsi o femeie cu atâtea virtuți și calități de seamă și cu atât de puține lipsuri.

Lia, melancolica mea soră,—«bună-tatea lui Coliban»—papă, metamorfozat, do'n'șoarele verișoare pe cari nu le mai cunosc, aducerile aminte toate, redeșteptate de recenta și unica zi petrecută la Sinaia în care am stat atunci aproape o lună și'n vara următoare două săptămâni,—toate gândurile de acum, mă nemulțumesc groaznic. Vreau să mor eu cel din trecut, să fiu un nou născut,—pentru mine,—pe alte țărâmură, cu alte aspirații și cu o uriașă sete de necunoscut, de dragoste, de bine, de beatitudine...

Temple budhiste din antichitate

Nu de mult s'a descoperit prin unele părți ale Indiei câte-va peșteri în cari dăinuiesc aproape întregi, temple din întâiul veac al erei budhiste.

— Ellora este un orașel din Nizam (la Nord de Deccan, India centrală)

Templul monolitic Kailas

la 20 de klm. de Aurengabad. Acest loc este actualmente celebru prin templele sale monolitice, zidite într'o grupă măreață de peșteri, (37—40 la număr).

Turiștii cari merg la Ellora sunt nevoiți să ia drumul de fier «Great Indian Peninsular» (linia Bombay-Allahabad-Calcutta) până la Nangaon.

marî pe cari se află sculptate figuri de Sfîncși. Cel mai mareș din toate e însă templul Kailas. E un edificiu grandios, tăiat în întregime într'un bloc enorm de stîncă, avînd obeliscuri, domuri, altare și clopotnițe. În mijlocul unei largi curți se înalță pagoda principală atingînd, cu clopotnița și turnurile sale, o înălțime

de 30 metri. Toate aceste proporții sunt gigantice și ornamentele în raport perfect. Această colosală stîncă, templu unic în lume, cuprinde un labirint de colonade și de vestibule.

Pentru construirea și fasonarea acestui monument extraordinar, constructorii și-au început opera, contra tuturor regulilor obicinuite, de sus în jos, ținînd seamă de o mulțime de amănunte misterioase.

NOTIȚE MONOGRAFICE

— Urmare —

Satul Poganu. — De la Dranovăț, gara Arcești, am luat trenul de 3 p. m. pentru Drăgășani. Peste noapte am rămas în acest orașel, comună urbană. A doua zi dimineața, eșind în piață, suntem atrași de firma de la o barată, care anunța zarzavaturile cooperativei satești din com. Dumitrești, cotuna Poganu. Renunțăm la o vizită mai amănunțită a orașului, de alt-fel cunoscut tuturor prin podgoriile ce are prin prejur, și ne hotărâm a merge în satul Poganu: — în lipsa unei trăsură o luăm pe jos, prin partea de răsărit a orașului, trecînd valea și apa Oltului pe un pod stătător, și după o preumblare cam de 5 klm., ajungem în sat. —

Poganu are o populație cam de 200 familii. Ține de comuna Dumitrești, jud. Olt. E situat pe malul stîng al Oltului, într'o poziție frumoasă.

Locuitorii sunt moșneni, avînd între 6 și 20 pogoane loc. Bunî gospodari și înstuiți. Femeile harnice ca și cele din Dranovăț. Acești locuitori, grație fertilității locului, a poziției și a chipului de desfacere a produselor lor, se ocupă mult cu cultura zarzavaturilor, și nu numai pentru trebuințele casei, ci și pentru speculă. În sat se află o cooperativă de zarzavat, al cărei organizator și conducător e preotul. Din cauza lipsei sf. sale din comună, n'am putut studia mai bine această instituție economică-națională, dar am aflat, că în tovărășie nu intră tocmai mulți săteni și că capitalul asociat e de 5 mii lei. Locul de grădinărie îl au închiriat de la proprietar și dacă nu mă înșel, cu 100 lei pogonul. Lucrătorii grădinăriei sunt oameni din sat, plătiți.

Produsele se desfac mai mult pe piața din Drăgășani. În comună e și o bancă populară. Are un capital de 38 mii lei și învățătorul e președinte. Învățătorul și cu preotul se au bine.

În sat e școală și biserică. Biserica e o clădire frumoasă, solidă, construcție nouă. Costă 12 mii lei. Școala e construcție tot nouă, e bună, cu o singură sală de clasă, dar numai butea clădirii, împrejur neavînd teren de fel, căci și locul de sub ea e dăruit de proprietar.

Costă 4 mii lei. Amândouă clădirile sunt făcute de comună.

În fine, locuitorii satului Poganu stau bine, atât sub raportul moral cât și economic.

Intorcându-ne în Drăgășani, luăm trenul pentru Ocnele Mari. De la Drăgășani înainte, intrăm în regiunea muntoasă.

Ocnele Mari. — Călătorind spre acest orașel, eram tare încântați. Pe de-o parte, ne gândeam, că am scăpat de locurile întinse și căldura înăbușitoare a regiunii câmpenești; pe de alta, socoteam, că aici, pe lângă că ne vom instrui mult având de văzut: ocnă, penitenciar, băi, orașel de munte, curat, frumos, români drăguți, sprinteni ca câprioara, — dar apoi vom fi și distrați, lume fiind multă, ca la băi, muzică, etc. Însă, nu e bine, să-și facă omul mai dinainte închipuirii mărețe despre ceva!

Inchipuiesc-și cine-va o localitate cu clădiri săracioase, murdară cum n'am mai văzut nici în cel mai uitat sat, cu burueni, spinii, bălării aproape prin toate ogrăzile; hanurile și otelele — un adevărat focar de infecție, atât înăuntru cât și în afară; pe străzi sunt aruncate: resturi de mâncare, ciolane de animale, zarzavaturi stricate, — și-și va face idee!

În Ocnele Mari, se fac și băi de sare care ajută suferinșilor de reumatism. Băile sunt proprietatea Statului și s'arandate. Singurile: parcul Claus, otelul băilor, băile sunt curate și bine întreținute, iar partea de loc de peste linia ferată pitorească chiar.

De alt-fel, în orașel lume multă, vizitatori străini mulți, prea mulți în comparație cu mărimea lui. Mulți, veniți, sârmanii, pentru căutarea sănătății și nu știu zău, vindecându-se de reumatism, dacă nu se due în schimb tuberculoși!

Dela Ocnele Mari la Călimănești. — Cu trenul de 9.20 dim., am plecat din Ocnele Mari. La 10 și un sfert am ajuns în Râmnicu Vâlcea. Aici ne-am oprit pentru a lua masa. Până la plecarea trenului spre Călimănești, ne-am făcut o idee despre oraș, ocolind câte-va din străzile principale. Din vizita scurtă, ne-am încredințat că R.-Vâlcea e un oraș curat, cu clădiri frumoase, cu multe plantații și mai presus de toate într-o poziție naturală pitorească și cu un aer curat, ceea ce îl face a fi o localitate climaterică de seamă.

La ora 1 jum. p. m. plecăm spre Călimănești cu aceeași impresie despre R.-Vâlcea ca și despre T.-Severin. Nu trecu decât 25 minute și furăm în Jibla, după ce trenul părăsise mai întâi Vâlcea și intrase pe teritoriul jud. Argeș. În Jibla trebui să ne dăm jos, căci tot aici, dincolo peste Olt, în Vâlcea, e și Călimănești. Distanța dintre Călimănești din Vâlcea, cam 3 km., se face cu piciorul, trăsura, ori cu tramcarul în timpul sezonului. Peste Olt se află un frumos și solid pod stătător, de fier. Ajunși zice, în Ji-

blea, n'am plecat imediat, ci am rămas la învățătorul I. Cuprian, unde găsim și alți colegi, ne-am petrecut timpul până la orele 3 p. m. în discuții de tot felul. În Jibla este de notat un frumos local de școală, la inaugurarea căruia au luat parte mai multe autorități școlare și administrative. Locuitorii, ca unii ce sunt în regiunea muntoasă, se ocupă mai mult cu creșterea vitelor, cărăușia, lucrări manuale la pădure, cariere și calea ferată. Nu de mult timp, satul era mic și cam săracuț. Acum, de la construirea liniei ferate R.-Vâlcea-Căineni, locuitorii fiind întrebuințați la tot felul de munci și bine plătiți, sunt mai întăriți, satul din ce în ce mai populat, cu gospodării mai frumoase și cu oare-care mișcare comercială, localitatea fiind punctul de întâlnire al tuturor produselor locuitorilor din partea de N. V. a Vâlcei și N. E. a Argeșului, pentru a fi transportat mai departe.

Călimănești-Căciulata. — Călimănești e o comună rurală în jud. Vâlcea, pe malul drept al Oltului. Prin poziția satului, a locurilor frumoase de prin prejur, a aerului curat — dealurile și munții vecini fiind împodobiți cu păduri frumoase și șerpuiți de-a curmezișul de apa Oltului, cum și a izvoarelor cu ape minerale ce se găsesc aici, fac ca această localitate să fie vizitată de multă lume în timpul verii.

Localitatea e de admirat nu numai prin frumusețile naturale. Instalațiunea băilor de la Călimănești, a otelurilor, a frumosului parc, a vilelor particulare și a plantațiilor de pin, începute, fac din Călimănești, judecând și după aglomerația de lume ce am văzut, o localitate climaterică de mână întâia din țară; iar ca stațiune balneară, considerând și Căciulata, ce se găsește la o distanță numai de 3 km., de mână doua, după Slănicul Moldovei.

Lucrările de tot felul ce se execută la băi, aproape în tot timpul anului, aglomerația de lume din timpul sezonului, au contribuit mult la mărirea și înfrumusețarea Călimăneștilor, cum și a stării materiale a locuitorilor.

Satul are gospodării frumoase, e curat, și locuitorii s'înstăriți, ceea ce cu 14 ani în urmă, când l'am cunoscut întâi, nu era așa.

Veniturile locuitorilor în timpul sezonului, sunt din: închirieri de case și vinderea produselor lor cu preț bun. Așa că un gospodar, închiriind două odăi pe timp de două luni, poate prinde între 3 și 4 sute lei, în plus serviciile și alte vânzări. În timpul anului ocupația lor e ca și a celorla din Jibla.

Am zis că lângă satul Călimănești sunt băile cu același nume. Pe malul Oltului în sus, după ce mergi o distanță cam de 3 km. pe o șosea admirabilă, cu plantații bogate și cu vile neîntrerupte, care de care mai mărețe și în poziții vrednice de admirat, dai de Căciulata. Amân-

două aceste stațiuni sunt proprietatea Statului. La Călimănești Statul are un otel cu vr'o 350 camere mobilate. Clădirea băilor are 40 cabine cu băi abur și duș. Apa e bogată mai mult în sulf. Cui ea se tratează boalele: reumatism, boli de piele, sifilis, scrofuloză. Apa de la No. 5 se poate bea, e purgativă.

La Căciulata nu se fac băi. Aici e un singur izvor. Apa se întrebuințează pentru cura internă, tratând boalele: hemică, uretru, rinichi, ficat. Toată instalațiunea constă dintr'un izvor, d'asupra căruia se află un mare și frumos pavilion. Venit aici, nu știam ce să admir: apa pe care o întrebuința lumea cea multă și bună ce am văzut, ori diferitele chioșcuri, alee, poziții pitorești!

Ca locuri de distracție mai e de remarcat *ostrovul* din Olt, cu copaci, drumuri și iarbă frumoasă. Aici e și o biserică, ce se zice a fi construită de Ioan Neagoe.

Mănăstirea Cozia. — Tot pe malul Oltului în sus, la o depărtare cam 3 de km. de Căciulata, se află și vechia mănăstire a Coziei, zidită de Mircea cel Mare.

De aceea, chiar în ziua vizitării Căciulatei, o luarăm pe jos, în sus, pe locurile străbătute altă dată cu multă greutate de divul Traian. Cam într-o jumătate de oră, furăm la Cozia. O doamnă pedagogă la un azil, staționată aici cu elevele pentru a petrece vacanța, ne conduse prin biserică, unde e mormântul lui Mircea și al familiei lui Mihaș, prin Capela lui Mircea și prin clădirile ce au servit de locuință cititorului zugrăvit pe peretele de la prima intrare a bisericii, cum și altor domnitori de mai târziu. În vreme de restriste. Totul ce se vede aici, e nu numai o biserică după cum mă așteptam, ci o adevărată locuință, o întăritură, o cetățue. Si e drept așa ceva. Firea lui Mircea n'a fost pornită pentru biserică, ci pentru apărare, pentru zidiri de cetățui, unde să se apere în caz de vijelie a vremurilor în care a trăit. În timpurile de mai încoace, până azi, pe aici trecând multe lifte, ca: Turci, Unguri, etc., acest locaș a suferit multe schimbări. El a mai fost restaurat la timp. Totuși arhitectura și pictura s'a păstrat, pe cât a fost cu putință, aceea de pe timpul lui Mircea. Odoarele și alte lucruri vechii au fost stricate, furate; și unele mutate la alte biserici mai de seamă.

În urmă, pătrunși de o adâncă pietate către acel ce ne-a apărât legea și țara, de cel mai cumplit dușman al creștinătății, ce jurase să dea calului ovăz tocmai în pristolul Romei, plecăm, după ce depunem o lacrămă pe mormântul său, revenindu-mi în minte versurile lui Alexandrescu:

«Sărutare umbră veche,
primește închinăciune
De la fiii României,
care tu o ai cinstit;

Noi venim mirarea noastră
la mormântu-ți a depune,
Veacurile ce 'nghit neamuri
al tău nume l-au răpit».

Satul Brezoi. — Inapoiți de la Cozia în gara Jilava, plecăm către Căineni. Nu mergem decât $\frac{1}{2}$ oră, și auzim: «gara Lotru». Din Călimănești, auzisem vorbindu-se mult despre localitatea Brezoi, ce vine pe apa Lotrului. De aceea, ajunși în gara Lotru, ne dăm jos din tren și ne suim într-o trăsură, ce făcea cursă până la Brezoi.

Brezoi e un sat pe apa Lotrului, apă limpede, curată de te vezi prin ea, repede ca toate apele dela munte. Vâlcea în care vine satul, e strâmtă. În fața și înapoia satului sunt munți înalți, piscuri și mai înalte și prăpăstioase, iar pe coastele mai trăgănate, livezi naturale, fânețe. Pe apa Lotrului, din sus, vin neconținut bușteni de brad, ori chiar brazi întregi, aruncați anume pentru a fi transportați aici, în sat. În fața satului, lângă apa staționată, sunt două jua-găre sistematice, puse în circulație prin mișcarea apei.

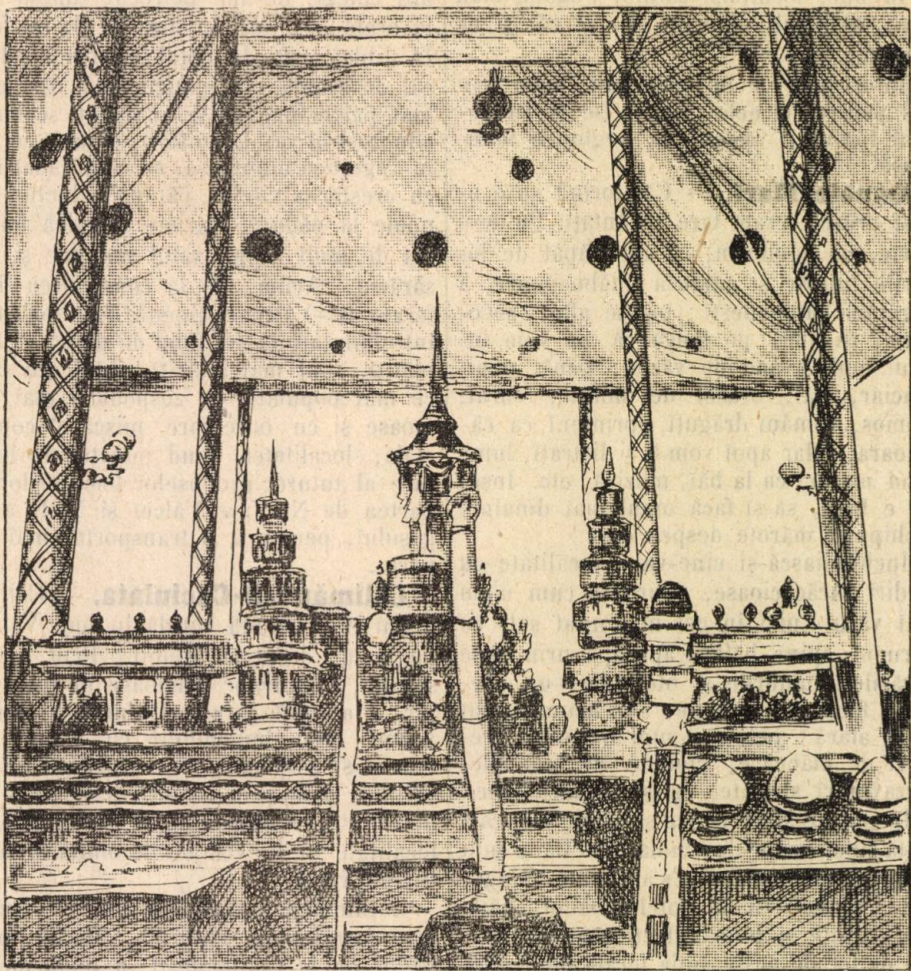
Toate acestea: poziția incântătoare a satului, priveliștea uimitoare a munților, existența apei curgătoare ce te îndeamnă mereu la mișcare, aerul curat, fac din satul Brezoi o localitate climaterică saū de vilegiatură pentru multă lume.

Dar, pe cât localitatea este vrednică de a fi văzută, pe atât starea materială, fizică și morală a locuitorilor lasă mult de dorit. Satul are o populație cam de 250 familii, toți moșneni cu proprietate de munți de brad și pășune, proprietate ce pentru ei, până acum vre-o 10 ani în urmă, la venirea unor societăți străine de exploatare de păduri, n'a făcut un ban. Până în acest timp, ocupația lor era mai mult creșterea vitelor, cultura, și foarte puțin exploatarea de lemn. ocupații din care aveau puțin venit. Din această cauză, restrângându-și cheltuețele mult de tot, până la strictul necesar, i-a degenerat fizicește iar gospodărește n'au prosperat. De la construirea liniei ferate Căineni-R.-Vâlcea și de la venirea societăților străine de exploatare, ei și-au arendat pe nimic pădurile de brad, străinii au făcut și fac bani înzecit, iar moșnenii noștri văzându-se de odată stăpâni pe un venit, al cărui capital îl credeau mort, fără nici o valoare, în loc să-și mai întemeceze gospodăriile, să se mai întremeze pe ei, s'au pus pe risipit și tocmai pe acele lucruri ce aduc și mai multă ruină corpului! Apoi, scumpirea și mai mult a traiului prin venirea străinilor, cum și cauzele arătate mai sus, imi explică, de ce tocmai aici, în creierul munților, unde aerul e curat, apa asemenea, în loc de oameni sănătoși, viguroși la corp și la minte, vezi tipurile cele mai slăbite, ofilite, pipernicite, tipuri alcoolice, tipuri tâmpite!

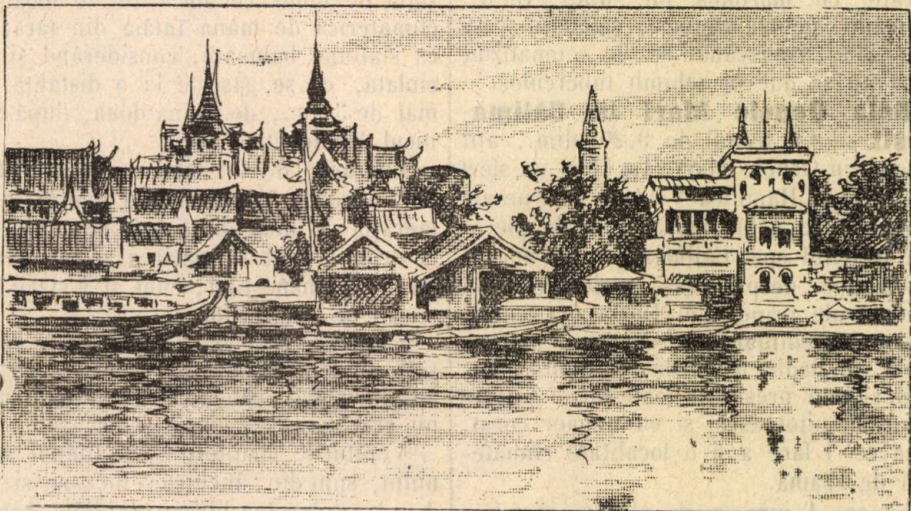
(Va urma).

C. G. Goman,
instituteur rural

VEDERI DIN BANGKOK

Pagodele Regale, care sunt de o măreție originală

Pe râul Menam

Dăm aci două din cele mai interesante vederi din Capitala Siamului. Bangkokul e — după cum se știe — unul dintre cele mai frumoase și mai progresive orașe din Asia. El are aproximativ 700 mii de locuitori: jumătate chinezi și mare parte din a doua jumătate, siamezi; e situat pe fluviul Menam.

Oraș mare, Bangkokul e traversat

de canale alimentate de Menam. Comerțul său e în plină dezvoltare; traficul trece de 400 mii de tone anual.

Aceste două vederi sunt o dovadă însemnată a bogățiilor fabuloase pe care le cuprinde Bangkokul.

Intr'un număr viitor vom vorbi mai pe larg de acest oraș minunat.

PE VIATĂ ȘI PE MOARTE!

ISPRAVILE UNOR EROI

— Roman de aventuri războinice de L. BOUSSENARD —

— U r m a r e —

Ah!... dacă ar fi liber!...

— Nu atârna decât de d-ta să fii liber, răspunse italianul, căutând să se stăpânească... Ți-ai da numai cuvântul de onoare și ai fi lăsat să pleci spre câmpul francez!...

— Dacă aș fi liber, răspunse zuavul, primul lucru pe care l-aș face, ar fi să te scuipe în față și să te biciuiesc.

Italianul se îngălbeni și scoase de la cingătoare un pumnal.

— Bagă de seamă! repetă dânsul.

Dar zuavul îl privi drept în față și răspunse fără teamă:

— Cu toate că sunt înlănțuit, nu mă tem de tine!...

„Pentru a mă lovi cu pumnalul pe care-l ai în mână, ar trebui să te apropii mult de mine, și nu vei îndrăzni niciodată s-o faci... Ești prea laș pentru ca să ai curajul acesta!

— Imi vei plăti curând, cu vârf și indesat insultele acestea!

— Sufletul tău de trădător mai poate simți oare vre-o insultă?

— Ah! asta e prea mult, exclamă italianul turbat.

„Imi pierd capul, văd roș înaintea ochilor. Simt cum mă cuprinde pofta de a ucide... Mi-i sete de sânge...

„Da, da, voesc sângele vostru al amândorora!...

„Mă auziți?... Trebuie să ucid, întâmplare-se în urmă ori-ce s'o întâmpla!...

Și ca un nebun se repezi înainte, ridicând pumnalul asupra Betinei, care era mai aproape de dânsul.

Copila căută refugiu în brațele lui Franc, care se retrase până lângă zid, gata să lupte cu disperare.

Dar în clipa aceia o flacăra țâșni din cadrul ușei, și o detunătură teribilă umplu încăperea.

Trădătorul Stefano se rostogoli la pământ, fulgerat.

Betina fu aproape să leșine de spaimă. Franc, deprins cu măcelurile războaielor, murmură:

— Frumoasă lovitură!...

— A murit! exclamă Betina: a murit asasinul acelor pe cari îi voi plânge întotdeauna.

„Mulțumesc ție, Doamne, D-zeule răzbunător!

Un om apărură în închisoare, înarmat cu o pușcă de campanie.

Franc recunoscă îndată pe temnicer. Era bătrânul acela de la care nu putuse obține nici un răspuns, și

care părea sufletul blestemat al Tugenburgului.

— Cum, d-ta l-ai ucis!... exclamă Franc, care parcă tot nu-și putea crede ochilor.

„De și știu bine că gestul d-tale a întârziat numai moartea noastră, totuși, îți mulțumesc».

Franc cugetă că bătrânul gardian îl ucisese pe Stefano numai pentru motivul că avea ordin de la asociația austriacă, ca să nu lase cu nici un preț să se atingă cine-va de cei doi prizonieri.

De aceia rămase foarte uimit când văzu cum bătrânul sprijini pușca de zid, și scoțând din buzunar un teanc de chei, începu să-i deschidă unul câte unul lacătele lanțurilor de la mâini și picioare.

Franc, liber în sfârșit pe mișcările sale, rămase un moment locului, fără nici un cuvânt.

Gardianul făcu câțiva pași îndărăt, și un moment învălui într-o privire plină de dragoste pe cei doi tineri. Apoi, rupând tăcerea pe care o păstrase mereu de când era paznicul lui Franc, zise în limba italiană:

— Sărmanii copii, cari ați suferit așa de mult, iată-vă în fine liberi!

— Liberi!... Te înțeleg oare bine? Suntem liberi?

— Da.

„Pentru ca să puteți fi liberi v'am scăpat de banditul acesta.

— Și ne lași să plecăm?

— Da. Fără nici o întârziere, și fără nici o condiție.

„Dar trebuie să plecați cât mai repede, și pentru ca să fiți mai siguri că veți putea fugi, vă rog să mă urmați.

CAP. VI.

Cel mai frumos spectacol al campaniei din Italia l'a prezentat, fără îndoială bătaia de la Solferino.

N'avem pretenția să descriem aici această luptă, pentru că asemenea descriere ar reclama spațiul unui volum întreg.

S'a făcut de amândouă părțile mari eforturi și acte mari de eroism.

În cele din urmă, după o rezistență desperată, austriacii fură învinși.

Panica intra în rândurile lor, când se auzi strigătul:

— Francezii au cuprins turnul!

Turnul cucerit de francezi, când

dânșii erau la o distanță de mai bine de o sută de metri?

Și totuși era adevărat.

Un stindard se înălța în vârful turnului, desvăluind culorile imperiului francez.

Și alături de acest stindard, apărură în plină lumină un zuav.

Zuavul își puse chipul în vârful baionetelor, și scoase un strigăt pe care douăzeci de mii de oameni îl auziră și-l repetară:

— Trăiască Franța!

... Trecând prin evenimentele cele mai crude și mai neașteptate, acum disperați de moarte, acum nebuni de veselie, trecând de la primejdia cea mai teribilă la cea mai nesperată salvare, Betina și Franc, se văzură de-o dată, în mijlocul nopții, pe pavajul Cremonesei.

Și erau liberi!... Da, erau liberi amândoi, după ce, cu o jumătate de oră mai înainte, fuseseră așa de aproape să cadă sub pumnalul unui asasin!

Dar nici acum nu erau scăpați de primejdie, pentru că abia făcuseră câțiva pași și fură opriți de o patrulă.

Scăpară de moarte numai mulțumită rolului de orb cântăreț pe care-l jucă de minune Franc, — Betina fiind nepoata sa.

Franc se numia pentru această împrejurare Girolamo, iar Betina, Fiorentino.

Amândoi fură opriți de austriaci și fură nevoiți să plece împreună cu trupele lor.

Franc reușise în parte să câștige încrederea austriacilor prin frumosele sale cântece din clarinetă, dar totuși cum era foarte primejdios să încerce să evadeze, ajunse împreună cu trupele austriace până la Solferino.

Aici, cei doi tineri fură închiși în turn.

Din turnul acesta Franc putea contempla bătaia, nevoit să-și înfrine dorința nebună pe care o avea de a alerga și dânsul în mijlocul luptărilor.

Dar veni un moment când sângele său cald de luptător pasionat se răzvrăti, și atunci nemai putându-și stăpâni mânia și dorul de luptă, se retrase un moment, lăsând-o pe Betina să privească lupta, și-și îmbracă din nou hainele sale de zuav, pe cari le avea într'un sac, alături de hainele femeiești ale Betinei.

Gardianul îi travestise la plecare, pentru că altfel ar fi fost cu siguranță împușcați de austriaci.

Când îl văzu îmbrăcat cu hainele de zuav, Betina îl privi cu groază, dar în același timp și cu admirație.

— Ce ai de gând să faci? exclamă dânsa, cu vocea turburată.

— Veî vedea îndată, draga mea, veî vedea îndată!...

Şi ca un uragan pătrunse în încăperea în care se aflau tunarii. Apucă una din puştile care erau înşirate de-a lungul zidului, şi cu o voce de tunet, strigă:

— Jos armele, său sânteî morî!..

Apoi, întorcându-se spre o trupă imaginară, adaugă:

— Zuavi, înainte!

La vederea uniformeî de zuav, austriacîi fură cuprinşi de panică.

— Să fugim!.. Vin zuavi!.. Dar ofiţerul care-î comanda scoase pistolul, şi-î opri cu un gest imperios:

— Nimenî să nu se mişte dela locul său!..

Dar un glonte pornit din umbra turnului îi tăia vorba rostogolindu-l la pământ.

Atunci tunarii austriacîi îşi părăsiră cu toţiî posturile, fugind care încotro.

Patruzeci de oameni fugiră în faţa unui singur o.m.

Franc, rămas singur, izbucni într'un hohot de răs sgomotos.

Betina se apropie de dânsul, cu o puşcă în mână.

— Sântem învingători! exclamă zuavul. D-ta eşti cuceritoarea turnului!

«Acum trebuie să-î punem pe austriacîi în încurcătură, pentru ca victoria să ne fie desăvârşită.

Şi repede, cu experienţa unui vechi tunar, schimbă direcţia tunurilor îndreptându-le spre rândurile austriace.

Betina îl imită, şi în curând ghiulele făcură ravagii printre austriacîi. Turnul fu complet evacuat.

— Acuma, zise Franc am putea să ne anunţăm victoria. Dar cum s'o facem?

— Să improvizăm un steag tricolor! răspunse Betina.

— Ai dreptate! Cingătoarea mea va forma albastrul!..

— Haina unchiului Girolamo va forma albul.

— Bravo!.. Şi roşul îl vom face dintr'o bucată de mantă croată!..

Cât ai clipi din ochi, cele trei bucăţi de stofă fură îndată legate una de alta, la întâmplare.

Şi Franc urcă repede treptele până în vârful turnului, unde drapelul fu arbort.

În curând zuaviî se apropiară şi Franc fu recunoscut.

Tringlot, care se afla în primele rânduri, fu cel care-l recunoscu întâi.

Caporalul fu primit cu mult entuziasm, şi căpitanul se înclină respectuos în faţa Betinei, pe care Franc o recomandă ca logodnica sa şi ca mătuşă a copilăşului adoptiv al regimentului, Victor Palestro.

Epilog

Solferino fu sfârşitul sângerosului război din Italia. De ambele părţi erau mari pierderi de oameni.

Tratatul de pace fu încheiat la Willafranca, dând numai unei părţi din Italia libertatea aşa de mult dorită.

Era şi acesta unul din multele mistere ale diplomaţiei.

... Independent de lauriî cuveniţi tuturor soldaţilor care luaseră parte la luptele acestei sângeroase campanii, Tringlot fu făcut caporal, devenind astfel egalul lui Franc, mai ales că i se dăduse şi medalia militară.

Şi Tringlot e foarte fericit!.. Totuşi, când se gândeşte că mai are mult până la eliberare, o umbră de tristeţe vine să-l întunece.

Dar providenţa are grijă de suferinţele cinstite. Un exemplu i-l dă amicului său Franc, care e pe cale de a-şi îndeplini cea mai scumpă dorinţă a inimii sale.

Franc se căsătorî cu Betina: cu un eroi ca dânsul, nici nu s'ar fi putut altfel.

Italia devenind liberă, Betina fu pusă în posesia proprietăţilor părinţilor ei.

Aşa în cât, caporalul era acum un om bogat. El îşi dădu demisia din armată, plătindu-şi un înlocuitor; acelaş lucru îl făcu şi pentru Tringlot.

Membrii faimoasei asociaţii a Tugendbundului dispărură, perzându-se în umbră.

Pacea fu reîntronată pretutindenî. De voe saî de nevoe, toată lumea va trebui să se deprindă cu gândul libertăţii Italiei.

— SFÂRŞIT —

AMINTIRI DIN AFRICA

BISKRA

Samara se iveşte în depărtare. Dincolo de Batna, depărtat de Alger 593 de klm., ţinutul se schimbă: mai neted, mai desert, semănat cu ienuperi şi cu tomarişti. Trenul, ocolind lacurile sărate Timlist şi Mrouri, fuge spre sud, pe povârnişuri lungi, imbinat, lăsând înapoia sa şirul munţilor Aurès, în timp ce la orizont apar culmile lui Almas-Kradhou, pe care soarele la asfinţit le vâpşeşte cu culori fermecătoare. Printre stâncile roşii curge văjîind Oud-El-Kantara. Un munte înalt, vertical, cu piscurile tăiate în mod ciudat, se înalţă ferestruit de ape. Calea ferată şerpueşte urmând cotiturile torentului, înconjurând obstacolele, apoi mergând asupra lui, trecându-l prin trei tunele şi eşind pe neaşteptate într'un peisaj fantastic, într'o regiune de un galben-

cenuşiu, fără hotare, cu coline şi podişuri turtite, cu dune de nisip ale căror vârfuri sunt retezate de vânt.

Este poarta deşertului El-Kantara. Peste Oued un pod roman. În 1844 batalioanele franceze îl trecură, sub comanda ducelui de Aumab, şi în faţa priveliştei care se desfăşura sub ochii lor, se opreău cuprinse de mirare, strigând: «Marea! Marea!»

E într'adevăr marea de nisip şi de pietre a Ergului nisipos şi a Hamadei pietroase, semănată de «chotturi» (lacuri) şi de oaze de o vegetaţie pipernicită şi de palmieri cu trunchiurile falnice şi cu frunzele întinse, dar cuprinzând peste 6 milioane de kilometri pătraţi, regiune mult timp misterioasă şi temută de cei vechi, al cărei văl a fost ridicat în fine de exploratorii moderni, cari i-au descoperit secretele.

După ce a trecut prin strimtoriile lui El-Kantara, trenul se coboară la şes, pe care razele soarelui scăpătând la orizont îl colorează în roz. Ocolind oaza El-Kantara, el lasă în urmă «Fântâna gazelelor», pentru a ajunge în sfârşit, 50 de kilometri mai la sud, la Biskra «Regina Zibanzilor».

Situată la o înălţime de ceva mai mult de o sute de metri, într'un câmp de verdeaţă pe care însă nu-l închide deşertul, ci stepa, Biskra apare ca un oraşel frumos, atrăgător şi curat, construit în jurul unei grădini mari cari ocupă centrul, pe care o umbresc smochiniî şi palmieri, arbori de piper şi de gumă, şi pe care o brăzdează pâraele de apă curgătoare eşită din Oued Biskra, care se duc, la câţi-va paşi de acolo, să ude minunata oază cu 140,000 de palmieri.

Fortul Saint-Germain comandă bariera apelor şi are în puterea sa oaza şi locuitoriî cari trăesc în ea. În caz de răzvrătire, abaterea apelor Oued-ului ar sili pe Arabi să capituleze numai decât. În jurul acestei grădini se întretae în unghi drept străzile mărginite de case cu un singur rând, uneori cu terasă, albe saî colorate uşor în roz. Bolţi exterioare adăpostesc pe drumet de razele dogoritoare ale soarelui, iar curţile interioare întreţin răcoarea prin apartamente.

Otelul din oraş este fără îndoială cea mai frumoasă clădire din Biskra, dar cu mult mai curioasă pentru turist este piata, o curte interioară întinsă, înconjurată de galerii boltite, sub cari se îngămădeşte de dimineaţă până'n seară o mulţime ocupată, şi în jurul căror se aşeză şirurile nesfârşite de cămile; ele se împrăstie pe uliţele alăturate, ori asteaptă înghemuie încărcătura lor. Încotro îţi arunci ochii grămezi de saci umpluţi cu sare, curmale, portocale, orz, grâu, şi ştofe; în toate părţile Arabi încărcându-şi nu descărcându-şi animalele, ori întinşi pe rogojinile lor, răzâmaţi de ziduri, cu capul la umbră şi cu picioarele în soare. Apoi pe scăunaşe improvizate

lucrurile cele mai ciudate: coliere de excremente de gazelă parfumate cu ceapa cioarei; șopârle din desert, vii sau împaiate, măsurând peste un metru în lungime; șopârle de palmieri, burdufuri de piele de cămilă, gazele vii, arme tuarege, rogojinii cu culori vii, stoffe colorate și bătătoare la ochi, piei de șacal și de panteră, coșuri de alfa, o lume întreagă de obiecte curioase, o îngrămădire de fel de fel de mărfuri din cele mai deosebite și mai curioase.

Tipete acoperind zgomotul vocilor și melopeea trăgănată a guzei vestesc vecinătatea străzii Ouled-Naih. În fie care seară femeile împodobite cu bijuteriile lor grele și sunătoare dansează prin numeroasele cafele maure din Biskra.

Aici vara-i arzătoare, temperatura variind între 40° — 48° la umbră, pentru a nu se cobori de cât arareori dedesubtul lui 30°, în timpul nopții. Iarna-i plăcută: din Octombrie până în Aprilie temperatura mijlocie este de + 14°9', superioară cu 3°5' celeia din Nisa.

Dar Biskra o întrece mai ales prin uscăciunea climei sale. Pe când cantitatea de ploaie este de 22 de milimetri în mijlociu la Nisa, la Biskra ea nu-i decât de 17 milimetri. Aceste condițiuni particulare fac din Biskra o stațiune de iarnă prielnică celor cari sufăr de reumatism, precum și tuturor celor cari suportă cu greu umezeala regiunilor din Nordul Africei.

La câți-va kilometri de Biskra se află stămtoarea Sfa. Pentru a ajunge la ea străbați o câmpie undulată și acoperită de pietre. Pe-o cărare bătută de caravane ajungi pe culmea strămtorei, de pe care se zărește la Nord-Est lanțul munților Aurès și, la Sud Sahara. Văzut din strămtoarea Sfa, deșertul apare astfel precum îl descrie Ptolemeu: «Asemenea unei piei de panteră așternută pe pământ». Petele întunecate sunt oazele Biskra, Chatma, Filiach, Sidi-Khelif, iar cele mai îndepărtate El-Outaia, Sidi-Okba, detașându-se pe nisipul galben al pustiei. Priveliștea e măreață, ținutul solitar și în natura aceasta ciudată soarele, când arzător, când acoperit de nouri mari și albi, produce efecte negrăite de lumină.

Prin pozițiunea sa, Biskra este centrul politic și militar, administrativ și comercial al lui M'zab, însă centrul religios, Sidi-Okba, se află la 20 de kilometri mai la Sud. Situat în oaza cu același nume, Sidi-Okba, populat de 5000 de arabi și de doi europeni, este un loc de pelerinăgiu foarte frecventat, posedând o școală de drept musulman, de unde au eșit teologi celebri, și în care fanatismul musulman este puternic.

Străzile sale înguste, casele cele de pământ îi dau o înfățișare mizerabilă; populația sa mișună pe uliți, se concentrează prin moschee, care e una din cele mai vechi din Algeria, și unde se odihnește corpul lui Sidi-Okba, înteme-

etorul Kainruanului. Moscheea e prea mică pentru a cuprinde pe toți credincioșii cari stau pe afară înghemuiți cu sutele și psalmodiând versete din Coran. Nu fără greutate pătrunde vizitatorul în curte prin mulțimea indiferentă sau dușmănoasă, nu fără greutate scapă de acolo și sue scara care duce la minaret.

De acolo se desfășoară o priveliște minunată. Dedesubt palmierii oazei cu rădăcinile în apă și cu vârful în foc; dincolo de orașul înghemuit sub umbra sa se desemnează la Nord culmea lungă a lui Djebel Armar-Kraddou, la Nord-Est Biskra și oaza sa, la Sud deșertul.

În orașul acesta în care domnește fatalismul musulman predomină deasemenea și fanatismul militar. El a supraviețuit după înfrângere. Pe stepa secetoasă, pe deșertul nisipos, arabii se dedau cu pasiune la petrecerile lor

favorite: curse repezi de cămile, fantazia (curse) strălucită, care evoacă amintirile marilor zib ai Islamului, atunci când în burnuzurilor lor albe, pe caii lor focosi și bogat împodobiți cu hamuri, cu steagurile desfășurate, ei se avântau întru cucerirea lumii. Ei fac „să grăiască praful de pușcă” cu o beție sălbatică, și în ochii lor scânteetori apare visul unui trecut fantastic. Ai crede că citești în ei cântecul lor războinic, și fără voe murmură versurile pe cari Béranger le pune în gura cazacului nomad îmboldindu-l fugarul cu gestul și cu vorba:

«Strălucirea Europei ce formează a ei mândrie,
Toată știința, care în-ă nu o poate avăra.
O vor înghiți în norii prafului de pe câmpie
Cen vâzduh pe lângă mine pași tăi vor înălța.

T. Simenschy.

[Recolta trestiei de zahăr

E una dintre cele mai interesante. Negrii, înarmați cu solide cuțite ascuțite, taie—la câți-va centimetri de la pământ, tulpina trestiei din care se scurge un lichior zaharisit și alb. Sub arșița grea a soarelui ecuatorial

însă, lichidul, suc din trestii, se solidifică repede la capătul tăiat, astfel că proprietățile ei zaharicoase rămân intacte. Spectacolul unei asemenea recolte e cu totul original.

DIVERSE

Sângele rece al unui scafandru. — O aventură extraordinară este raportată de un ziar din Cape-Town: De câteva luni o companie specială se ocupă cu explorarea fundului oceanului pentru des-

coperirea rămășițelor navei «Middelbourg» încărcată cu un mare transport de argint, navă care a naufragiat în baia de Saldana. În timp ce un scafandru anume Smith căuta rămășițele navei, se văzu atacat de o enormă caracatiță, unul din acei giganti «Peste drac» care voia să-l înlanțuiască în tetaculele sale enorme.

Smith trebuia să introducă în flancurile navei o lădiță cu praf de pușcă care trebuia să fie aprinsă de sus cu un fir electric la un semn al său. El se întoarse repede spre monstru și îi aruncă cutia, care se repezi și o apucă crezând că-i o pradă. Scafandru nu pierdu vremea. Sună la soneria de alarmă spre a fi ridicat la suprafață și de a apăsa pe un buton electric care lansa un curent în cutia cu praf legată cu acumulatorul printr'un fir. După ce fu ridicat puțin, apa clocoti și marea se acoperi de sfărâmurile gelatinoase ale monstrului, făcut bucăți de explozie. Scafandru scăpă teafăr grație doar sângelui său rece.

Victima muștelor «misticos». — Unele regiuni ale Mexicului sunt invadate de un fel de muște mari, aurii, pe care naturaliștii le-au numit «băutoare de sânge», și a căror mușcătură e tot așa de veninoasă ca și a șerpilor veninoși. Reverendul Robert Nevin, fiind trimis în deșertul Guerrerro în căutarea unor plante și animale rare.

Când naturaliștii îl sfătuiră să se păzească contra atacurilor muștelor «misticos» el dădu din umeri neîncrezător. Opt zile în urmă el fu găsit mort pe locul unde își petrecuse noaptea, cu sângele subțir de teribilele muște.

Defunctul era foarte bine cunoscut în cercurile geografice savante din Statele Unite. Era în vârstă de 66 ani și era consacrat pentru curajoasele expediții, asupra cărora a publicat mai multe cărți.

Profeți falși în Rusia — Era de superstiție ce trece prin Rusia de mulți ani, e încă foarte favorabilă șarlatanilor cari profită de credulitatea țaranului rus, făcându-se să treacă drept profeți. Astfel în regiunea Sedlitz un țaran cu numele de Siwko se asocia cu o femeie Dașca și reușiră cu succes să facă să treacă drept profeți; îmbrăcați în robe albe, lungi, ei mergeau din sat în sat anunțând că se apropie sfârșitul lumii; că o catastrofă groznică va distruge rasa umană și că singurii cari vor fi salvați vor fi acei care vor abandona bunurile lor în serviciul noii religii. Vre-o 40 de familii vândură pământurile și mobilele lor și remițând produsul vânzării în mâinile falșilor profeți, așteptau cu nerăbdare sfârșitul lumii. Catastrofa anunțată nu întârzie de a se arăta, dar cu totul sub altă formă; căci într-o bună zi cei doi falși profeți dispărură împreună cu cei 60.000 de franci, produsul înșelătoriei lor.

Desigur că aici nu se potrivește de fel proverbul care zice că «nu-i decât credința care salvează»...

Trad. de L. Kl.

În numărul viitor Ziarul Călătorilor va începe publicarea noului roman

CELE TREI AVENTURIERE

VÂNĂTOAREA DE OUĂ DE BROASCĂ ȚESTOASĂ ȘI PESCUITUL CARIBILOR

Călătorii cari au vizitat Venezuela și cari au dus pașii lor până în susul Orenokului, au avut, în fie-care zi, emoțiuni din pricina nesfârșitei varietăți de vânat, a animalelor sălbatice și a peștilor, pe cari i-au întâlnit. Această parte a Americii de Sud poate să se numească, cu drept cuvânt, paradisul vânătorilor.

Am sub ochii mei descrierea unor astfel de expediții, făcută de către un prieten, pe care o redau cetitorilor «Ziarului Călătorilor»:

«Ne-am sculat foarte târziu și am luat dejunul, un dejun destul de bun pentru locul în care ne aflam. După ce am mâncat, ne-am refugiat la umbra marilor copaci din pădure, așteptând ca servitorii noștri să strângă lucrurile și proviziunile de tot felul, cari serviseră la campamentul nostru.

Trebuie să mai adaug că razele soarelui căzând perpendicular pe pământ, erau așa de arzătoare și căldura intrată de nesuferită, în cât ne fu peste putință să plecăm la drum îndată după dejun. Plecărăm dar pe la patru ceasuri, cu caravana, în susul fluviului Orenok.

«Știam că o vânătoare de ouă de broască țestoasă va avea loc nu departe de unde eram, și de aceea ne-am grăbit să asistăm la un spectacol așa de atrăgător.

«După un ceas de drum, un sgomot confuz de voci și o mare îngrămădire de indigeni, ne dădu de veste că am sosit la destinație.

«De altmintrelea era, după cum v'am spus, epoca în care această localitate, de obicei deșartă, adună pe de o parte mulțimea triburilor indigene, venite foarte de departe, iar pe de alta un roi de negustorași creoli, veniți și ei de cine știe unde, pentru acest vânat și comerț. Pe plaje domnea o mișcare și un sgomot care ne reamintea orașele eupeene.

«Era o adunătură de *guarkeri*, de *chaymas*, de indienii din Orenok și Manganares, de *Guamos*, de *Chiricoas* și de mulți alții cari se deosebesc între ei prin semnele tatuante pe pielea lor.

«În fie-care an, recolta ouălor de broască țestoasă atrage această imbulzeală de triburi și oameni de diferite rase.

«Broaștele țestoase din Orenok sunt de două specii: prima e broasca țestoasă *arraus*, animal fricos și bănuitor, care nu se urcă niciodată prea

mult în susul fluviului. E o mare broască țestoasă de apă dulce, cu labelle membranoase și în formă de palmă; carapacea-i de pe spate e de culoare gri-închisă, iar cea de pe pantece e portocalie. Ea cântărește 50 de livre și ouăle sale sunt mai mari decât acele de porumbel. Pentru vânărea acestei specii am fost chemați să asistăm.

«A doua specie, broasca țestoasă *terakay*, este cu mult mai mică, culoarea sa este verde-măslinie; ea nu se adună în cârduri când sosește vremea ouatului, ci ouă fie-care separat.

«Noi știam că încă de la începutul lunii broaștele țestoase *arraus* se reuniseră în bandă și inotau împreună în spre cele patru sau cinci insule privilegiate, pe cari ele își depun ouăle, întinzând din când în când gâturile d'asupra apei, spre a iscodi dacă nu cumva au a se teme de ceva din partea oamenilor. Indigenii de altmintrelea, departe de a le turbura liniștea, le respectă și le protejază.

«Un fel de cordon este întins pe mal, în fața insulelor unde are loc ouarea. Oamenii așezați acolo sunt însărcinați de a ține la distanță jaguarii și de a împiedica bărcile să se apropie prea mult de insule.

«Aceasta era situațiunea când am sosit la locul de vânătoare.

«Curând noaptea își întinse vălul său negru peste natură. Acesta e momentul ales de broaștele țestoase pentru ouat. La lumina crepusculului văzurăm mii de *arraus* lunecând pe fața lucitoare a fluviului. Ele inotau în grupuri enorme pe lângă malurile insulelor, în cari doreau să-și depună sarcina lor. Le văzurăm îndreptându-se foarte iute spre țarm.

«Ouatul se face astfel noaptea, într'un amestec confuz, cu mare grabă și frică. Broaștele țestoase își depun ouăle în straturi, unele peste altele, acoperindu-le cu nisip.

«Nemișcați pe mal, așteptam sfârșitul acestei scene, ale cărei amănunte ne scăpară. La un semn făcut de un om înarmat cu un băț de trestie de mare și care părea că conduce mulțimea, fiecare se îndreptă spre bărcile prionite la țarm.

«Un șef indian se învoi să ne ia în barca sa și din câteva lovituri de lăpeți ne transportă pe una din insulele ocupate de broaștele țestoase. Îl întrebai cine era omul cu bastonul de trestie care dăduse semnalul plecării și care făcea parcă și pe preotul.

«E șeful recunoscut de toți membrii expediției, îmi răspunse el; privește cum cercetează pământul cu bățul său, pentru a ști la ce adâncime se găsesc straturile de ouă depuse.

«Aceste straturi se afundă în pământ pînă la o adâncime de un metru și se întind peste treizeci de metri de-a lungul țărmului.

«Fiecare dintre oamenii aduși pentru recoltare se înfățișează, la rîndul său, înaintea omului cu trestia în mână, care, măsurând pământul și împărțindu-l în mici patrate, înseamnă fiecăruia porțiunea de exploatat. După ce acest fel de adjudicațiune a loturilor a fost făcută, indienii desgroapă cu mâinele ouăle, le pun în niște panerașe numite *mapiri* și apoi le așează în bărci pentru a le transporta în lagărul comun.

«Avurăm marele noroc să asistăm la lucrările care necesitează prepararea ouălor.

«Toate ouăle sunt aruncate în niște albiș de lemn pline cu apă, prealabil gătită de către oamenii tribului, care ne-au acordat ospitalitatea. Cu ajutorul unor lopeți și bețe, aceste ouă sunt sfărâmate și apoi multă vreme amestecate. O pătură deasă apare la suprafață. Această materie grasă este pusă apoi în niște căldări sub care arde un foc foarte viu. Evaporația produsă îngroașă materia oleasă și după o scurtă clocotire ia consistența grăsimii de porc, topită.

«Substanța astfel obținută este adunată și pusă deoparte; în țară ea se cheamă *manteca de tortugas*. Această untură de broască țestoasă în localitate e de o trebuință generală. Indienii și creolii o preferă înaintea celui mai bun untdelemn de măsline.

«După ce operațiunea a fost sfârșită, dorind să dau șefului indienilor o dovadă de recunoștința datorită complezenței sale, îl poftii să mănânce cu noi. Nu se lăsă mult timp rugat și îndată se așeză la masă. Fiecare dintre noi ne întreceam servindu-i bucățile cele mai alese, care credeam că-i vor plăcea mai mult.

Un gest pe care l'făcu el, îi desgoli brațul și o enormă cicatrice apărură.

— Ce-i aceea? — îl întrebă într'un glas.

— Este amintirea unei blestemate creaturi.

— A unei femei?

— De o sută de ori mai rea! A *caribului*.

— Ah, zisei, știu; e un adevărat monstru.

— Mai rău decât un monstru: o plagă, o pacoste, rușinea creațiunii.

«Tovarășul meu de călătorie mă privea cu un aer întrebător.

— Caribul, i-am spus, e un pește cât mîna de lung și care devorează un om cum am mîncă noi un fruct de ananas. Trăesc cu miile aproape în toate fluviile Venezuelei și vai de acela care cade în apele în care se găsesc ei. Sunt legiuni întregi și

mușcă de pretutindeni, așa încât cel mai bun înotător nu are vreme să ajungă la mal. Dinții lor ascuțiți, mai tăioși decât cuțitele de oțel, se adâncesc în pulpele picioarelor, în șolduri și în toate părțile carnoase ale corpului. O singură rană atrage după ea alte douăzeci.

«Din locurile mocirfoase unde stă ascuns caribul, cum zărește picăturile de singe de pe suprafața apei se și aruncă cu miile înspre locul unde nădăjduesc că vor găsi o pradă. Însăși caimanul e mai puțin teribil și inspiră mai puțină frică.

Il întrebai pe șef să-mi spue cum i-a provenit rana.

— Pescuiam, începu el, pe unul din brațele fluviului Orenok, tocmai la vărsarea lui în țara compatrioților mei Guarani. Prinseam deja în plasă câteva duzini de *bagre*, de *payare* și de *caribi*, căci trebuie să vă spun că acest scârbos animal are o carne gustoasă, când o ștafetă veni să mă înștiințeze că un trib vecin, cu care eram în dușmănie, ne atacase.

«În graba mea vârii mîne în apă pentru a-mi scoate rețelele și iată că m'a costat lucrul acesta zise el arătându-ne cicatricea».

«Șeful indian care se exprima foarte bine în limba portugheză, își urmă mai departe povestirea.

— Tribul meu, zise el, trăiește ca toate triburile Guarane, în mijlocul câmpiilor inundate, care formează vărsările Orenokului. Locuințele noastre sunt făcute în copaci, mai întâi pentru că nu avem pământ sănătos pentru a le zidi pe el, și apoi pentru că

astfel suntem mai în siguranță în potrivă atacurilor dușmanilor noștri.

«Fiindcă ne lipsește pământul chiar pentru înmormântarea morților noștri, când moare vre-unul dintre noi, îl înfășurăm cu o frînghie sau cu o viță de liană și dăm drumul cadavrului în apă. Caribii se însărcinează cu îndeplinirea funcțiunii de cioclu și sfârșesc iute funebra lor însărcinare.

«După două ceasuri de la ceremonie, scoatem frînghia din apă, la capătul căreia nu mai atarnă de cît un schelet, cu totul curățit de carne, la fel cu acela pe care l'am văzut în muzeul din Angostura.

— Și ce faceți cu oasele? îl întrebai pe binevoitorul vorbitor.

— Le așezăm în niște sicrie de papură și le atarnăm pe ramurile cele mai înalte ale copacului în care familia noastră și-a construit locuința aeriană. Noi credem că astfel facem onorurile funerare ale acelor din prejurul nostru, ca și acei care-și îngroapă morții săi îi ard.

Indianul nostru, tot vorbind, mîncă mereu. Dar dacă bucatele le găsise prea gustoase, apoi nu fu acelaș lucru și cu vinul cel roș, pe care-l găsi acru și rău de băut. Îmi veni în minte să i dau șampanie. Experiența avu un succes desăvârșit. Șeful bău cu atîta poftă gustosul lichid încît după masă, în loc să se ducă în lagărul său, se culcă într'un colț în cortul nostru, unde căzu în curînd într'un som adînc».

Trad. de Nelli Nolini.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

Se gîndea la acela de care se despărțise. La omul pe care cu cincisprezece zile înainte nici nu-l cunoștea, și care totuși acum, forma obiectul tuturor preocupărilor sale. Il revedea, intrînd fără să stea la îndoială într'o luptă care nu-l privea numai din dragostea sa de oameni, numai din dorința de a contribui cu lumina spiritului său deprins să cerceteze și să descopere cele mai încurcate enigme, în lupta începută de niște oameni cinstiți împotriva unei adunături de bandiți.

Și dînsa, multimilionara, care până atunci nu ascultase decât de capriciile voinței sale; dînsa, femeia independentă care nu cunoscuse alt mobil de acțiune de cît acela impus de propriile sale gânduri și inclinări, — se vedea acum supusă voinței alteia, ascultînd de ordinele date de dînsul, fără ca ascultarea aceasta să i se pară împovărătoare.

Chiar în momentele acelea aștepta sosirea unui nou watman, fără ca să cunoască motivele înlocuirii.

Și avea să acorde toată încrederea ei acestui om necunoscut numai pentru motivul că-i era recomandat de Dick Fann.

De-o dată cine-va bătu în ușe.

— Intră! murmură Floriana.

Ușa se deschise și în prag apărură doi servitori cari purtau o targă. Pe targa aceasta era culcat Jean Brot.

După ce Floriana arătă care era camera rezervată groomului, și după ce acesta fu culcat în patul său, servitorii se retraseră, și Floriana rămase din nou singură cu gândurile sale.

Dar se pare că în ziua aceea nu îi era dat să stea prea mult pe gânduri. Jean Brot era lângă dînsa, surăzător și îi întindea o scrisoare.

Floriana o luă repede și citi adresa.

— E de la d. Dick! și se înroși de

plăcere. Măna îi tremură când rupse plicul. Inima îi bătea cu violență.

Iată ce spunea scrisoarea: „Astă seară se va prezenta watmanul Natson, din partea mea. Să-l primești îndată, și să-l înștiințezi de momentul plecării. Să n'ai în omul acesta nici o încredere; este omul lui Larmette. Trebuie însă să te porți în așa fel cu dânsul, în cât să n'aibă nici o bănuială.

„Am regulat lucrurile în așa fel încât să nu te poți întâlni în tot timpul drumului cu tatăl d-tale. Noi ne vom vedea la San-Francisco. Dar în tot timpul acesta voi veghea de aproape ca să nu ți se întâmple nimica rău. Consideră te rog pe Jean Brot ca pe reprezentantul meu.

„Te asigur că vom învinge. Te rog să distrugi această scrisoare îndată ce vei citi-o.

Al d-tale devotat

(ss) Dick Fann

Frazele detectivului îi dădeau impresia că o mare primejdie o amenință, fără să știe însă bine, anume ce primejdie.

Nu se îndoaia însă nici-o clipă de realitatea tuturor faptelor pe care i le comunica Dick, și-i era adânc recunoscătoare pentru grija lui de adevărat prieten.

Biata fată suferia simțindu-se nepuțincoasă să împărtășiască și ea măcar o parte din pericolul pe care Dick Fann îl lua întreg asupra sa.

Rămase multă vreme pe gânduri, și numai vocea ștrengarului o chemă la realitate!

— Domnișoară!...

Măna copilului arăta scrisoarea pe care Floriana o ținea mereu în mână.

— Nu trebuie s'o ardem? întrebă dânsul.

— Da.

Jean aprinse un chibrit și scrisoarea fu arsă.

Două lacrimi mari picurară din ochii Florianei.

Ce însemnau lacrimile acestea? Nu putea să-și explice, dar se simțea cuprinsă de o tristețe de moarte.

Cu admirabilul ei instinct de femeie, Floriana ghici adevărul.

Dick Fann voise ca cel puțin în timpul traversării continentului american, călătoria să n'aibă a se teme decât de elementele naturii și de oșosile drumului.

Folosindu-se de ovația neașteptată a automobilistilor din New-York, Dick Fann se amestecă prin mulțime.

Mercea privind în jurul său cu cea mai mare atenție, dar nu întâlni nici-o figură care să-l neliniștească.

Era acolo numai oameni entuziaști, cari n'aveau altă dorință decât să sărbătorească pe concurenții matshului deschis de *Matin*.

De-o dată însă, Dick se opri.

La al doilea etaj al unui imobil pe frontispiciul căruia erau scrise cu litere de aur cuvintele: *Sports Palace*, des-

coperise un personaj, a căruia înfățișare îl împietrise.

— Ah!... murmură dânsul, acum a s'apucat să facă pe gustul lui Larmette!...

Fraza aceasta putea să indice că necunoscutul nu-i apărea ca un dușman.

— Dânsul este, murmură detectivul; nu se poate să mă înșel... Nu l-am văzut nici-odată, dar totuși îl recunosc.

Ce însemnă această exclamație bizară? Recunoștea un om pe care nu-l văzuse nici-odată?

Cu toate acestea, se vede că detectivul era sigur de ceea-ce spune, căci, în loc să-și vadă înainte de drum, se îndreptă spre *Sports Palace*.

În hotelurile americane ori-cine poate intra și eși, fără ca să fie întrebat ce caută; prin urmare nici Dick Fann nu fu întrebat ce dorește.

Se urcă în ascensor și se opri la etajul al doilea.

Numără ușile de pe sală, și se opri la cea de a șasea.

Dick intra. În încăperea nu se afla decât un singur om, care privea cu atenție mare în stradă și nici habar n'avea că cineva intrase în locuința sa.

Era personajul care de jos, atrăsese atenția lui Dick Fann.

Detectivul scese cheia din broască, și închise ușa pe dinăuntru cu zăvorul.

Omul dela fereastră se întoarse, cu o exclamație de uimire.

Era un gentleman corect îmbrăcat, care putea să aibă vre-o cincizeci de ani.

— Domnule, începu dânsul.

Dar detectivul îl interrupse:

— Sunt Dick Fann, detectiv amator, care și-a luat angajamentul să apere pe d-ra Floriana și pe tatăl ei, de bandiții cu cari se află în luptă.

— Toate acestea nu mă fac de loc să pricep de ce te introduci d-ta ast-fel în domiciliul meu...

Cu cel mai mare sânge rece, Dick se așeză pe un scaun.

— Așa dar nu mă înțelegi? murmură gentlemanul.

Detectivul îl liniști cu un gest.

— Domnule Defrau, îi zise dânsul, ai primit o telegramă de la d-ra Floriana, în care ți se arată ce mare pericol era pentru d-ta să te întâlnești cu dânsa în public.

— De ce mă pumești d-ta Defrau?.. Nu te cunosc.

— Defrau este numele d-tale; nu mai nega. Semenî bine cu fca d-tale, și te-am recunoscut de la prima vedere. Prezența d-tale aici este o mare nescotință.

„Și cum ești imi primejduesc viața ca s'o apăr pe a d-tale, te rog să renunți la asemenea procedee.

De astă dată, reprezentantul trustului de corindane rămase tăcut.

— Pentru întâia oară în cariera mea de detectiv, mă întâlnesc cu un adver-

sar demn de mine. Pentru întâia oară în viața mea, n'am siguranța izbânzii. Și totuși nu voesc ca d-ra Floriana...

Se opri o clipă, incurcat.

— Cu d-ta însuși să fim învinși. Dacă ai fi recunoscut de dușmanii d-tale, partida este pierdută, și prețul acestei înfrângerii îl formează trei vieți omenestii.

— De ce trei? — întrebă d. Defrau, care văzu că ar fi nefolositor să mai nege. Eu nu în număr decât două vieți: pe a mea și pe a copilei mele.

— Trebuie s'o numeri și pe a mea, zise Dick, căci n'as mai putea trăi în urma...

Era să zică: d-rei Floriana, dar se stăpâni și sfârși;

—... în urma unei înfrângerii.

D. Defrau îl privi un moment în tăcere.

— Poate că ai dreptate, d-le Dick Fann, murmură dânsul. Numele d-tale e celebru și am toată încrederea. Ce trebuie să fac?

— Să dispari pină în momentul când Larmette și tovarășii săi vor fi arestați.

— Așa dar, mă sfătuești să-mi părăsesc copila?

— Atâta timp cât dușmanii d-tale nu vor ști unde te afli, fca d-tale nu va avea de ce se teme. De alt-fel, îți jur că mă voi afla întotdeauna între ea și primejdie.

Se făcu din nou tăcere.

D. Defrau vorbi cel dintâi.

— D-le Dick Fann, zise dânsul, mă învoesc să te ascult, dar...

— Dar?

— Îți voi spune o condiție *sine qua non*.

— Vorbește

— Stând în nemișcare, aș muri de neliniște. Trebuie să lucrez și eu, și acum n'as putea lucra decât în scopul apărării ficei mele.

— Cum?... Voesti?..

— Să împart cu d-ta greutatea ducului... Voi lucra sub ordinele d-tale, și te voi asculta ca un soldat. Și dacă într-o zi, vei veni să-mi spui desperat că totul e pierdut, ei bine, în ziua aceea voi putea să fiu alături de copila mea, să mor împreună cu dânsa.

Foarte emoționat, Dick întinse mâna noului său prieten.

— Sunt lucruri cari nu pot fi refuzate unui părinte; să se facă după voia d-tale.

„Numai că, tovarășul meu de luptă nu trebuie să samene nici pe departe cu bogatul și prea cunoscutul domn Defrau. Voesti să procedăm la o mică transformare?

— Cum crezi, răspunse cu simplitate, tatăl Florianei.

Englezul îl rugă să ia loc, și desfăcând geamantanul pe care îl puse jos când intrase, începu să-și metamorfozeze tovarășul.

Peste o jumătate de oră Dick părisea clădirea, alături de un adevărat mulatru,

în care nici chiar însuși Larmette nu l'ar fi putut ghici pe d. Defrau.

În stradă se despărțiră. D. Defrau se îndreptă spre compania de Jerry-boates, care leagă Hudson River de East-River, iar Dick Fann spre oficiul trans-atlanticelelor.

Detectivul se apropie fără să stea la îndoială de ghișeu destinat biletelor de călătorie.

— Doresc să rețin o cabină pentru vasul «Turena», zise dânsul funcționarului de serviciu.

— Lucru foarte ușor. Dar trebuie să știți că vasul acesta nu va pleca decât peste o săptămână. Ar fi mai bine să luați o cabină pe vasul *Siroia*, care pleacă mâine.

— Eu plec cu Turena.

— Cum voiți. Așa dar?...

— Rețin cabina No. 16; imi voi aduce bagajele chiar în seara asta.

— Se poate, domnule, se poate.

Agentul deschise un registru mare, și începu să-l foileteze.

— Ah! exclamă dânsul de-o dată, cabina 16 este închiriată.

Cu tot obișnuitul său sânge rece, Dick Fann tresări.

— E închiriată?

— Da; dar mai sunt alte cabine libere.

— Eram însărcinat să rețin cabina numărul 16, explică detectivul; clientul meu este foarte superstițios, și ține foarte mult la numărul pe care mi l'a indicat.

Agentul bine-voit să suradă, ca un om care este în stare să înțeleagă superstițiile; era însă în același timp un surâs bine-voitor, pentru că nici nu poți surâde alt-fel față de un pasager de clasa întâia.

— Mi-ați putea spune de cine este închiriată cabina?

— Nu e obiceiul să se spună numele.

— Știu bine. Dar poate că clientul meu s'ar putea înțelege cu proprietarul cabinei.

— All right!... Înțeleg gândul d-tale. Și cum la urma urmei, interesul nostru este să facem pe placul tuturor călătorilor...

— Consimți?...?

— Iată, domnule, consultă d-ta însuși registrul.

Dick ceti:

— Cabina 16. D. Davis. Supliment 25 de franci pentru timpul popasului la New-York. Tichet și suplimentul plătit.

Davis!.. Numele tovarășului lui Larmette.

Numele acesta fu pentru detectiv ca o tășnire de lumină.

Iată pentru ce bandiții îndrăzniseră să prefacă corindanele în pietre prețioase; n'aveau de ce să se mai teamă de taxele vamale. Cutia cu aceste pietre prețioase avea să rămână tot timpul în ascunzătoarea ei.

Davis trebuia să se reîntoarcă în Franța și pietrele prețioase aveau să treacă drept

aduse din America. Prin urmare operațiile îndrăznețelor bandiți erau încoronate de cel mai deplin succes.

Detectivul își ascunse impresiile, se inclină în fața funcționarului și se despărți.

Se opri la cel dintâi birou telegrafic, de unde expedie următoarea telegramă:

• Davis, cabina 16, Turena. Așteptați sosirea la Havre. Corindanele la dînsul, sau sub scândurile cabinei. Telegrafiați fără întârziere la San Francisco sub inițialele D. F. 303».

Adresa acestei telegrame era: A. N. Dumas, armator, Havre.

Eșind din biroul telegrafic, Dick Fann își spunea:

— Dacă Davis va fi prins, Larmette este prins fără îndoială. Trebuie numai cincișprezece zile de răbdare și după aceea Floriana va fi scăpată de orice primejdie.

Deodată fața i se întunecă.

— Va fi scăpată de orice primejdie și nu va mai avea nevoie de mine! murmură dînsul.

Dar făcu o sfortare pentru a alunga aceste gânduri și își văzu de celelalte treburi.

În aceeași seară, pe când Dick Fann se odihnea într-o casă din East-River, unde venise și d. Defrau care își păstra mereu înfățișarea de mulatru, doi indivizi se întâlniră pe cheiul debarcaderului, la o mică distanță de Hotel Central.

Acești doi indivizi schimbă următorul dialog:

— Ei bine, când pleacă d-șoara?

— Măine, d-le Larmette.

— Bine. N'a făcut nici o greutate când te-ai prezentat să te angajeze?

— Nici una. Și nu pricep de ce ar fi făcut.

— Dick Fann este un om foarte șiret!

— Dar dînsul n'avea de unde să bănuiască că eu sunt omul d-tale.

— Așa cred și eu. Dar unde este Dick Fann acum?

— Asta nu o știu. Și mi se pare că nici d-șoara Floriana nu știe mai mult decât mine.

Larmette bătu cu piciorul în pământ.

— Dracu să-i ia pe americani cu manifestările lor stupide! Mulțumită zgomotului care s'a făcut, Dick Fann a putut dispărea fără să-i mai știu de urmă.

— Ei, ne vom regăsi noi! Nu purta grije de asta, stăpâne.

— Știu. Numai că de aici înainte va trebui să deschidă bine ochii d. Dick, pentru că părăsim regiunile civilizate, unde este așa de greu să provocăm dispariția unui individ.

— De acum înainte cu mult mai ușor, nu e așa, stăpâne?

— Fără îndoială.

— Așa că, dacă l'aș întâlni în calea mea...

— Să nu mai stai la gânduri, Natson.

Suprimându-l, mă scutești de o mare grijă. Ce doi bandiți se despărțiră pe deplin înțeleși.

Dick Fann era condamnat la moarte.

PARTEA III

Omul fără picioare

CAP. I

Carnetul lui Jan Brot

14 Februarie.— Azi dimineață automobilul nostru a fost coborât pe chei. N'a suferit nici o stricăciune în timpul transportului pe «Turena».

Natson l'a verificat. Omul acesta este amic al bandiților; așa mi-a spus patronul. Prin urmare voi fi cu ochii în patru... Trebuie să recunosc însă că acest domn Natson este un mecanic foarte priceput.

Vom pleca la orele trei. Natson la cârmă, eu alături de dînsul, d-șoara Floriana și guvernanta Patorne în cupeu.

Babornita are înfățișarea unei picturi; și-a zugrăvit fața par'că ar fi o adevărată expoziție.

Cealalți concurenți nu vor pleca decât mâine sau poate chiar și mai târziu. Trebuie să ia parte la o mulțime de banchete. Americanii beau, nu glumesc și de aceea nu m'aș mira de loc dacă d-nii automobiliști ar scrânti-o chiar de la început.

Iată-ne plecați.

Străzile New-Yorkului se înșiră una după alta și sunt toate la fel. Niște case înalte ca niște turnuri și zidurile acoperite peste tot de afișe enorme.

Și peste tot un zgomot de infern. Tramvae, trăsuri, omnibuze, trenuri, fonografe-reclame, etc.

Oamenii merg ca și cum ar fi plătiți să alerge. Într'un cuvânt orașul nu seamănă de loc cu Parisul; nu e numai ceaialtă parte a lumii, dar e și o altă lume de gusturi.

Cu toate acestea automobilul înaintează.

Pe inoerate ne-am oprit la Albany, care se află la o distanță de 148 km. spre nord-vest.

E un frig de moarte și toată lumea stă închisă prin case. Am petrecut noaptea liniștiți la hotel.

Și când mă gândesc că am făcut abia 148 de km. din 16.000! Ori cum însă tot e un mic început.

Natson m'a pofit la un pahar de whisky; eu n'am primit însă.

15, 16, 17 și 18 Februarie.— Patru zile cari seamănă bine una cu alta. În a patra zi eram la Chicago. Peste tot zăpadă și noroi. Drumul a fost destul de greu; lângă Toledo era aproape să ne răsturnăm.

Chicago este un oraș american la fel cu celelalte.

E prin eselență orașul carnei și americanii spun lucrul acesta cu mândrie.

Eu nu prea înțeleg de ce sunt mândri, dar puțin îmi pasă.

D-na Patorne, sosind aci, s'a pus într-o toaletă extravagantă. S'ar zice că așteaptă pe cineva.

Natson mă supraveghează de aproape și n'am chip să fac o mișcare fără ca dinsul să nu vină după mine. În modul acesta mă scutește pe mine de a-l mai urmări; acum îndată ce'l voi vedea că lipsește, voi ști că pregătește ceva necurat.

Am cinat destul de bine. Pe la orele zece d-șoara Floriana anunță că voește să se retragă în camera sa de culcare.

Dar iată că de odată se auzi zgomotul unui automobil.

Drace! Era acela pentru care se gă-tise d-na Patorne.

Larmette părăsise New-Yorkul cu 24 de ore în urma noastră și iată că acum ne ajungea.

D-na Patorne era nebună de bucurie; Larmette îi face niște ochi dulci... Canalia!

Sunt cât se poate de neliniștit... Oare unde este Dick Fann? Veghiază dinsul asupra noastră, după cum ne-a făgăduit? Și dacă e așa de ce nu'mi dă vre-un semn de prezența sa, pentru ca să mă liniștesc?

De la 19 la 28. — În zadar stați la pândă; nu se petrece nimic anormal. Peste tot domnește mereu aceeași zăpadă, același noroi. Din când în când călătorim pe calea drumului de fier. Într'un rând era aproape să fim tamponați de o locomotivă.

D-șoara Floriana deși este foarte curgătoare, a dispus să mergem de acum numai pe drum.

Dar drumurile acestea americane sunt foarte nostime! Sunt niște drumuri așa de bune, încât une-ori trebuie să ne închiriem cai pentru ca să ne tragă automobilul. E un spectacol vesel de tot. Și fermierii de prin partea locului au niște pretenții nemăsurate: cer patru dolari pentru ora de muncă și caii ni-i închiriază cu 15 franci pentru un kilometru.

Știu bine că d-șoara Floriana este foarte bogată; dar cu toate acestea sunt aproape recunosător d-lui Larmette când ne vine în ajutor.

Căci dânsul, cu mașina enormă pe care o posedă, poate face drumul cu multă înlesnire.

Banditul acesta și-a preparat drumul mult mai bine de cât noi.

(Va urma).

POȘTA REDACȚIEI

Klar. — Rugăm scrieți pe-o singură parte a hârtiei; cercetați și alte izvoare și trimiteți bucăți mai mari.

Nelli Nelini. — Vre-o traducere din călătoriile lui Chateaubriand prin America, ar fi bine venită.

I. S. — V. R. — De la d-voastră așteptăm încă vești bune.

Tipuri Siameze

Ilustrația aceasta reprezintă o femeie siameză cu copilul ei. După cum se știe, siamezii sunt un popor din rasa thai, — o diviziune etnică a populației Indo-Chineie, cu un caracter propriu. Costumul și obiceiurile lor sunt păstrate cu multă încăpățănare — din cele mai necunoscute vremi.

CURIOZITĂȚI NATURALE

„Cel mai mare cactus”

Și poate cel mai bătrân, a fost fotografiat de curând în deșertul Arizona, între Rio-Bravo și Columbia (America de nord). Acest cactus, după spusele indigenilor, ar fi de cel puțin 500 ani; el are o înălțime de 12 metri și e în creștere încă.

Înainte și După
întrebuințarea
Cremei și Pudrei „FLORA”

Pastă de **BUCOL** Apă de gură
dintii 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ „FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul
— Bucata lei 1,25 —

Tusea cea mai rebelă, bronșitele acute și cronice, tusea măgărească vindecă sigur

PECTOSIN ITEANU

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria,
slăbiciunea generală combata.

HEMOFER ITEANU

— Sticla lei 4 —

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la drogueri și farmacii. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

VOPSEA de PĂR RAPID

Garantat absolut nevătă-mătoare, vopsește imediat părul cărunt sau alb, în negru, în brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural, în cât nu se cunoaște de loc că părul este vopsit. Întrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă vopsea de păr. Lei 2.50 la drogueri și farmacii.

DURERI Reumatice

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur Nevralgine Jurist. Un flacon 2,50 și o doză 50 bani la drogueri și farmacii.

TOȚI ABONAȚII LA
« **ZIARUL CĂLĂTORIILOR** »

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă « Godin » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechea și renumita fabrică **Pieper-Bayard**.

3) Un pistol automat de buzunar, **Pieper-Bayard**, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, **Pieper-Bayard**, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sief, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann**, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema «**Flora**».

16) O » săpun «**Flora**».

17) O » pudră «**Flora**».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic «**Veselia**».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul «**Universul literar**».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților «**Ziarului Călătoriilor**».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.50 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii:

O VILA LA SINAI

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai încântătoare a Sinaei, pe str. Furnica

UN DORMITOR de BRONZ

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICĂ MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

și

Un salonas modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, strada Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat

pentru flori

Una bicicletă, o pușcă de vânatoare și

Un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramofon perfecționat și

Una vioară sistem Stradivarius cumpărate de la marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildeș cumpărat de la magazinul La Harpa, c. Victoriei 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicăria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată

bătând orele

0 elegantă pendulă de biuro și

Două fructiere cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Calatoriilor”

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică:

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu începere de azi mai primesc un volum din:

Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri: pe 6 luni 14 bonuri; pe 3 luni 5 bonuri

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 » 1/2 « « « «

Redacția și Administrația
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARȚEA

O DRAMA IN MADAGASCAR. — (Vezi pag. 4424).

ABONAMENT

LA

„ZIARUL CĂLĂTORILOR”

Pentru 1 an 5 lei; jum. an 2.60

O dramă în Madagascar

Pe coasta capricioasă a insulei Madagascar, în fața neliniștitului ocean Indian, sunt risipite mai multe cătune și porturi mici, animate de populația aborigenă, malgașă, numită și Betsimisaraka. Poziția topografică și starea climaterică ale acestui litoral sunt dintre cele mai neobișnuite. O singură zi să explorezi localitatea aceasta, ți-ar fi de ajuns să constăți o mulțime bogată de diverse amănunte cu totul interesante — din mai multe puncte de vedere. Aerul e, chiar când se înfierbântă prea tare sub arșița soarelui, de-o umiditate voluptoasă, plină de miresme. Vegetația deasă și bogată constituie un decor pitoresc pentru această regiune sălbatecă.

Ziua în care s'a petrecut grozava dramă despre care vorbim, era una din multele zile cetoase, cu aerul plin de umezeală și de sălbăciune.

Doi betsimisarakas din Mananara, Sarobatsy și Anoabé, convertiți de un misionar catolic și căsătoriți nu de mult, treceau pe plaja zebrată de lagune multiforme din marginea oceanului Indian. Valurile mereturi furioase veneau tumultuoase, lovind cu vâj malul stâncos și sfărâmându-se în milioane de părți. Sarobatsy care privea de câte-va clipe în tăcere pe tânăra lui soție, cu ochii ca opalul, și părul ca abanosul, întrebă pe frumoasa lui Anoabé:

— Spune-mi iubita mea dacă ții la mine tot atât cât țin eu la tine.

— O, — îi răspunse Anoabé, crede-mă scumpul meu, ții din ce merge tot mai mult la tine.

Sarobatsy o îmbrățișă cu pasiune. În același moment, la vre-o cincizeci de metri în urma lor, zăriră figura mică de degenerat, prost iluminată de un zâmbet sardonice, a lui Ankasina, negustorașul care de mai multe zile — îndrăgostit nebun de Anoabé, se ținea după cei doi tineri fericiți, asemenea unui duh rău. Un cocotier și mai înainte puțin, niște trestie de zahăr sălbatecă, le sugeră gândul de a se ascunde și a aștepta în tăcere depărtarea negustorașului din preajma lor.

Fu însă zadarnică dorința lor. Ankasina se opri în locul unde dis-

păruse ei după cocotieri și — simulând pierderea unui obiect din legăturile lui, căuta să le descopere ascunzătoarea. După câte-va minute zăriră du'le făcu o plecăciune batjocritoare și — pentru că se ridicaseră să — și continue drumul, îi întrebă unde merg. I se răspunse că merg la Ivongo, un sat la o depărtare de vre-o trei-patru klm.

— Tot acolo merg și eu, zise Ankasina, și — pentru că drumul e foarte greu și impracticabil, sunt de părere că ne vom putea ajuta la nevoie unul pe altul, și zicând acestea el învălu pe Anoabé într-o privire languroasă și hotărâtă, plină de iubire pătimasă.

Recunoscând greutatea trecerii unei coaste aproape orizontale din apropiere de Ivongo, și ne mai sperând că vor scăpa de el, îl lăsară să meargă alături de ei.

Umblară vre-o jumătate de ceas, părăsiră plaja și se apropiară de primejdioasa coastă, pe care erau nevoiți să treacă în preajma imediată a satului Ivongo.

Locul acesta vine cam la 170 klm. de marele port vestic Tamatava al Madagascarului și abundă în stânci de sist cristalizat.

Aci, trecerea primejdioasă era foarte îngustă și pusă între oceanul sgomotos ce un infern, și o prăpastie inconjurată de lagune și mlaștină. Partea din spre ocean era mai joasă, dar fiind puțin mai accesibilă din cauză că era mai piezișă și avea colțuri de cară te sprijineai cu folos, fu de toți trecătorii — rari de altfel — preferată.

Cei trei drumeți, foarte nemulțumiți în sinea lor unul de altul — mai ales cei doi bărbați, ajunseră la începutul primejdioasei pante lungă de 40 metri, pe care, la o înălțime de 10 — 15 metri, trebuiau să o parcurgă.

Ankasina, negustorașul, pași înainte cu cele două legături ale lui fixate la cele două extremități ale unei cobilițe drepte, pusă pe umăr. El mergea cu multă băgare de seamă și par'că un gând straniu de cutetător strălucea în noaptea ochilor lui perversi.

Pe la jumătatea pantei, se opri. Fiind la vre-o 10 metri departe de cei doi soți, se întoarse cu multă anevoe spre Anoabé care stătea, răsuflând din greu, deasupra bărbatului ei, ținându-se cu mâinele de un colț de stâncă, și îi spuse că-i nebun după ea și că cu orî-ce preț vrea s'o aibă.

Sarobatsy, care nu se aștepta la un asemenea lucru, se învineți și o tremurătură violentă de nervi îi zgudu întreaga ființă. Cu ochii țâșnitori de furie, răspunse mănios la insolentele lașului tovarăș de călătorie, care părea gata — văzându-i reaua poziție în care se afla — să-l prăbu-

șearcă, cu ajutorul unui cap al cobiliței în prăpastia vuitoare de deșubt a oceanului. Mișcarea lui de ură și de răzbunare, îi fu fatală: în acea clipă perindu-i noțiunea împrejurării grele și puterea încordată până atunci, de-a se menține în loc, înălță de-odată brațele în aer și cu ochii ficși și plini de desnădăjduire, văzând-o pe iubita lui Anoabé că rămâne îngrozită cu ochii spre negustorașul triumfător ce-o privea ironic, printr-o sfortare suprafirească, îi apuca un colț al rochiei și o trase după el în vuetul apei oceanului de jos... Două țipete de disperare și de ură în același timp, umplură văzduhul de jale, iar apoi căderea abia perceptibilă a două corpuri aduse o notă nouă în gălăgia predominantă a valurilor.

Ankasina, negustorașul rău și mic la suflet, rămase mai întâi incremenit de spectacolul grozav la care asistase. În față-i insula S-ta Maria cu coastele joase începea să se ntu-nece par'că. Dar, după câte-va clipe de uluială, firea lui perversă domină totul. Ankasina părăsi cu și mai multă grijă panta fatală și — cu un surâs felin pe figura-i de antropofag, își urmă calea spre satul Ivongo...

FI.

De la aromâni din Veria

Șueratul strident al mașinei anuțase popasul. Fără să cunosc pe nimeni, mă dau jos în gară.

Precupeții te-asurzesc prin strigătele lor răgușite, un fel de țipete scârțâitoare.

Un simandicos birjar grec, îmbrăcat într'un antieru lung pină la glesne, cu o giubea pe care erau mai multe firețuri de cu nasul încovoiat, buzele carnoase și dinții cam mari, după ce mi face un politicos compliment plin de lingusire, îmi ia giamantanul și o pornim la drum. Căi sunt niște mârtoage hămesite, ale căror coaste se pot număra pe degete.

Dangătul argintiu al orologiului din Veria, ce se pierdea tremurând departe, pe câmpia tăcută, numărase patru ore.

Pornim pe șoseaua acoperită de un strat gros de pulbere, care șerpuește prin mijlocul unor plantații de viță, ce stau zmerite și însetoșate de ploae.

Soarele par'că zăbovea în mersul său triumfal și razele lui dogoritoare din luna lui Cuptor, ne acopereau de nădușeală.

Toată natura părea cufundată în somn, în toropeala dulce din August. Doar câte-o rîndunică mai zbură, cu ciocul căscat.

Din depărtare se zărește orașelul Veria; el are o populație de 15.000 locuitori și e așezat pe un platou înalt, ca un fel de disc întins, care domină întreaga câmpie a Salonului.

Acest orașel e vechiu, foarte vechiu. Fosilele de la marginea acestui orașel, niște inele de fier înfipte la Vasomati într-o peșteră, sunt probe că înainte vreme, în decursul veacurilor îndepărtate, marea acosta platoul și că Veria a fost cândva port în care ancorau corăbii. Și în istorie Veria trebuie să fi jucat un rol însemnat; despre aceasta ne vorbește cu prisosință castelul venețian din mijlocul orașului și alte multe statui și lespezi funerare.

La început Veria a fost un orașel curat grecesc și populația lui n'a fost atât de numeroasă.

Populația satelor: Duvra, Castania, Topliani și Doleani, pe de-o parte de frica haiducilor, iar pe de alta de aceea a bașibuzucilor lui Bobut Pașa, a emigrat la Veria, lăsându-și în părăsire satele, cari au devenit moșiile căpeteniilor de bașibuzuci.

În raport cu timpul și numărul satelor emigrate la Veria, populația grecescă (5.000 suflete), nu prezintă nici un progres, și aceasta trebuie să consterneze pe pan-eleniști.

Români în Veria sunt peste 4.000 suflete, veniți pe vremea călăului satrap Ali-Pașa de prin plaurile Pindului, din comunele Abela, Perivoli, Samarina, etc.

Portul lor e ca al tuturor aromânilor din Pind, afară de negustori cari îmbracă palton, ițari și cioareci. Ei sunt ospitalieri, gospodari de ție drag să te uiți la dinșii — și întreprinzători în comerț.

Comerțul îl fac cu vite și brânzeturi. Mulți sunt și crescători de vite.

Turci se găsesc foarte puțin, dar de la anexarea Tesaliei și pînă în zilele noastre și prin emigrarea koniarilor din satele din Sarighiol, numărul lor crește cumplit.

Un vânt bate din spre miază-noapte și involburează noianul de pulbere, care întunecă tot văzduhul.

Vizitiul pleznește din biciu și mărfogale, gâfâind greu, își întind gâturile ca niște girafe.

Iată legumărilor acoperite cu păduri de arbori binecuvantați, fructiferi, din mijlocul cărora apar ca niște cadăne la fereastră frumoasele vile, scunde și albe.

Trecem bariera, porțile vechii cetăți; se văd rămășițele de ziduri ce ocoleau orașul. Iată-ne ajunși la Mearif—cavesi, frumoasa cafenea ridicată ridicată pe un răzor cu virane acoperite cu balișar. Intrăm în oraș.

Ce impresie penibilă pentru vizitatorul care, setos de a vedea orașul,

întâlnește la primul său pas pe strada principală—un fel de bulevard—tot case joase, murdare, tencuite cu pământ, cu gardurile sparte, cu câte un ochi de gîm pe unde răzbește lumina! Întâlnești fețe ciuruite, piper-nice, puhave, cu buzele întoarse, nasul subțire ca un plisc, bătrâni schilozi tolăniți la soare, copii de pe cari curg zdrențele, țigani cari își au cartierul lor țigănesc, postați pe strada principală par'că pentru a stărni desgust și scârbă călătorilor.

Halal de primăria orașului! În lipsa unui hotel, am găzduit la un han românesc.

E tocmai orele șase și în dorință de a mă răcori, o iați razna spre cafenea; când cine va mă smucește de haină. Ce bucurie! Un fost camarad de liceu, actualmente mare comerciant în localitate.

Da, îl recunosc, nu s'a schimbat de loc și scenele din viața noastră de școlari mi se perindează pe dinainte.

— Haide nené, să luăm o halbă la Barbuta—o cafenea turcească.

Parcurgem piața. În dreapta și în stînga, tot prăvălii grecești, fără firmă.

Ici, colea, pepeni spartii din care se degajează un miros nu tocmai plăcut, o duhoare urâtă.

Intr'o pulbere ce te silește să umbli cu ochelari, stropitoare neexistând. Iată-ne în fața prefecturii, o clădire măreață fără gust, lipsită de curățenie, iar de aci la cafenea. Din acest loc poate fi privit mureșul castel venețian de lângă prefectură, care după atâtea veacuri stă încă în picioare și poate dacă o mână profană nu l'ar nimici, va istovisi generațiunilor viitoare faima și culmea puterii de odinioară a venețienilor.

Alături de noi, cu ochi visători, fumând alene dintr'o lulea lungă de un metru, stă un turc cu două pumnale la brâu și trei pistoale ca pe vremea lui Pazvantoglu, și se uită chiorăș la noi.

Ce luptă titanică trebuie să desfășoare comitetul june turc pentru educația acestui popor îndărătnic, setos de sânge pentru ca să-l reformeze caracterul!

Dornic de a cutreera orașul am apucat-o de la prefectură pe o stradă laterală, prin cartierele turcești.

Case înalte cu curți spațioase și pomii înăuntru.

Nici o fereastră fără perdele. Tăcerea e mormântală ca într'un vast labirint.

Din când în când apare la poartă câte o turcoaică și se furișează ca o nălucă la vederea ghiaurilor.

Lăsăm înapoi episcopia grecească, admirăm monumentală clădire, gimnaziul grecesc abia de curând ispră-

vit și străbătem cartierile grecești unde fusese vechiul oraș.

Casele sunt înalte, foarte înalte, hodorogite, cu acoperișul gata a se nărui, unde sălășluiesc ciorile, străzile prea înguste, în cât cu greu ar putea trece o trăsură, în fundul cărora abia se strecoară câte un buchet de raze răslețe.

Nu e cartier creștin în care,—orî cât de mic ar fi, să nu se găsească câte o bisericuță, de și toate sunt destul de apropiate, dar aceasta din cauza cruzimilor turcești.

La un loc sunt 72 biserici, dintre cari, românii, după multe strădăni și mari jertfe au căpătat una, și aceasta destul de modestă de și au dreptul la mai multe.

Ce mai dragoste părintească arată patriarhul grecilor, numai pe români îi năpăstuește cum zice înțeleptul popor românesc.

Inconjurați de toate părțile de străin, aceștia spre deosebire de toți frații lor din împărăția otomană, nu numai că și-au menținut și își mențin naționalitatea, dar în mijlocul oceanului grecesc ei se afirmă că Aromânii cu școale și biserici românești din ce în ce mai numeroase și mai avute își duc cu bărbăție lupta înversunată contra grecilor cari, din fundul Eladei se năpustiră asupra lor ca să-i extermină de pe suprafața pământului.

Dovadă sunt cei patru ani de tristă memorie înainte de proclamarea constituției când 80 martiri au căzut victimele demagogilor dela Atena, pe altarul națiunii, și nu mai știm câți răniți.

Deși împușcați pe drumuri ca și pe piețele mari ale orașului, deși regimul bamidian îi persecuta ca pe niște venetici și superiori lor îi înarmaseră cu răbdare, totuși s'au găsit junii, ca căpitanul Nicea un al doilea Tudor Vladimirescu Olteanul, care a arborat flamura națională și a răzbunat orfanii rămași pe drumuri, sângele inocent al morților. Au devenit spaima grecilor cari au plătit indoit sângele armănesc.

La Veria există două școli românești, una de băieți cu peste 350 de elevi și alta de fete cu 170 eleve.

Am ținut imediat să vizitez școalele românești.

Din nefericire localuri propriu zis nu există, ci case cu chirie.

De oare ce e vorba de localuri de școală, cu regret mărturisim că conducătorii școalelor aromânești cari au cheltuit sume colosale la Bitolia și alte centre, focare de intrigă și discordie unde elevii sunt recrutați din diferite naționalități prin mijlocul cantinelor, au neglijat tocmai regiunea Veriei care stă în fruntea tuturor.

La școala de băieți un lucru m'a

surprins. Într-o cameră pe o masă am observat ziarul „Universul”, „Românul dela Pind”, „Deșteptarea” și alte câteva turcești, mai multe reviste și alături o mică bibliotecă.

— Aci, mi s'a răspuns de tovarășul meu, este clubul unde se adună inteligența «cu tineretul, citește și discută diferite chestiuni naționale și economice».

Trebue să mărturisim cu plăcere că, pe când toate centrele armânești se caracterizează prin desbinări și calomnii, la Veria inteligența stă în bun raport cu poporul, ceea ce contribuie foarte mult la progresul și prestigiul național.

La Veria m'am convins că inteligența conștie de menirea ei se ține strâns legată de popor și prin clubul ei urmărește un dublu scop: pe de-o parte ca să formeze poporul, iar pe de alta ca să deștepte în tineri gustul citirei și să-l apropie cât mai mult de limba națională. Nevoia îi constrânge a se solidariza și mai mult ca să se monteze pe toate căile și astfel să înfrunte mai cu înlesnire atacurile și stavilele puse de dușmanii seculari, de greci.

Pentru ca lipitorile jidovești și cămătarii greci să nu le stoarcă sângele, au înființat societatea filantropică „Averchie” al cărei președinte este valorosul dr. G. Badralexi dela facultatea de medicină din București, un tânăr care a captivat pe toți prin amabilitatea, blândețea, simplitatea și popularitatea sa și care se impune străinilor prin știința sa medicală fiind preferit de străini și chiar de greci.

Abia expirase anul și această societate poseda un capital de 4000 lei. Fiecare membru la înscriere plătește 20 piaștri și o cotizație de 2 piaștri lunar.

Societatea „Averchie” e menită să devie un fel de „Albina” a Românilor din Ardeal.

N'avem decât să felicităm pe Armânii din Veria acest popor eroic și plin de vlagă, oferindu-l ca exemplu celorlalți frați din Macedonia și — ca român, termin rugând pe toți autorii și literații români din țară precum și pe orî ce român darnic să doneze orî ce carte bună bibliotecii sărace a Verienilor, menită formării și cultivării poporului.

Vasile P. Delastali

Mormintele mamelucilor

Cairo, capitala Egiptului e unul din cele mai interesante orașe de pe suprafața Pământului.

Plantațiunile carî îneca în verde aproape tot solul pe care stă azi orașul acesta, au fost — sunt vre-o 8

sute de ani — distruse, făcându-se loc noului cartier, cartierul *Ismailiéh*. Orașul este traversat de marele canal Khalig. El are o populație de aproape 400 mii de locuitori. Toate culturile își au reprezentanții reprezentanții respectivi în acest oraș, și în afară de numeroasele minarete și moschei, peste 40 de biserici — aparținând diverselor comunități creștine

fac din acest oraș ceva cu totul a-trăgător.

În Vechiul-Cair, care se află la 2 klm. spre sud-est de Cairo, se află vestitele morminte ale mamelucilor cari așteaptă și primesc vizitele a nenumărați turiști.

Mormântul acesta — cum i se zice — e o adevărată necropolă, un oraș al morților, închis cu totul de ziduri

și mai multe sinagogi, sunt frecventate de enoriași.

Frumusețea Cairului rezidă în primul rând în nenumăratele sale minarete luminate de mii de focuri (inveliturile lor de metal) de un soare totdeauna strălucitor, apoi în străduțele sale cu căsuțe bizare, în grădinile sale mereu verzi, în cerul său deapănare albastru. Și alte multe,

în care nu bate o singură inimă. Ceva mai departe de aci, pe marginea deșertului se înalță mai multe monumente de cea mai curată arhitectură sarasină, cu 8 sau 10 moschei alătura. Acestea sunt mormintele califilor, cu totul în ruină.

Ilustrația arată clădirea mormintelor mamelucilor.

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventuri senzaționale —

CAP. I.

Imi dați voie să vă citesc o parte din carnetul meu personal?

«Mă numesc Carol. Locuiesc în orașul Havre, alături de cazarmă, într'un apartament compus din trei încăperi, dintre cari una este în acelaș timp și sală de mâncare și birou de lucru.

D. Brasset, profesor la liceu, era furnizorul tuturor nevoilor mele. Mă adăpostea, mă hrănea, mă îmbrăca, -- nevoi fizice, stăruia să capăt o bursă la liceu și veghea ca să-mi pricep întotdeauna lecțiile, -- nevoi morale!

Nu sunt fiul său, căci atunci m'as numi Brasset, pe când eu mă numesc Carol.

Acum două ani, — aveam pe atunci cinci-spre-zece ani — ingeniozitatea spiritului meu m'a făcut să observ că toți oamenii au două nume, dintre cari unul patrimonial. Și eu n'aveam de cât un singur nume: Carol.

Când am pus d-lui Brasset o întrebare în această privință, dânsul mi-a răspuns:

— Tu n'ai de cât un singur nume. Și cum, de sigur, mă voi fi arătat supărat de răspunsul acesta, profesorul a adăogat:

— Asta cel puțin până la alte dispoziții.

Am bănuț eu că d. Brasset spunea lucrul acesta numai pentru a mă consola, pentru că d. Brasset e un om tare bun, mai ales cu mine,

Nu știu bine cum e un tată, dar cred că nu poate fi mai bun de cât așa.

În tot timpul săptămânei ne duceam împreună la liceu. Duminică făceam lungi preumblări prin împrejurimile orașului.

În timpul vacanței mari făceam excursiuni mai lungi, oprindu-ne și seara pe unde se întâmpla, și simțindu-ne tare fericiți.

Și în timpul acestor excursiuni, d. Brasset mă instruia, mă învăța ceea ce nu se află scris nici într-o carte: să cunosc oamenii și natura.

În ultimii doi ani lărgisem cercul rătăcirilor noastre. Străbutusem Germania și Anglia, și asta numai pentru ca să mă pot deprinde mai bine cu limbile acestor două țări.

Așa că, fără să fi puternic, pot spune că la 17 ani, eram un tânăr destul de instruit. Eram bacalaureat și vorbeam bine franceza, engleza, germana și italiana. Această din urmă limbă o învățasem numai de la d. Brasset, care o cunoștea de minune.

Întorcându-mă acasă după ultimul meu examen de bacalaureat, eram foarte vesel.

— Acum voi învăța electricitatea. Mă atrage foarte mult, și-apoi, cred că acolo e tot viitorul, spuneam d-lui Brasset.

Dar profesorul mă opri zâmbind:

— Puțină liniște, tinere!... Veți învăța electricitatea dacă voești, dar mai întâi, trebuie să te folosești de vacanță. Îți propun o mică călătorie la Paris.

La Paris!... Orașul acesta avea un mare farmec pentru mine, poate și pentru cuvântul că nu-l vizitasem nici odată.

D. Brasset surâse.

— Vom vizita Parisul și împrejurimile, adăugă dânsul. E mult de când pregătesc călătoria aceasta, — și dacă vre-o întâmplare nenorocită, mi-o zădări plăcerea de a fi călăuzita, făgăduiește-mi că vei urma indicațiile pe care le vei găsi în sertarul biroului meu, pe o hârtie albastră.

Am fost surprins de accentul cu care d. Brasset îmi făcu această rugămintă.

Am voit să-l pun oare-cari întrebări, dar dânsul nu mi-o îngădui.

— Nu, mă întreba nimic... Făgăduiește-mi numai... Nimeni nu trebuie să bănuiască că vei face această călătorie... Nimeni, mă auzi?

Apoi, luându-mă de umeri și împingându-mă spre ușă:

— Sânt orele șase, prin urmare mai avem un ceas până la masă. Du-te de fă o mică preumblare prin port. Ai nevoie să mai aspiți puțin aer curat, după toate emoțiile prin

care ai trecut. Sânt foarte mulțumit de tine.

Am eșit râzând.

Oare puteam eu bănuî ce avem să se întâmple?

CAP. II.

D. Brasset avea foarte multă dreptate. De când se începuseră examenele trăiam într-o atmosferă cerebrală încărcată, și îndată ce am pășit în stradă am simțit toată înțelepciunea sfatului bătrânului meu prieten.

Acuma eram scăpat de griji, și preumblarea avea un deosebit farmec.

În port, bătut în față de adierea dulce a mării, admirând splendida panoramă, am petrecut o oră fericită.

Nu mă mai gândiam acum de cât la cele două luni de vacanță, pe care aveam să le petrec în împrejurimile Parisului, în dulcea tovarășie a d-lui Brasset.

Aș vrea să vă schitez puțin figura profesorului: dar oare se poate schița figura sa slăbută, puțin palidă, ca a tuturor oamenilor de știință?

Atât aș putea spune că întotdeauna d. Brasset îmi făcea impresia unui om plin de curaj; nu-l văzusem nici odată în mijlocul unor primejdii mari, și totuși aveam această impresie.

De-odată, m'am simțit coprins de nevoia să îmbrățișez cu o ultimă privire casa pe care aveam s-o părăsesc. În casa aceea crescusem, acolo era o parte din ființa mea.

Oare nevoia aceasta de-a-mi revela culcușul, de și nu știam încă data plecării, nu era o presimțire?

Știu că am plecat repede spre casă, silindu-mă să aleg drumul cel mai scurt.

Eram sub influența unuia din acele fenomene de telepatie, despre care mi s'a vorbit la cursurile de psihologie.

Apropiindu-mă de casă, am zărit ferestrele deschise. M'am gândit că poate d. Brasset citea lângă fereastră, cum avea obiceiul să facă de multe ori, și pentru ca să nu-l văd mirându-se de graba mea, m'am silit să merg mai încet.

La intrare n'am observat nimic neobișnuit.

Mi-a deschis și de astă dată, ca de obicei, bătrâna proprietară.

Am urcat scările în fugă.

Aveam la mine cheia apartamentului. D. Brasset, care rămânea uneori la liceu mai târziu de cât mine, voise ast-fel, pentru ca să nu așteptă nici odată afară.

Am deschis ușa repede și am pătruns în încăperea în care lucra de obicei d. Brasset.

Profesorul era în adevăr acolo, dar era numai corpul său, căci sufletul zburase.

M'am simțit aruncat de-odată în mijlocul necunoscutului, care de acum înainte avea să devie tovarășul înverșunat al vieții mele întregi.

Mi-l cu neputință să spun ce s'a petrecut în mine. Mi se părea că nu mai sânt aceiași ființă. S'ar fi zis că un Carol nou se născuse în mine.

Așa dar d. Brasset era mort. Stătea în fotoliul său, lângă fereastră; alături de el, jos, era o carte care avea următorul titlu:

Undele herțiene. — Razele X.

Titlul acestei cărți a produs asupra mea o impresie bizară.

Ochiul nemișcător al mortului părea că fixează asupra-mi o privire enigmatică.

Durerea nebună care mă cuprinsese la început, când am văzut că-mi pierdusem singurul sprijinitor și prieten, dispăru, fiind înlocuită de o curiozitate intensă și neexplicabilă.

Timp de un sfert de oră am avut un alt suflet, — sufletul unui savant arzând de dorința să afle soluția unei probleme.

M'am apropiat de mort, și l'am examinat ca un chirurg care caută să-și dea seamă de rezultatele unei operații.

Pe o conferință de mărimea unei monede de cincizeci de bani, părul cărunt al profesorului dispăruse de pe tâmpla stângă, ca ca și cum ar fi fost arc. În centrul spațiului rămas gol, avea o pată neagră și o mică gaură.

Am observat apoi că la vesta mortului, alpagaua era arsă în dreptul buzunarului.

Am băgat mâna în acest buzunar cu o liniște pe care nu voi înțelege-o nici odată.

În acest buzunar era ceasul de argint pe care bunul profesor avea obiceiul să-l consulte întotdeauna când trebuia să mă scol, sau să mă culc.

Am examinat ceasornicul acesta cu multă dragoste, ca și cum tic-tacul său ar fi avut ceva din glasul celui mort.

Dar și ceasul acesta de argint era mort; nu mai auziam tic-tacul său.

Și capacul de argint al acestui ceasornic era perforat, ca și craniul stăpânului său.

O curiozitate teribilă mă chinuia. Am deschis capacul. Rotițele ceasornicului erau pe jumătate topite. S'ar fi zis că un foc mistuitor se aprinsese în acest ceasornic.

Spun în ceasornic, pentru că gaura pornia dinăuntru în afară.

Fără voe mi-am îndreptat privirea spre fereastră.

Și-am descoperit îndată și acolo urmele aceluiaș foc mistuitor.

Ce flacără țâșnise oare din acea

fereastră, ajungând până la ceasornicul profesorului?

Și aproape fără voia mea, ca și cum ar fi vorbit în mine o altă ființă, murmurai:

— Electricitate!... Scănteii!... Fulger!...

Dar ziua aceea fusese de o seninătate perfectă.

O adiere ușoară de vânt desmierdase fără intrerupere orașul.

Atunci?

Putea oare să existe un fulger pe care nimeni să nu-l vadă? Un trăsnet pe care nimeni să nu-l audă?

Asemenea presupunerii nu puteau fi făcute de cât de un om nebun.

Și totuși, un fulger, o scănteie electrică, dacă voiți, străbătuse distanța dintre ceasornic și fereastră, atingând și tâmpla d-lui Brasset.

CAP. III.

Când caut să-mi aduc bine aminte, n'aș putea spune ce s'a petrecut a-nume în acele momente tragice. Gândurile cele mai contradictorii se încrucișau în creierul meu.

Vedeam urmele neîndolnice ale electricității și nu puteam pricepe ce izvor o produsese.

Am trecut dintr-o dată, de la bucuria școlarului care a izbândit la examene, la tristețea adolescentului rămas orfan. De-aș fi pierdut un tată adevărat, nu cred să mă fi simțit mai singur.

În haosul gândurilor mele, câte-va impresii erau totuși mai lămurite.

Mai întâi era siguranța că protectorul meu murise fulgerat.

Și-apoi, că privirea mea fixase multă vreme ochii fixi ai domnului Brasset.

Mă cuprinsese un fel de halucinație. Mi se părea că ochii profesorului aveau însuflețire bizară, o *însuflețire fără mișcare*.

Sufletul se reîntorsese oare pentru o clipă în corpul pe care-l părăsise?

Cine ar putea explica vre-o dată fenomenele acestea care scapă de sub stăpânirea ordinii materiale?

Am înțeles însă privirea mută a ochilor nemișcați. Privirea aceasta îmi ordona să lucrez, să urmez sfaturile mortului.

M'am îndreptat fără multă întârziere spre biroul prietenului meu.

Sertarele erau toate deschise. Dar oare în care dintre ele se aflau instrucțiuni despre cările imi vorbise d. Brasset?

Presimțeam că voi afla un mare mister.

Mi-am amintit că prietenul meu ținea toate hârtiile sale prețioase în sertarul al doilea din dreapta; în adevăr acolo am găsit o hârtie albăstră, frumos îndoită, pe care se a-

flau scris instrucțiile cu plecarea la Paris.

Erau numai câte-va linii, pe care abia le-am putut ceti, din cauza lacrimilor care îmi umpleau ochii.

Iată ce-mi spunea profesorul:

„Nimeni nu trebuie să cunoască scopul călătoriei tale. Ori-ce indiscreție ar putea fi foarte primejdioasă, nu pentru tine Carol, căci tu personal ești apărut.

„Tu, scumpul meu copil, n'ai a te teme de cât de ruină, *cel puțin pentru moment*“.

Să mă tem de ruină?... Dar eu nu-mi cunoșteam nici o avere, nici un fel de proprietate.. Oare?...

„Pleacă la Paris, spunea profesorul mai departe, fără ca cine-va să-ți cunoască ținta călătoriei, și dacă e cu puțință, chiar fără să știe lumea că pleci.

„Coboară în gara de Vest, și urcă-te îndată în trenul de Havre; te vei coborî din nou la Saint-Germain-en-Laye. Pun alături de aceste rânduri un plan al orașului, pentru ca să nu mai ai nevoie să ceri lămuriri nimănui.

Te vei opri în strada Verde. Te vei opri în fața vilei înconjurată de grădini, pe pilaștrii, la întoarcerea căreia sunt gravate cuvintele: *visul de aur*. Veți suna. Servitorului care va veni să-ți deschidă, îi vei spune aceste simple cuvinte: „Sunt Carol! Voesc grotele Gergento!“

„Și vei afla, dragul meu, ce secret teribil am păstrat toată viața.

„Notă. — Trebuie să ajungi la locul arătat mai înainte de a fi implinit optsprezece ani.

Mai jos, hârtia era ruptă. Am privit-o în zare, crezând că voi mai descoperi vre-un semn, vre-un indiciu; dar nu mai era nimic.

Mi-am cuprins capul între mâini; creierul îmi ardea.

Ce însemna toate acestea? Ce însemna acea călătorie misterioasă? De ce moartea pentru alții, de ce ruina pentru mine?

M'am întors din nou alături de iubitul meu prieten. Mărturisesc că în momentul acela am avut nebuna speranță că profesorul avea să se ridice pentru a-mi da explicațiile de care aveam așa de mare nevoie.

Dar și iluzia aceasta a pierit curând.

„Știu pe din afară cuprinsul hârtiei albastre, mi-am zis; ar fi bine s'o distrug, pentru că ceia-ce va exista numai în gândul meu, nu va atrage atenția dușmanilor.

„Dușmanii mei... Așa dar, am dușmani?... Cine poate să mi dorească răul, când eu nu nutresc nici o ură împotriva nimănui?

Am ridicat din umeri cu oare-care nerăbdare. Numai prietenul meu mort

ar fi putut răspunde la toate aceste întrebări.

Și după un moment de cugetare mai limpede, mi-am zis:

Dușmanii vor trebui să se arate. E vorba numai să am puțin răbdare, și să privesc cu atenție.

Am mai citit odată cuprinsul hârtiei albastre, și după aceea am ars-o. Atunci puterea necunoscută care mă susținuse până în momentul acela, dispăru dintr-o dată.

Ochii mi se întunecară. Mi să păru că totul se învătea în jurul. O ruptură se produse în mine, și-mi pierdui cunoștința, căzând pe scânduri, alături de bine-făcătorul meu, care dormea somnul de veci.

Când mi-am venit în fire, am constatat cu mirare că eram culcat într-o cameră, care nu era camera mea.

Nu cunoșteam nici unul dintre obiectele care mă înconjurau.

Prin fereastra deschisă am zărit verdețea unei grădini.

Un moment m'am întrebat dacă nu cum-va visam. Un zgomot ușor însă mi-a dovedit că eram treaz: M'am întors cu fața în partea de unde venea sgomotul.

Care nu mi-a fost mirarea când am zărit la o mică distanță silueta Clotildei, camerista d-rei Lespelat. D-na Lespelat este soția intendentului liceului, în casa căruia fusese de mai multe-ori împreună cu d. Brasset.

Dorința de a afla ce se petrecuse cu mine mă chinuia. Am făcut o sfortare teribilă și am reușit să șoptesc numele Clotildei.

Din fericire, Clotilda nu era de loc surdă, și m'a auzit îndată.

— Ah? d-le Carol, așa dar mă recunoști? exclamă ea.

Și părea foarte încântată de faptul acesta.

— De sigur că te recunosc; te-am văzut doar de multe ori.

Și cu toate acestea, d-le Carol, până acum mi-ai vorbit mereu ca unei străine. Nu pomeneai de cât despre o casă verde și despre un oare-care Gergento.

— Așa dar am avut delir?... În câte avem astăzi?

— În 5 Octombrie.

— 5 Octombrie, repetai eu, ducându-mi mâna la frunte.

Dar brațul îmi recăzu îndată de-a lungul corpului; era așa de greu!

Clotilda, încântată că putea vorbi continuă:

— Oh! domnule Carol, sânt două luni și jumătate de când te păzesc aici... Ai fost între viață și moarte, din cauza unei „meringite“, (voia să spue meningită)... Așa i-am auzit pe doctori.

— Așa dar am fost bolnav rău?

— Bolnav de moarte. Și cum erai

singur, fără rude, d. și d-na Lespelat te-au transportat aici, în căsuța lor de pe coasta Sanvic. D-lor au plecat în vacanță, lăsându-mă pe mine să te îngrijesc.

Acum înțelegem de ce eram așa de slab, și un gând neliniștitor străbătu creierul meu îndurerat.

Implinisem 17 ani la 20 Iulie și trebuia să fiu la casa din Saint-Germain încă înainte de a fi împlinit optsprezece ani... Cât timp mai aveam înaintea mea?

Un calcul repede mi-a arătat că-mă mai rămăneau 286 de zile pentru o călătorie care reclama abia douăzeci și patru de ore.

Această constatare mă liniști, și cu oare-care nepăsare, întrebai:

— Când crezi că voi putea eși din casă?

Clotilda răsse.

— Asta nu se va întâmpla tocmai așa de curând, domnule Carol. Acuma, după ce ți-ai regăsit rațiunea, trebuie să ți recapeti și puterea. Ești slab ca un schelet; prin urmare va trebui să mai stai în casă cel puțin 15 zile, pentru a te mai îndrepta puțin.

Răspunsul acesta nu mă supără, pentru că făceam socoteala că tot imi mai rămăneau 271 de zile ca să-mi fac călătoria.

Trebuie să mărturisesc că făceam călătoria la Saint-Germain, pentru ca să ascult de ordinele necunoscutului meu prieten, și nici de cum din propria-mi pornire.

(Va urma)

Ceva despre peșterile dela Tismana

Peștera de sus, dela mănăstirea Tismana, e pe la jumătatea muntelui drept ca un perete și colțuros. Această peșteră se zice că a fost locașul sfântului Nicodem, fost prim-stareț al mănăstirii acum peste 600 ani și nimeni n'a pătruns în ea.

Ceva mai jos, la dreapta mănăstirii se află o altă grotă de o mărime colosală, prin care curge un râu. Acolo se poate intra și eși cu ușurință până la un loc — de unde începe un bazin mare și adânc de apă. Pe un bloc de piatră, în fața intrării, s'a săpat în 1907 sau 1908, următoarele: „Am mers până la un loc, unde am dat de un bazin mare cu apă, dar a trebuit să ne înapoem, fiindu-ne imposibilă înaintarea mai departe”. Urmează apoi câteva semnături.

Sus, deasupra peșterii sfântului Nicodem, se vede într'un bloc de piatră, în-crustată forma unui balaur de o mărime colosală.

Se zice că în acel balaur era deghi-

zat diavolul care venise să ispitească pe sfânt, dar acesta a rugat pe Dumnezeu să-l împetrescă în blocul acela de piatră tocmai când se cobora în spre peșteră.

La stânga grotă de jos se află o altă peșteră mică unde se zice că a fost iarăș locuința unui călugăr în timpurile de demult.

Starețul mănăstirii mi-a arătat moaștele sfântului Nicodem (singur degetul arătător, căci restul ar fi fost furat de Turci și vândut Serbiei — așa se zice —) apoi vesmintele de pe atunci ale sfântului, brodate în fir de aur între cari și trei epitrahiluri brodate iarăși cu fir gros de aur și presărate ici-colea cu pietre

prețioase, — acestea din urmă dăruite de către un Rege strein de pe atunci care venise cu suita și o fică a sa bolnavă să viziteze acele locuri dar cu gânduri rele pentru mănăstire și sfânt.

Acest rege păgân, după ce i-a fost vindecată fică de către sfânt, ar fi voit să dea foc mănăstirii cu tot ce se afla într'însa; de asemenea și sfântului pe care îl credea un mare vrăjitor; dar în urma minunilor sfântului s'ar fi convins de puterea religiei creștine și s'ar fi călugărit și el împreună cu fică sa și întreaga suită, dăruind apoi obiecte de preț mănăstirii.

Ioan P. Sichiș

Ceremonii religioase neobicinuite

Convoi mortuar de o originalitate frapantă (după o stampă veche).

După cum știm, aproape în toate țările și la toate popoarele găsim în multe împrejurări, moduri personale, originale, ca de pildă la o cununie, la înmormântare, la botez, etc.

Mormântul unui muntean «tho»

În unele părți sunt fără nici un interes aceste ceremonii, în altele însă au o importanță și un interes deo-

sebite. Pentru a face un istoric, sau chiar o sumară descriere a tuturor acestor tradiții de peste tot locul pe Pământ, ți-ar trebui cățiva zeci de ani de muncă titanică și desigur ai scrie asupra acestor chestiuni — zeci de volume.

Noi, în cadrul limitat al «Ziarului Călătoriilor» ne mărginim acocamdată a da două ilustrații în cari se pot vedea următoarele:

1. Cortegiul pitoresc, impunător și luxuriant al înmormântării unui șef *tho* din Tonkin;

2. Mormântul unui muntean *tho* cu o aparență dintre cele mai curioase.

În curând poate vom relua tema, împărtășind noi amănunte asupra acestui subiect interesant.

NOTIȚE MONOGRAFICE

— Urmare —

Căineni. — Dela gura Lotrului, plecăm tot mai departe, spre miază-noapte, către granița dela Turnu Roșu. În mer-sul trenului, admirăm tot mai mult valea Oltului, aici strânsă între pereți de munți, aici întinsă la poalele munților trăgânați, ce desfășoară plaiuri de ver-deață și livezi de pruni.

După o cale de o oră, ne pomenim în gara Căineni. Ne dăm jos. De aici, satul vine pe malul stâng al Oltului și ceva mai înainte de gară. Pentru a a-junge în el, treci Oltul pe un frumos și solid pod statător de fier.

Satul, așezat la poale de munți, cu case mari și frumoase, gospodării încon-jurate mai toate cu zid; în față, la malul Oltului, cu depozite mari de co-paci de brazi, tăiați de a curmezișul de o apă limpede-mică, dar prea îndesu-lătoare pentru a da răcoreală vitelor și înlesniri femeilor la spălat și cu destulă forță pentru a pune în mișcare o roată de moară, are o înfățișare plăcută și instărită.

Locuitorii sunt moșneni. Ocupația lor, ca prin toate părțile muntoase: crește-rea vitelor, cultura prunilor, exploatarea lemnului, transporturi, lucrări manuale în pădure, cariere, cale fierată: negoț de vite. Banca populară, ce o au, are un capital de 80 mii lei. Au și o mică cooperativă de băcănie și băuturi, dacă nu cum-va s'o fi ascunzând sub masca tovarășiei, interesele numai a câtorva.

Oamenii vioi, prezentabili la înfățișare, cu toate că și pe aici am observat ti-puri urăcioase, alcoolice, ce prin părțile câmpene, n'am văzut.

Trecând înapoi Oltul, ceva mai ina-nte e satul «Căinenii de Vâlcea», în aceleași condiții ca și Căinenii Argeșului.

Ajunși așa dar la Căineni, călătoria noastră, pe valea Oltului, trebuia să în-ceteze, căci tabla dela gura Râul Va-dului, îți arată că treci pe pământul Austro-Ungariei; iar santinelele îți spun că n'ai voie a merge mai departe, dacă n'ai hârtii de trecere. Cu toate acestea, valea Oltului nu se isprăvește aici, apa Oltului izvorăște mult mai departe, toc-mai din partea de apus a munților Mol-dovei, curge prin partea răsăriteană a Ardealului și fără a ținea socoteală de pașaportul cerut trecătorilor la graniță, ba nici chiar de amenințarea și stavile-le munților dela Turnu Roșu, intră tri-umfătoare în Românin, arătând tuturor că între Român și Român nu trebuie să fie barieră, dând pildă tuturor Români-lor că prin stăruință totul se învinge, chiar și piedicile naturale.

Influențai dar de gândul, că cum o fi oare în țara unde s'a plămădit prima sămânță românească, cum or fi trăind oare acei ce numai o clipă le-a strălucit libertatea în viață, acum 300 mai bine

de ani, ne hotărâram a trece și dincolo, pentru a ne face măcar cât de puțin idee.

Ne prezentăm la gara și vama din Căineni, facem o cerere pe timbru de 30 bani, plătim taxa de lei 1.45 a câte un bilet de liberă trecere pentru 3 zile, câte un bilet de transport până la Sibiu a 1.60 lei, și plecăm cu gândul a vizita măcar Sibiu și o localitate dela țară, curat românească.

Spre Sibiu. — Dela Căineni înainte, valea se strânge. Până la Sibiu facem 3 ore. Pe această distanță, trenul se o-prește în opt gări. Cea mai însemnată dintre ele e gara și vama așa numită Turnu-Roșu. Până aici, localitate des-tul de înaintată de la granița româ-nească, merge tot trenul nostru. De aici înainte, trenul unguresc. La înapoiere, trenul unguresc merge și el pe pămân-tul românesc, până la Căineni. Ajunși în vama ungurească, facem un popas bunicel. Pe de-o parte schimbarea trenu-rilor, pe de alta verificarea actelor de trecere și controlarea bagajului. De a- ceea, de pe peron, jandarmul unguresc ne face semn a trece în o sală pentru controlul bagajului. Ne supunem. După ce geamantanele ne sunt cercetate și în-semnate, trecem într-o altă sală unde ni se cercetează actele și ni se trece nu-mele și profesia într-o condică. Până la plecarea trenului mai fiind timp, mer-gem în restaurant și cum timpul era târziu și noi nemăncași, cerem o porție de mâncare și un țap de bere. Cu toată foamea, abia am consumat porția ungu-rească. Nu că era rău gătită, dar era mare. Nu-i cuvânt și plata fu mare: 80 fileri pentru mâncare și numai 17 pentru bere. La plată, ne-am încurcat în socoteli. N'aveam bani de-ai lor. Nevoia ne-a fă-cut să schimbăm bani de-ai noștri, pe bani nemțești. Pentru 1.10 lei ni se dau 1 coroană, sau 100 fileri sau 50 crăi-țari. Suiți în tren, dela Turnu-Roșu ina-nte, valea desfășându-se din ce în ce, ne rotim cu ochii când de-o parte când de alta a liniei. Trenul însă merge des-tul de încet pentru a putea observa lo-curile. Aici e momentul a semnala, că trenurile din Ungaria merg mult mai încet ca ale noastre. Aveau dar toată dreptatea acei țărani austriaci — nu știu unde am cetit — cari mergând pe jos, pe lângă un tren de al lor și fiind în-vițați de călătorii trenului a se ridica și ei în sus, au răspuns că nu le dă mâna, fiindcă ei se grăbesc.

Încetîneala trenului m'a făcut să observ mai de aproape mașinele. Le-am văzut mici, vechi, cari la noi le-ar fi scos de mult din uz! Plata trenului e însă mai ieftină ca la noi.

Din distanță în distanță răsar satele săsești, frumoase, regulate, curate, mai toate însă învelite cu olane. Pe câmp, ogoare cu porumb, ogoare cu cartofi, lucru ce m'a mirat și multă fâneață. Iarba bine strânsă, în stoguri nu tocmai mari, multe având deasupra un acoperiș

de scânduri, sprijinit pe niște furei, ce-i dă puțința a fi ridicat sau scoborât după nevoie. Pământul, în calitate, ori, pe unde l'am observat, nu e nici pe de-par-te de pământul de dincoace, ci mai mult galben. În definitiv, partea din Ar-deal pe cât am vizitat-o până dincolo de Sibiu, la Săliște, mi-a făcut impresiunea nu a unei câmpii ci a unui plaiu, cu pomii pe el, cu multă fâneață și pre-sărat cu ogoare.

Ne apropiam tot mai mult de Sibiu. Conducătorul maghiar, un om scurt, slab la față, cu mustața galbenă și rară, pe un ton molatic strigă: „Şeliinbeer"! De odată se treziră în noi o amintire și o nedumerire: Cum, aici e Şelinbergul? Aici e locul, unde acum 310 ani Vitea-zul Mihai a răpus oștile lui Andrei Ba-tori, făcându-se stăpân al Ardealului? Ne-greșit că aici, căci conducătorul mai strigă încă odată la cele de pe urmă vagoane — Şelinberg, iar pe fațada gării sta scris acelaș nume. De aci până în Sibiu nu mai e nici o stație. Încă puțin, trenul se oprește, conducătorul își face datoria ce în forfoteala de lume nu se aude; pe fața gării stă scris mare: „Nagysze-ben“ (Sibiu), iar noi ne dăm jos.

Orașul Sibiu — Orașul Sibiu e așezat pe apa Sibiu. Șase părți din zece sunt populație nemțească, trei părți româ-nească și una maghiară și alte naționa-lități.

Nu mi s'a întâmplat nici odată până aici, să văd o populație nemțească în număr mai mare. E plăcut, impresio-nabil chiar. Ce vrei, te mișcă mult, să vezi de-o dată un număr de peste 100 oameni, toți croiți par-că pe aceeaș mă-sură, toți bălai, toți cu ochii albaștri, toți chipeși. Spectacolul acesta mi s'a prezentat chiar în seara zilei venirei noastre în Sibiu, în grădină: „Erlen Parc“ și unde se dedea un concert de muzică militară.

Sibiul e un oraș modern. Străzi largi, curate; clădiri mărețe, mai toate înve-lite cu țiglă și olane. E luminat cu e-lectricitate. Pe unele străzi, pe margi-nele trotuarelor, am văzut apă curgătoare. Aceasta îți face o impresie frumoasă. În Câmpulung am mai văzut așa ceva. Pe străzile principale circulă și tramvaele.

În Sibiu, am văzut o grădină publică, cum nu cred să fie multe prin orașele Transilvaniei și puține chiar prin Ro-mânia. Amintesc numai: e destul de mare, cu o poziție de teren foarte va-riată, udată de apă curgătoare, care o face a fi verde și vioaie chiar în timpul verei. Spiritul de economie și de prac-tică al sibienilor l-am văzut tot în a-cestă grădină. Pe malul apei curgă-toare, din grădină, am văzut sădită multă răchită; uniforma ofițerilor e simplă, mult mai simplă ca la ofițerii noștri: Pe băncile grădinei, în timpul de distracție, nemțoaicele nu se rușinează a întrebu-înța mâinile cu împletitul horbotelor. Sărmele, prin cari se conduce electrici-

tatea în luminarea orașului, nu sunt susținute prin stâlpi ca la noi, de multe ori prea pompoși, și deci costisitori, ci prin un fel de mânere de fier, instalate la case particulare.

În Sibiu e și reședința mitropolitului român neunit saș: greco-oriental. Biserica catedrală (mitropolia) e cea mai grandioasă clădire din Sibiu. Costă aproape 800 mii coroane. Toată suma e strânsă prin colectă, de la credincioșii români și alți bine-voitori, între cari și împăratul actual 1.000 galbeni. Ideea înființării bisericii actuale în Sibiu a fost dată de energicul pastor: mitropolitul Andrei Șaguna, de când s'a început și colecta, și s'a adus la îndeplinire, adică constituirea și sfințirea, sub actualul mitropolit I. Mețianu. În Sibiu e și un seminar românesc cu două secțiuni: una teologică și alta pedagogică.

Săliște. — Dorința noastră ardea, mai ales, de a vedea cuprinsul unui sat românesc din Transilvania și locuitorii lui. După indicațiile date de unii și alții, ne-am propus a vizita comuna Săliște. După o călătorie de 2 ore cu trenul, din Sibiu — ajungem în gara Săliște. Din gară în sat, o luăm pe jos; localitatea fiind la depărtare cam de 3 km. Pe marginile șoselei bine pietruită și plantată, se întind ogoare de porumb, cartofi, împesărițate cu ogoare de ovăz secerat. Dar tocmai acum vedem, că localitatea ce o vizităm nu e un sat, ci un târg!

Casele sunt înfățișătoare, mari, frumoase, multe cu două rânduri și toate învelite cu țiglă. Ele sunt puse în linie, formând străzi. Străzile, afară de câteva, sunt înguste, dar pietruite și udete în chip natural cu apa izvoarelor eșită din coastele dealurilor vecine. Pârâul ce trece prin mijlocul satului e bine îngrijit. În târgușor, pe lângă prăvălii, se găsesc hoteluri și restaurante.

Dintre clădirile publice: culturale, economice, distractive, însemnez: 1. Școala. Aceasta e o clădire măreață, rară, care ar putea foarte bine sta și în mijlocul Bucureștilor. Costă aproape 70 mii coroane. Nu trebuie să ne mire aceasta. Deviza săliștenilor și în genere a tuturor românilor din Ardeal este: «Prin cultură la putere». Spesele zidirei s'au acoperit jumătate din fondul de rezervă al casei de economie (casa de păstrare); cealaltă jumătate din dărnicia benevolă a credincioșilor locali și diferitelor colonii de sălișteni de prin România. La acest local pe lângă salele de clasă, cancelarie, am văzut și o frumoasă și spațioasă sală festivă, cu parchet pe jos, pereți decorati cu figuri, galerii — e o podoabă. La sfințirea lui, făcută în anul 1903, a luat parte însuși mitropolitul actual Mețianu. Numărul învățătorilor ce funcționează e de 9 și 2 învățătoare. Studiile lor sunt: 4 clase gimnaziale și 4 ani la școala normală, secția pedagogică a seminarului. Remunerarul lor e între 1—2 mii coroane pe an. Sunt plătiți din fondul cul-

tural al bisericilor. De aceea, controlul se face din protopopi și inspectori. 2. Biserica. În Săliște sunt 3 biserici, toate clădiri frumoase. Întreținerea lor se face din același fond ca și școalele. Iată cum: Satul și credincioșii au donat în timp și pot și acum diferite sume de bani, ori moșii, din venitul cărora se întrețin instituțiile arătate. 3. O bancă populară, numită: «Casa de păstrare», pe acțiuni. 4. Diferite reuniuni sau corporații ca: Reuniunea pompierilor, reuniunea meseriașilor, reuniunea de cântări, infirmusețări, înmormântări, etc. 5. O lap-tărie cu o fabricație a untului în chip sistematic, tot pe acțiuni. 6. Săliștenii, pe lângă instituțiile arătate, s'au îngrijit a avea și locuri de petrecere. Acestea sunt: Sala festivă din localul școalei și un pavilion frumos, așezat în piață, unde se fac horile și alte serbări. Împrejurul pavilionului, grădina cu pomi și flori nu lipsește. De multe ori vara, es la câmp la petrecere, în locul numit «Netedu» și în alte părți.

Locuitorii din Săliște se ocupă cu negotul, parte sunt meseriași și parte agricultori. Mulți, mai ales bărbații, pleacă și în alte părți, cu deosebire în România, ocupând diferite meserii, diferite întreprinderi, muncind, economisind și trimițând și la ai lor rămași acasă, ori chiar făcând daruri pentru susținerea diferitelor mișcări nobile. Postal, atât al bărbatilor, cât și al femeilor, e cel românesc, port neîntrecut în frumusețe și eleganță. Industria casnică, în această localitate, nu numai că nu e neglijată, dar e în floare. Am vizitat familiile susținute numai cu lucrul mâinilor sale. Aici am văzut răsboaie în lucru întocmai ca și cele «Statu Palmă», cu singura deosebire că aceste dela noi costă 45 lei unul, sunt în miniatură aproape și suveica se incurcă în ițe; pe când acelea costă numai 20 lei, sunt mari și suveica umblă în ele de n'o zărești.

În definitiv Săliștea nu lasă nimic de dorit, din ori-ce punct de vedere a'i privi-o, așa că poate servi de minune—tipul, idealul—satelor noastre.

Locuitorii sunt harnici, deștepți, întreprinzători, cu dor de înaintare, cu inimă românească pînă la jertfă, energici, căci energicii se pot numi cu drept cuvânt acei ce în zeci de ani urmăresc un ideal. (Fondurile pentru construirea catedralei s'au strâns în timp de 60 ani: strângerea unui fond pentru un teatru românesc e începută de 30 ani și încă continuă). Oamenii morali, buni, credincioși. În satul Galeș, în apropierea Săliștei, în lipsa localului bisericesc în reparație de câteva luni, închinăciunile și le făceau oamenii în o sală de școală, unde m'a prins cu totul mirarea când am văzut acolo: sfânta masă, icoane și alte lucruri venerate, denotând prin aceasta și o stare de cultură, inchipuindu-și pe Dumnezeu ori unde. La noi, în satul Băneasa-Vlașca, am arătat că popu-

lației îi lipsește biserica de zece ani, nu de câteva luni, și totuși nu i-a venit nimănui în minte așa ceva. Mai mult de cât cele arătate, Săliștenii sunt oameni sănătoși, voinici, frumoși: iar femeile neîntrecute, fermecătoare, caracterizare destul de meritată făcută de d. Iosif Vulcan, prin cuvintele:

Nu-i român ca sălișteanul
Ce-i mai frumos ca o femeie
Și nimic mai frumos ca o sălișteancă.

Tot aici și prin această parte de loc, am mâncat pâine făcută cu cartofi, de n'o pot uita! E excelentă ca gust, hrănitare și întrebuințată chiar și în multe birturi. Tocmai acum am găsit explicație—culturei celei mari de cartofi! Nu e măn-care la românii Ardeleni, sași ori unguri, unde cartoful să nu-și aibă și partea lui de întrebuințare! Și când te gândești, că la noi, în România, țară liberă, cu multe instituții culturale, țară bogată de întreține și alte națiuni, poporul se hrănește exclusiv cu mămăligă și aceea ca vai de ea ca calitate, ca preparație.

Din Săliștea ne întorcem în țară și apoi pe la casele noastre, înțelegându-mă cu colegul de excursiune, ca pe ziua de 15 August să ne găsim în orașul Bacău, pentru a vizita în urmă și acest județ.

Partea a II-a a călătoriei de vacanță, din vara an. 1909. — În ziua de 16 August, am plecat din Adjud spre Tg.-Ocna. Calea ferată merge pe valea Troțușului. Troțușul vine din Transilvania, trece munții Tarcăului pe la trecătoare Ghimeș-Palanca, pe unde trece și trenul în Ardeal, udă mândrele și bogatele sate: Agaș, Goioasa, Asău, Comănești, Dărmănești, orașul T.-Ocna; apoi devale: Onești, Căiuțul, Bălca, Urechiești, Adjudul, vărsându-se apoi în Siret.

Această vale, cu deosebire dela Tg.-Ocna înainte spre Palanca, e de o frumusețe rară. Dealurile, măgurile, munții, așezați de-o parte și alta a văii, îmbrăcați cu păduri de fag și brad, prezintă o înfățișare plăcută și sănătoasă prin mirosul de pădure și brad ce exală. Apele: Troțușul și Asăul scaldă și răcorește valea. Iarba de pe șes și coaste o împodobesc. Toate acestea, cum și diferite fabrici și produse naturale, fac din valea Troțușului un loc nu numai de odihnă, de întremare pentru doritorii de pace, dar și un izvor nesecat de bogăție pentru cei harnici, pricepuți și întreprinzători. Semănăturile de porumb, prin părțile unde se cultivă mai cu tot dinadinsul, între Adjud și Tg.-Ocna, mi s'au părut slabe, iar pământul inferior.

(Va urma).

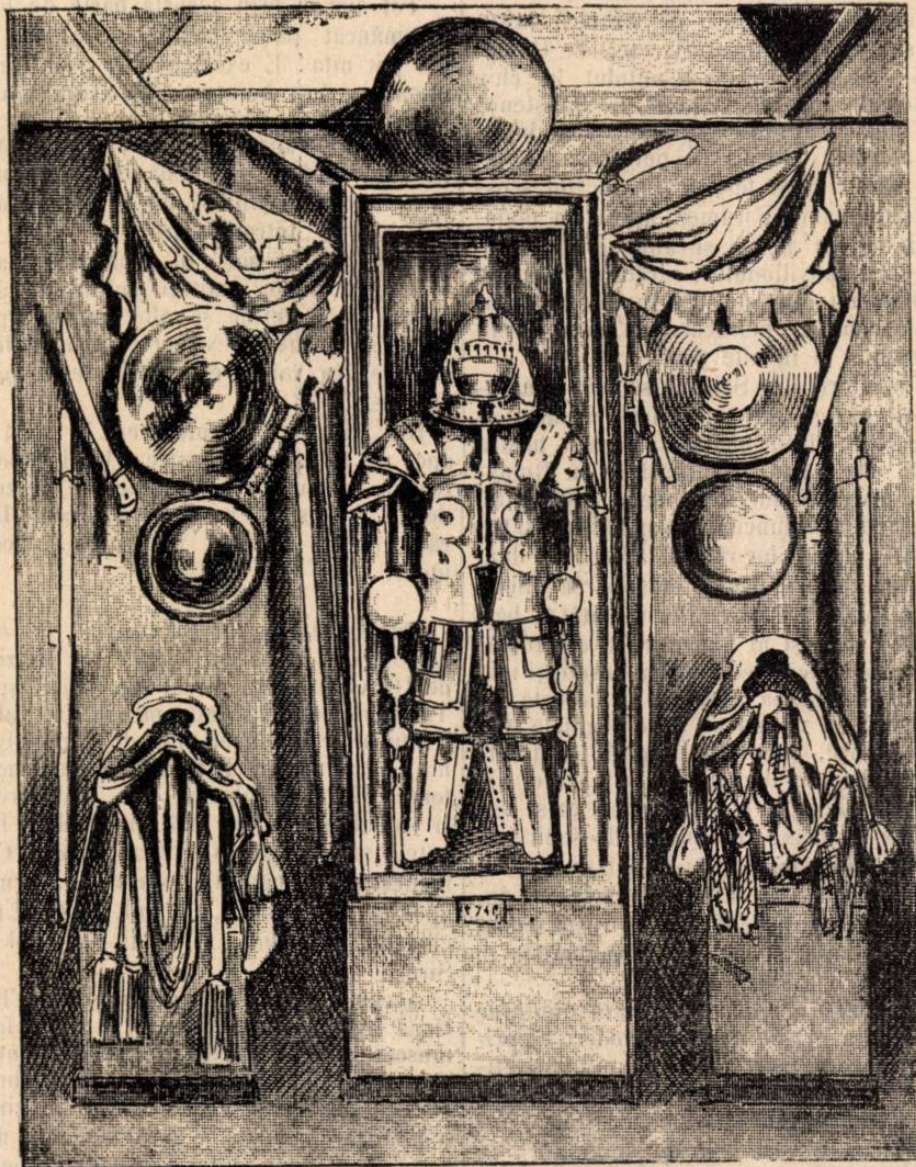
C. G. Coman,
institutor rural

Din «Albina».

Documente bizare

Sunt câțiva ani de când s'a rezervat, în muzeul armatei franceze, o secțiune pentru vestigiile mai caracteristice ale tuturor armatelor de pe Pământ, și în deosebi «suvenirile epopeei coloniale».

Drapele sfâșiate, cu semne cabalistice și pete de sânge pe ele, trofee de-ale hoardelor barbare cari ajunseră să cucerească Occidentul, sceptre curioase, insigne de puteri dispărute, arme de război diferite, halebarde, iatagane, tomahavke, etc., etc. Fiecare din aceste obiecte istorice și ciudate, spun cât o narațiune din cele mai documentate. Ele sunt în ade-

văr niște documente pe cât de bizare pe atât de interesante și de prețioase.

Un drapel povestește istoria unui război cumplit în Algeria, în Indo-China; o cască amintește vitejia cutărui mare general care a comandat cutare corp de armată în biruința din cutare loc, și a. m. d.

În mijlocul acestui colț al secțiu-

nei despre care vorbim, din muzeul armatei, a cărei ilustrație o alăturăm, se află costumul împăratului Chinei, având în laturile lui, în dreptul mânelor tunicei, sceptrul și bastonul de comandament ale fiilor din «imperiu ceresc».

Toate, dar absolut toate aceste obiecte, vorbesc nespuse de mult.

RĂSBUNAREA

Inoptase. Nouri negri și deși ca noaptea se ridicau dela miază-noapte și o liniște adâncă acoperea pădurea. Din când în când câte un fulger făcea ca nouri ce se ridicau mereu, să apară și mai sombri, și mai grozavi. Tunetul se auzea ca de sub pământ, din imensa lor depărtare.

Plecasem de cu ziuă, când soarele era sus și lucea cu tărie, adevărat lună a lui Iunie. Eram patru inși. Plecasem la pândă de epuri, seara trebuia să fie bună, mai ales că pe cer nu se vedea nici un nours.

— Numai de nu va ploaie zice Tudoran, cel mai bătrân din toți, care omorâse nenumărați epuri în viața lui, încât putea să facă din blana lor costume pentru un regiment.

— Ia tacă-ți gura măi coabe! nu mai spune prostii de acelea, orî ți-e dor de ploae, zice Vasile Lungu, unul cu gâtul ca de taur și brațele ca două tulpini de lemn de stejar. Un adevărat uriaș, te-o ploua destul.

Ajunserăm; locul de pândă era foarte bun. Ne pusesem pe brânci în desișul pădurii, iar în fața noastră aveam luminiișul cu pricina.

— Hâm! n'am spus eu că o să plouă, mormăia Tudoran, ce știți voi? He! era bine dacă ne întorceam.

În adevăr, nouri veniau cu o iuteală amețitoare și se apropiau mereu. O adiere de vânt începuse a mișca frunzele copacilor.

— Haideți acasă, și cât vom putea de repede, zise eu atunci, sculându-mă de jos, epuri nu or să vie, ba încă o să tragem o scăldătură sdravănă.

— He, he, dragul meu, d-ta să fii sănătos, eu pun rămășag că n'o să eși din pădure și furtuna te va fi prins.

Părea că e o profeție adevărată, căci deodată cerul se despică de sus și până jos, o lumină orbitoare țâșni, și un buibuit teribil cutremură pădurea; copacii trosneauu sinistru și furtuna începu.

Vântul îmi luase pălăria și mergeam cu capul gol. Se făcuse atât de întunec împrejurul nostru că abia ne vedeam unul cu altul. Nu mai știam pe unde eram. De sigur pierdusem drumul și acum cine știe în ce parte a codrului ne găseam.

Mergeam cam de vreo două ore și din pădure nu puteam eși cu nici un preț... Când deodată prin furtuna care mugea groaznic străbătu un strigăt, un țipăt care ne înțioră pe toți până în măduva oaselor. Ne oprirăm pe loc, uitându-ne unul la altul, fără a face vreo mișcare.

— La dreapta! strigă Vasile Lungu și la glasul lui fugirăm spre dreapta, nesocotind furtuna și ploaia care cădea cu furie. Un torent puternic ne tăia calea și frica ne opri în loc. Nu se mai auzea

nimic, de cât furtuna care vuia îngrozitor. Ascultarăm cu luare aminte; oarecari vorbe se auzeau acolo, aproape de noi. Fără a vorbi, ne îndreptarăm toți ca unul, spre acolo.

— Iartă-mă... am fost nebun; tu ești bun la suflet, iartă-mă! — am auzit noi, prin mugetul furtunei.

Ne întoarserăm să ne uităm, dar nu vedeam nimic. Ascultam...

— Ha! tu credeași că vei rămâne nepedepsit? un șarlatan, un vampir, credeași că-ți va trece și asta ca celelalte? eh! nu. Și, acum te am în ghiara mea, pe tine care m'ai nenorocit, tu care mi-ai răpit toată fericirea mea, tot ce aveam mai scump în lume ha, ha, ha! pregătește-te de moarte păcătoșule.

— Gheorghită! bunule, iartă-mă, dă-mi viața și te voi face bogat, te voi răsplăti, îți dau oricât ceri, orice vrei.

— Ileana, pe Ileana să mi-o dai nemernicule și te ert, îți ert moartea părinților, tot, dar, pe Ileana, ești în stare să mi-o dai? Oh, nu răspunzi, bine...

— Dar nu, eu nu știu unde este, a fugit, nu sunt eu vinovat.

— Ha, nu știu ce mă împiedică să nu te strivesc ca pe un șearpe, mincinos, infam ce ești. Nu știi? N'ai omorât-o tu? Tăgăduiești încă?

— Ertare, ertare! Ce vrei? Nu mai știu ce e cu mine, ce vrei? Ah, Ileana! Te fac bogat.

În acest timp furtuna se potolise; luna, care era sus, azvârli câteva raze care făcură să strălucească ca diamantele picăturile de ploae pe copaci și iarbă.

În fața noastră, ca la vre-o zece pași, văzurăm atunci ceva teribil. Un om culcat jos și peste el un altul, cu genunchiul pe pieptul lui plin de apă, cu un cuțit în mână, iar lângă el, jos, o pușcă.

— Spune, mizerabile — zicea cel cu cuțitul, — spune ce-ai făcut cu ea sau te omor.

— Nimic, nu am făcut nimic, eu, oh!

— Nu? Stai atunci, mizerabile, care ai suflet de pisică, când din sease tăetură îți curge sânge și nu mori, stai!

Și i puse cuțitul în unul din obraji, înțepându-l.

— Ertare! Da, am... omorât-o; am îngropat-o la moara din stâncă, pe malul iazului. Ertare!

Cel ce ținea cuțitul se ridică, privi în sus, apoi:

— Tu, mizerabile, care m'ai nenorocit; tu, câine blestemat, care ai omorât pe Ileana mea, ah, pe Ileana!

Și avântă cuțitul spre gâtul nenorocitului de jos. Sărirăm. Era prea târziu. Un tipăt de moarte și cuțitul se afundase pînă în prăsele în gâtul nenorocitului; un val de sânge țîșni.

Rămăserăm încrămeniți, neputincioși a face vre-o mișcare.

— Stai, strigă Vasile, desmetcindu-se cel dintâi din spaimă și repezindu-se.

Dar omorătorul auzi, văzu și ca fulgerul luă corpul ce se zbătea în spas-

mele agoniei în brațe și fugi cu el pe malul torentului ce gemea lugubru.

— Stai! — strigarăm cu toții, întinzând puștile — stai!

Încă două pași și s'ar fi prăvălit în prăpastia torentului. Traserăm și căzu jos. Cum toți trăsesem spre picioare, eram siguri că nu l'omorâserăm. În cădere, se opinti, și corpul inert din brațele lui se prăvăli jos, în torent. Leșinase; gloanțele îi rupseseră piciorul drept. Îl ridicarăm și, așternând haina lui Ian-cu Morunjos, îl culcarăm și l'udarăm cu apă, cu toate că era leoarcă.

— Ia stai nițel, zic eu, am ceva, am o doctorie bună! Și scoțând o sticlă cu rom, îi descețai dinții și îi turnai în gură o bună înghițitură. Se desmetici.

— De ce nu m'ai omorât? V'ai fi binecuvântat! Dar lasă, tot o să mor! Și scoțând dela brâu un pistol, trase în propriul lui piept. Pistolul, fiind însă ud de ploae, nu luă foc.

Ah! Ce, Doamne, nu vrei să mor? La ce aș mai trăi eu, un nenorocit?

— D-ta ai omorât un om, luă cuvântul Lungu, pentru ce? Ai putea să ne spui sau vei spune jandarmilor?

Se gândi puțin, apoi fără introducere începu:

— Aveam mamă, tată și o fată pe care o iubeam, Ileana, ah! (și duse mâna la inimă). Plecasem în armată; am stat șase luni și mi-a dat drumul în concediu. Sosind în sat, voiam să mă duc acasă. Casa era la capătul satului, dar n'o mai găsi; o dărmase boerul pe care l'am omorât. Logodnica mea, Ileana, ședea cu părinții mei într'un bordei.

Într-o seară veniră patru oameni, luară pe Ileana, omorară pe bătrâni și dispă-

rură. Am cercetat și am aflat că între acei oameni era și boerul. Pe cei trei oameni i-am luat Duminică, i-am dus la cârciumă, am făcut cinste și am plecat. Pînă seara ei au inebunit și după aceea au murit. I-am omorât eu, punându-le cucută în rachiū. Astuia ați văzut ce i-am făcut. Și acum m'am răzbunat, că el a omorât pe Ileana mea!

Vorbind, ochii lui căpătară o lucire stranie. Se sculase în piciorul cel bun și se rezimase de un copac, când de o dată exclamă:

— Ha! tu ești, Ileano? N'ai murit?

Ne uitarăm împrejur; nimic. El strângea copacul în brațe, îl mângâia și săruta. Încremenirăm. Apoi, cu un hohot de răs:

— Vin, Ileano, de ce fugi?

Și din două sărituri cu piciorul sănătos, se prăvăli în torentul cel groaznic. Inebunise! Ne-am uitat; nimic. Se prăpădise.

Cine era, de unde, nu am aflat. Reculegându-ne, am pornit-o spre casă. Luna lumina cu feeria ei de raze calea, căci era noapte și se înseninase.

Dese-ori când, stînd în casă și afară plouă și tună, mă gîndesc fără să vreau la acel necunoscut, de care nu știu altceva decât că îl chema Gheorghită, — cum îl strigase nenorocitul pe care îl omorâse în pădure.

Mă gîndesc la suferința ce a îndurat el, care reeșea din povestea spusă scurt, dar teribil, și îmi zic:

— Cine știe! Cine știe misterele dragostei teribile la ce duce pe om!

Și în fundul sufletului mi se pare că el avea dreptate.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

Automobilul nostru pe lângă al său, îmi face impresia unei broaște care ar alerga alături de un epure.

Știu că într-o fabulă a lui La Fontaine, autorul a adus lucrurile așa fel, în cât broasca a câștigat cursa; dar epurele d-lui La Fontaine se distra, pe când epurele nostru își vede de treabă cu cea mai mare seriozitate.

Cu toate greutatea drumului, am reușit în fine să ajungem la Colombo.

Am poposit aici într'un hotel prost îngrijit, unde n'am putut găsi de cât o hrană mizerabilă. Sunt însă cât se poate de sănătos, și domnișoara de asemenea. Natson pare că nici nu simte ostenele drumului. Cât despre d-na Patorne, ilustra guvernanta, își petrece tot timpul frezându-și părul.

Niciodată nu mi-am putut închipui că o femeie la vârsta aceasta s'ar mai putea încăpățâna să placă cuiva.

Dar cel puțin dânsa nu ne voește răul; pe când pasagerii de pe *Botera*!

1 Martie, orele 1 dimineața. Ori în camera în care dormeam acum, ori în plin câmpul Invalizilor, mi-ar fi fost, cred, tot una.

Camera aceasta e în subsol și are o fereastră care dă drept în curte; nu are nici transparente, nici perdele.

Adormisem. — O rază de lumină preumblându-se pe figura mea, mă deșteptă.

Din fericire, în momentul când m'am deșteptat am deschis ochii, fără să fac vre-o mișcare.

Adică nici ochii nu i-am deschis de tot, ci numai am ridicat puțin pleoapele, cum ni se întâmplă de multe ori când ne deșteptăm din somn.

Am zărit în curte o umbră omească, care îndreptase lumina unei lanterne asupra patului meu.

Apoi umbra se îndepărtase, îndrep-

tându-se spre hangarul în care erau trase automobilele.

Am sărit înaltă din pat, mi-am pus pantofii în picioare, și am îmbrăcat o haină la întâmplare.

Când am ajuns în curte, omul dispărea în hangar.

Oare ce căuta dânsul acolo? Privind bine recunoscusem cine era omul cu lanterna: Natson.

Prin urmare, un dușman. De vreme ce căutase să se asigure că dorm mai înainte de a pătrunde în hangar, fără îndoială că se punea acolo la cale ceva necurat.

Nu trebuia să fie cine-va mare filosof pentru ca să ghicească lucrul acesta.

Afară era un frig de crăpau pietrele; cu toate că eram aproape gol, m'am apropiat de hangar, și am privit printr-o crăpătură.

A trebuit să-mi mușe limba pentru ca să-mi opresc un strigăt.

La lumina unei lanterne am zărit acolo trei persoane: Larmette, inginerul Botera și Nadson.

Oamenii aceștia stăteau de vorbă și operau la automobilul nostru.

— Ești sigur că ștregarul nu se va deștepta?

Ștregarul!... Despre mine era vorba.

— Sunt sigur, răspunse Natson; nici dânsul, nici femeile nu se vor deștepta. Le-am presărat opium în mâncarea de astă seară.

Drace!... Așa dar înghițisem opium și totuși nu dormeam. Aveam mare noroc!...

Natson, fără să bănuiască cine-l mai auzea, continuă:

— Dânsii n'au băgat de seamă nimic. De aceia d. Botera n'are nevoie să se grăbească.

— Nimic nu va trăda opera d-tale? întrebă Larmette, apropiindu-se de Botera, care nu știu ce tot robotea la roatele automobilului nostru.

— Nimic. Automobilul își va continua drumul timp de două ore fără nici un accident.

— Prin urmare vom ajunge până în apropierea fermei despre care e vorba?

— Tocmai. D-ra Defrau va putea fi condusă îndată acolo.

— Pentru ca să nu-i mai dăm drumul de cât atunci când tatăl ei va fi în mâinile noastre.

— La știrea dispariției copilei sale, despre care ziarele vor vorbi cu mult zgomot, bătrânul vulpoi va trebui să-și arate capul...

— Așa cred și eu...

După un moment Botera se ridică.

— Am sfârșit, zise dânsul. Ce sfârșise? Nu puteam ști. Aveam însă siguranța că a doua zi, un accident neprevăzut avea să ne oprească automobilul în drum.

La urma urmii, eram înarmat cu un revolver. Și când are cine-va în buzunar un mic prieten cu șease focuri, se

simte destul de puternic pentru a apăra pe cei ce-i sunt dragi.

Bandiții se pregăteau să iasă din grajd, și de aceia m'am grăbit și eu să intru în casă și să mă cule din noă. Era și timpul, pentru că devenisem aproape un sloi de gheață.

1 Martie, orele zece seara.—Suntem la Buda, într'un hotel confortabil.

Accidentul prevăzut nu s'a întâmplat. Natson a avut o mutră tâmpită toată ziua.

După două ore de drum încercase să oprească automobilul, dar d-ra Floriana îi ordonă să meargă înainte.

Cum d. Natson părea că n'are de gând să asculte ordinul, mi-am înarmat revolverul.

Botera alerga înaintea noastră.

Când i-am ajuns, la o distanță de vreo 20 de mile, Larmette și inginerul căsărară niște ochi să ne înghită.

Cu greu și-au revănit în fire; după gesturile pe cari le făceau, vedeam bine că se ceartă.

— Trucul d-tale nu merge, spunea desigur Larmette.

— Nu pricep care să fie cauza, răspundea Botera.

Nici eu nu înțelegeam, dar imi părea grozav de bine că planul bandiților nu reușise.

În seara aceia mi-am preparat eu însumi cina; în modul acesta eram sigur că nu puteam fi adormit cu opium. După ce m'am culcat, bandiții mi-au închis ușa pe dinafară.

Dar și aci odaia de culcare se afla în rândul de jos, așa în cât nu mi-a fost de loc greu să sar pe fereastră.

M'am apropiat de fereastra camerei lui Larmette și am privit înăuntru.

După cum mă așteptam, d. Larmette era în conferință cu Natson.

D. Larmette era supărat și vorbea cu

vocea ridicată; norocul meu să aud ce spunea.

Îi reproșă lui Natson neoprirea automobilului nostru.

— Ei, răspunse Natson, dacă n'ar fi fost blestematul acela de ștregar, care mă amenința cu revolverul, te asigur că aș fi oprit. Dar așa...

Urmă un moment de tăcere.

— Ștregarul acesta trebuie să rămâne undeva în drum, zise bijutierul. D-ra Defrau nu trebuie să părăsească teritoriul american, fără să trădeze mai întâi urma tatălui ei. Prin urmare ștregarul Jean, devenind prea supărător, trebuie înlăturat.

„Drace!... drace!... imi spuneam eu, iată că lucrurile se încurcă...”

Dar n'avuî timp să mă emoționez prea mult asupra soartei mele, căci ușa se deschise cu violență și Botera intră.

Inginerul era foarte palid.

— Ce ai, Botera?

La această întrebare a bijutierului chilianul răspunse:

— Cineva a reparat roata la care operasem.

— A reparat-o, exclamă ceilalți doi.

— Au reparat-o, ori au înlocuit-o. Iată de ce nu s'a întâmplat accidentul pe care l'am prevăzut.

— E tot mâna aceluși ștregar blestemat! urlă Larmette.

— Ah, întru cât privește acest lucru, aș fi putut jura că nu eram eu vinovatul.

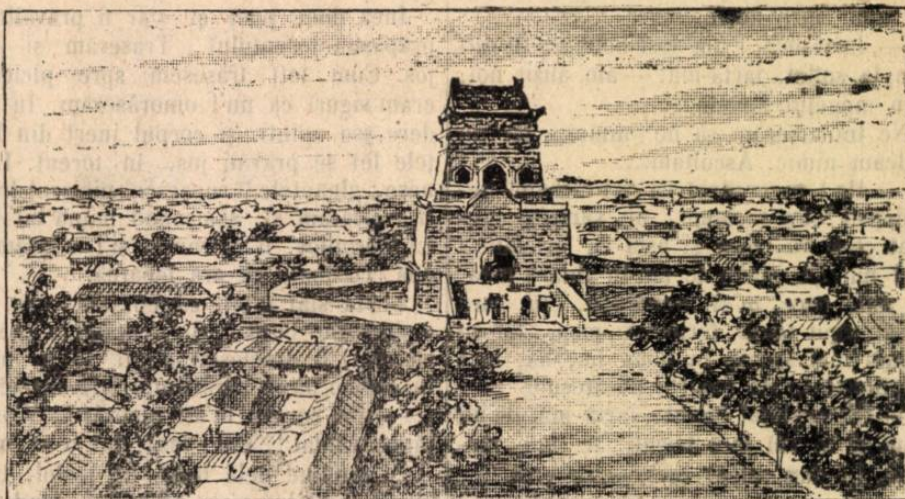
— E cu neputință. Opiumul..., încercă să intervieve Natson.

Dar bijutierul nu'l lăsă să sfârșească.

— Se prea poate ca opiumul d-tale să nu-și fi făcut efectul. Blestematul acela de băiat a avut norocul să înghiță o cantitate prea mică și atunci totul se explică.

— Dar chiar așa, tot nu-mi pot explica. L'am văzut doar dormind ca un

VEDERI DIN PEKING

Turnul pătrat din Peking

buștean. Să admitem că s'ar fi trezit mai târziu; de unde putea dinsul să ghicească ce făcuse d. Botera?

— Dar dacă nu e dinsul, cine poate fi atunci?

Toți trei se priviră, incurcați, fără indoială de această întrebare.

Li înțelegeam foarte bine, căci și eu însumi eram incurcat.

Eram poate și mai incurcat decât dinșii, pentru că mă știam cu totul nevinovat în ceea ce privește repararea automobilului. Ca și dinșii mă întrebam: Cine a putut interveni în daravă asta?

De odată un gând mă făcu să tresar așa de puternic, încât fu aproape să mă lovesc cu capul de geam.

Și gândul acesta fusese provocat de cuvintele lui Larmette:

— Ștregarul trebuie să fie... Numai dacă nu cumva sunteți dispuși să puneți lucrul pe socoteala lui Dick Fann.

— Ah, drace! dinsul trebuia să fie. Dick Fann.

Cum procedase? În ce mod descoperise conspirația acelor oameni? N'as fi putut răspunde la această întrebare, dar eram sigur că nu mă înșel. Dick Fann făgăduise d-soarei Floriana că va veghea mereu asupra ei și se ținea de cuvânt.

E de mirare cât de multă încredere avem în unii oameni; siguranța mea era absolută.

Cei trei conspiratori însă n'aveau aceeași credință oarbă. De aceea, la vorbele lui Larmette i-am auzit exclamând:

— Asta nu se poate! Dick Fann n'a mai apărut de la New-York. Nu zic că nu e cu puțință să ne urmărească și să ne pregătească vre-o surpriză, dar pînă acum nu s'a arătat încă.

— N'avem de ce ne mai teme acum, răspunse Larmette. Radiumul este în loc sigur și corindocnele sunt departe de aici.

— Cred, prin urmare, că Dick Fann nu se afla în hangar în același timp cu noi...

— De sigur că nu.

— Prin urmare nu dinsul este acela care ne-a zădărnicit manevra.

Larmette întinse mâinile, ca și cum ar fi voit să impue tovarășilor săi un moment de tăcere.

— După teoriile acestui blestemat polițist, zise dinsul, în cazul nostru ar trebui să procedăm prin eliminare. După ce vom fi dat la o parte tot ce nu putea să se întâmple, ceea ce va rămâne, probabil, trebuie să fie adevărul.

Două inși erau în măsură să ne joace festa cu automobilul. Despre unul suntem cu toții de părere că nu s'a putut amesteca. Atunci celalt trebuie să fie vinovatul. Nu trebuie să ne mai întrebăm ce mijloace a întrebunțat Jean, pentru că lucrul n'are mare importanță. Ștregarul acesta se pune în calea planurilor noastre, prin urmare trebuie să dispară.

Natson întinse mâinile, ca și cum ar fi voit să gătească pe cineva. Dar Larmette îl desaproba:

Un zid de cactuși în Mexic

Cactus-ul fiind o plantă specială în ținuturile tropicale și deșerte, se poate constata că clima Mexicului se potrivește admirabil pentru cultura sa. Nicăieri nu sunt atât de multe varietăți de cactuși ca în vechiul imperiu al Aztecilor. Varietățile cele mai remarcabile, ca «cercus», «cactuși

sucoși», etc., ating înălțimi de 10-11 metri.

Cele mai frumoase specimene se găsesc prin deșertul Sonora.

Ilustrația pe care o alăturăm de aceste rânduri reprezintă un zid viu de cactuși mexicanî.

L. K.

— Nu vreau să întrebunțez mijloace de acestea, cari sunt bune numai pentru începători. Lui Jean trebuie să i se întâmple un accident. Întâmplarea trebuie să ne scape de dinsul.

— Ce accident?—întrebă mecanicul.

— Știi și eu? De aici pînă la San-Francisco pot interveni multe împrejurări în calea noastră. Și după ce cele două femei vor fi rămas singure, nimic nu ne va mai împiedica să ne punem în aplicare planul de la început. Bătrânul Defrau este salvat pentru moment, dar în cele din urmă tot va trebui să cadă în cursă.

Bijutierul se ridică. Am înțeles că conspiratorii aveau să se despartă și m'am reîntors repede în camera mea.

M'am culcat și m'am prefăcut că dorm. Nu trecu mult și cineva descue ușa; un cap se introduse prin-deschidere, aruncă o privire repede în cameră și dispăru. Dușmanul se asigurase că rămăsesem toată vremea nemiscat și plecă fără să mai încue ușa.

Conferința era terminată și prin urmare nu mai era nevoie să fiu ținut prizonier.

Și cu toate acestea am rămas multă vreme prizonierul unei idei. Ce întâmplare aveau să provoace cei trei mize-

rabili pentru a se scăpa de mica mea persoană?

Se vor găsi poate oameni cari să obiecteze că această preocupare de primădă care mă amenința era o lașitate.

Eu mărturisesc că n'am putut să dorm multă vreme din pricina acestui gând. Se pare că oamenii timpurilor vechi erau destul de curajoși; și totuși, din vremea lor se povestește despre un oarecare Damocles, care trăia cu o sabie suspendată d'asupra capului său.

Ei bine, sabia d-lui Damocles nu mi se pare nimic pe lângă afacerea mea.

O sabie se vede, pe când *întâmplarea* care mă amenința pe mine, nu se vedea de loc.

Și cred că asta constituie o mare deosebire.

CAP. II

Ochiul lui Dick Fann

(Continuarea carnetului lui Jean Broi)

Intre 2 și 5 Martie. — Drumul devine din ce în ce mai rău. Întâlnim tot localități sinistre, cu drumuri noroioase.

Ce țară!.. Eu sunt de părere că era mult mai bine în departamentul Senei.

Am răcit, și nu mai am somn de loc de când am descoperit planurile d-lor Larmette și comp.

Am putut vorbi cu d-ra Floriana, a-supra acestui lucru, și dânsa mi-a spus: — Veghia e în timpul nopții, ziua voi veghia eu pentru amândoi.

„În timpul drumului mai poți dormi câte puțin în automobil.

Am ascultat, dar somnul din timpul zilei, și mai ales în asemenea condiții, nu odihnește de loc. Mereu era de făcut câte o mică reparație, și mizerabilul acela de Natson părea că-și face o plăcere nelăsându-mă să dorm.

Mereu mă deșteaptă pentru a-mi spune câte ceva: de obicei lucruri fără importanță.

Dacă ar fi să-mi ascult pornirea, i-aș sbura îndată creierii. Dar n'aș folosi nimic cu asta, pentru că aș fi arestat și condamnat ca asasin. Și bătrâna mea mamă, care mă așteaptă la Menilmontant, ar muri de supărare.

Nici odată n'am crezut că un băiat de treabă ar putea deveni asasin cu plăcere. La orele cinci făcusem haltă la Big-Springs. În cinci zile am străbătut 306 kilometri, adică câte 61 de kilometri pe zi. Și când mă gândesc să mergem câte 15 ore pe zi, ajungem la viteza de 4 kilometri pe oră, adică viteza unui drumeț care merge târându-și piciorul.

Și pe drumurile franceze, automobilul făcea câte optzeci de kilometri pe oră. Asta poate să vă dea o idee lămurită despre frumusețea drumurilor americane!

La hanul din Big-Springs, care se decora cu pomposul titlu de hotel, ne aștepta o surpriză. Era o telegramă semnată Dick Fann. Telegrama aceasta venea din Havre. Era adresată d-rei Floriana și d-lui Larmette.

Ce putea să însemne asta?

N'am căutat multe explicații. La rigoare, patronul putea să fie și în Franța, dar ochii să erau tot în America.

Larmette, care făcea întotdeauna pe politicianul, spuse că telegrama trebuia deschisă de d-ra Floriana.

D-ra nu se împotrivi, pentru că era de sigur și dânsa foarte curioasă; și cetii cu voce tare:

„Hoții corindoanelor de la Larmette descoperiți.

„Corindoanele regăsite. Davis numele hoțului. A fost arestat Havre la sosirea vasului *Turena*. Davis otrăvit pentru a nu trăda complicități. S'a găsit printre corindoane și un tub de radium. Legătură cu celalt furt. Anchetă. Davis era funcționar la Larmette și reușise să-i câștige încrederea. Salutări.

(ss) Dick Fann.

Urmă o tăcere teribilă. Bijutierul se îngălbenise ca un mort.

Ochii îi licăreau ca niște cărbuni aprinși.

Își mușca buzele până la sânge, fără îndoială pentru a nu izbucni în injurii la adresa patronului.

Afacerea aceasta trebuia să-l plictisească peste măsură. Eu îmi băgasem

măinile adânc în buzunarele pantalonilor, pentru că altminteri aș fi bătut din palme de bucurie.

După un minut, bijutierul își regăsi glasul; dar ce glas!..

— Îmi pare rău că abilul detectiv nu și-a dat adresa, zise dânsul. — Aș fi fost fericit să-i transmit mulțumirile și felicitările mele.

Apoi se îndreptă spre ușe.

Dobitoaca de Patorne, care nu înțelesese nimic din toată această afacere, voi să-l oprească pentru a-și exprima bucuria sa că hoții fuseseră descoperiți, împreună cu lucrurile furate.

Dar bijutierul o respinse aproape cu brutalitate, lăsând-o peste măsură de uimită de această nedelicatețe.

Larmette se duse să se întâlnească cu Natson și cu Botera. I-am supravegheat de la o fereastră din catul de sus.

N'am putut auzi ce spuneau, dar după gesturi am cunoscut că erau foarte supărați.

Fără îndoială că urechile patronului trebuiau să îi uiască în momentele acelea de cuvintele pe cari bandiții le pronunțau la adresa sa.

Am tras concluzia că de oarece Larmette era așa de supărat, eu trebuia să fiu vesel.

Pe când mă întorceam din acest mic spionaj, întrebându-mă spre încăperea hotelului pe care americanii o numesc vorbitor, am zărit-o pe d-ra Floriana, — ușa era deschisă — sărutând telegrama pe care o primise de la Dick Fann.

Ei!... Și la urma urmii, de ce nu? E așa de bine patronul!.. Cred că ar fi o pereche minunată.

Numai că, cum până atunci nimeni nu mă rugase să-mi bag nasul în această afacere, m'am întors căți va pași, și am început să tușesc ca și cum aș fi avut cel mai strașnic guturai.

Când am intrat în vorbitor, d-ra Floriana era roșie ca un mac, de și ascunsesse telegrama.

15 Martie. — Încă zece zile de drum, dintre cari trei de popas la Cheyena pentru reparații urgente.

Sântem aproape să intrăm în zona muntoasă. Casele și fermele sânt din ce în ce tot mai rare. Întâlnim în calea noastră *indieni*, cari ne privesc cu cel mai mare sânge rece, ca și cum trecerea *automobilului* nostru nu i-ar mira de loc.

Oare d. Larmette să fi renunțat la planurile sale contra mea?

Pleacă întotdeauna înainte ca automobilul său, și la locul de popas găsim întotdeauna masa și camerele pregătite. E o amabilitate desăvârșită.

Are însă dese convorbiri cu d-na Patorne, care-i povestește fără îndoială tot ce vorbim noi în timpul zilei.

Vezi că, atât eu cât și d-ra Floriana, ne ținem bine limba, nu spunem de cât ceace ne convine.

(Va urma)

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante prin vitoare la călătorii sau vânători, țitară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătorilor”, strada Brezoianu, 11, București.

Înainte și După
întrebuințarea
Cremei și Pudrei „FLORA”

Pastă de **BUCOL** Apă de gură
dinți 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ

„FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul
— Bucata lei 1,25 —

Tusea cea mai rebelă,
bronșitele acute
și cronice, tusea
măgărească vindecă sigur

PECTOSIN ITEANU

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria,
slăbiciunea generală combate.

HEMOFER ITEANU

— Sticla lei 4 —

BONBOANE

ORIENTALE

Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 banii la drogueri și farmacii. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

DURERI
Reumatice

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți, vindecă sigur **Nevralgine Jurist**. Un flacon 2,50 și o doză 50 banii la drogueri și farmacii.

TOȚI ABONAȚII LA
« **ZIARUL CĂLĂTORIILOR** »

PARTICIPĂ,

cu începere de azi, la următoarele mari și de valoare premii:

1) O sobă « Godin » No. 3, cumpărată de la cunoscuta casă : Industria Metalică « Marcu », B-dul Elisabeta, No. 5.

2) Una pușcă fină de vânătoare, cu 2 țevi, cal. 12, din vechea și renumita fabrică Pieper-Bayard.

3) Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard, modelul cel mai nou, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) Una carabină de mare precizie, cal. 22, Pieper-Bayard, semi-automată.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin B. D. Zisman, 44, calea Victoriei, furnizorul Curții Regale.

5) Una oglindă mare venețiană de cristal ;

6) Una măsuță de toaletă, cu oglinzi de cristal ;

7) Una mașină de cusut de mână ;

8) Două frumoase tablouri.

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile Marco Dattelkremer, str. Carol, No. 62.

9) Una pendulă de birou ;

10) Una chisea de argint de China, foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere Schmith & Stratulat, calea Victoriei, 53.

11) Un gramofon perfecționat ;

12) Una mandolină, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică Jean Feder, calea Victoriei, 54.

13) Una fructieră, argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) Una toaletă de bambu veritabil, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, D. Litmann, strada Lipscani, No. 3.

15) O duzină crema « Flora ».

16) O » săpun « Flora ».

17) O » pudră « Flora ».

18) 2 ceasornice de argint, pentru bărbat.

19) 5 abonamente pe 6 luni la ziarul umoristic « Veselia ».

20) 5 abonamente pe 3 luni la ziarul « Universul literar ».

Toate aceste frumoase premii se oferă cu începere de azi, prin tragere la sorți, abonaților « Ziarului Călătoriilor ».

Prețul abonamentului lei 5 p. un an, 2.50 p. 6 luni.

NOUILE PREMII

ALE ZIARULUI

„UNIVERSUL”

Cu incepere de astăzi, ziarul „Universul” oferă abonaților săi următoarele mari și de valoare premii :

O VILA LA SINAIA

construită anume anul acesta pentru abonații noștri, în pozițiunea cea mai incântătoare a Sinaei, pe str. Furnica

UN DORMITOR de BRONZ

foarte elegant, de mare valoare, cumpărat de la „INDUSTRIA METALICĂ MARCU”, Bulevardul Elisabeta, No. 5

UN DIVAN-PAT

Un salonas modern

cumpărate de la marele magazin de mobile „La Centrala”, Marcu Dettelkremer, strada Carol, No. 62

Un mare pedestal de marmoră sculptat

pentru flori

Una bicicletă, o pușcă de vânătoare și

Un pistol automat, cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Zisman, calea Victoriei, 44

Un gramolon perfecționat și

Una vioară sistem Stradivarius, cumpărate de la marele magazin Jean Feder, calea Victoriei, No. 54

Un flaut ornat cu fildes, cumpărat de la magazinul La Harpa, c. Victoriei 5.

Un ceasornic de aur pentru bărbat și

0 pereche cercei cu 6 pietre de diamant

cumpărate de la cunoscutul magazin „Ceasornicaria Colței”

Una pendulă de perete artistică lucrată

bătând orele

0 elegantă pendulă de birou și

Bouă fructiere, cumpărate de la marele magazin de horologerie și bijuterie Theodor Ralivon, Bulevardul Elisabeta, No. 9

Un inel de damă cu piatră antică de valoare

10 tablouri aquarele

Șase ceasornice pentru bărbați

Șase ceasornice „Réveil”

20 abonamente pentru 6 luni la ziarul „Veselia”

10 „ „ 6 „ la „Ziarul Călătorilor”.

Cu toate că acordă aceste mari premii, „Universul” menține aceleași prețuri de abonament, adică :

Lei 18 pentru un an; lei 9.15 pentru 6 luni; lei 4.65 pentru trei luni.

Abonații mai primesc gratuit „Universul Literar”, iar cei ce se abonează cu incepere de azi mai primesc un volum din :

Memoriile Regelui Carol I

Spre a participa la aceste premii, abonații pentru un an primesc 30 bonuri : pe 6 luni 14 bonuri ; pe 3 luni 5 bonuri